

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A
O BANKOVNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 12. 2012.

Sarajevo, ožujak 2013.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankovnom sustavu Federacije BiH (stanje 31. 12. 2012. po konačnim nerevidiranim podacima) na temelju izvješća banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site financijske analize).

I. UVOD 1

II. NADZOR BANKOVNOG SUSTAVA 6

1. AGENCIJA ZA BANKARSTVO	6
2. BANKARSKA SUPERVIZIJA	6
3. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA	10

III. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH 12

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	12
1.2. Struktura vlasništva	13
1.3. Kadrovi	16
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilanca stanja	18
2.1.1. Obveze	23
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	28
2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	33
2.2. Profitabilnost	43
2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	48
2.4. Likvidnost	53
2.5. Devizni rizik	61

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE 63

PRILOZI 65

I UVOD

Poslovanje bankarskog sektora u 2012. godini i dalje je pod utjecajem djelovanja financijske i ekonomske krize, koja je zahvatila najveći dio ekonomija u Europi i koja se nije odrazila samo na banke i financijske sustave, nego i na realnu ekonomiju, odnosno sveukupne ekonomske okvire velikog broja zemalja. Oporavak globalne ekonomije je ponovno u zastoju, a neizvjesnost u pogledu budućeg razvoja događaja je sve izraženija. Bankarski sektor u F BiH u 2012. godini stagnira, bilančna suma ima blagi pad, kreditne aktivnosti su usporene, a nastavljen je i rast nekvalitetnih kredita, mada sa nešto usporenijim trendom u odnosu na prethodne godine. Izvori financiranja (depoziti i kreditne obveze) također imaju trend pada, a naročito strani izvori financiranja koje su kao financijsku podršku banke dobivale od svojih grupacija. I pored svih negativnih utjecaja, bankarski sektor je dalje ostao stabilan, adekvatno kapitaliziran, štednja stanovništva je zadržala trend rasta, likvidnost je i dalje zadovoljavajuća, a profitabilnost je poboljšana.

Na dan 31. 12. 2012. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 18 banaka, od čega je jedna banka pod privremenom upravom (Poštanska banka BH d.d. Sarajevo). Broj banaka u odnosu na 31. 12. 2011. je manji za jednu banku, Hercegovačku banku d.d. Mostar, kojoj je oduzeta bankarska dozvola. U bankarskom sektoru F BiH sa 31. 12. 2012. bilo je ukupno zaposleno 7.130 radnika, što je manje za 239 zaposlenika ili 3,2 % u odnosu na kraj 2011. godine.

Bilančna suma bankarskog sektora sa 31. 12. 2012. iznosila je 15 milijardi KM i manja je za 1,8% ili 272 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine. Krediti, kao najveća stavka aktive banaka, u 2012. godini zabilježili su neznatan rast od 1,7% ili 178 milijuna KM i na kraju godine iznosili su 10,67 milijardi KM ili 71,1% od bilančne sume banaka u F BiH. Krediti stanovništvu iznose 5,08 milijardi KM ili 47,6% od ukupnih kredita, a krediti privatnim poduzećima 5,14 milijardi KM ili 48,2% od ukupnih kredita.

Ukupni nekvalitetni krediti iznose 1,4 milijarde KM s udjelom u odnosu na ukupne kredite od 13,2%. Udjel nekvalitetnih kredita u odnosu na ukupne kredite porastao je za 1,3 postotna poena u odnosu na kraj 2011. godine, kada su iznosili 11,9% od ukupnih kredita. Udjel nekvalitetnih kredita odobrenih pravnim osobama u odnosu na ukupne kredite pravnim osobama iznosi 15,6%, a udjel nekvalitetnih kredita stanovništvu u odnosu na ukupne kredite stanovništvu iznosi 10,5%.

Novčana sredstava iznose 3,96 milijardi KM ili 26,4% od bilančne sume banaka u F BiH i manja su za 9,5% ili 415 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine. Ostvareni pad novčanih sredstava prevashodno je rezultat smanjenja depozita i kreditnih obveza, te manjim dijelom blagog povećanja kredita i povećanja ulaganja u vrijednosne papire (trezorske zapise i obveznice vlada).

U strukturi izvora financiranja banaka depoziti, iako su zabilježili pad u 2012. godini u iznosu od 164 milijuna KM ili 1,5% i dalje su najznačajniji izvor financiranja banaka u F BiH, s udjelom od 73,1% u ukupnoj pasivi banaka. U istom razdoblju štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, zadržali su pozitivan trend rasta i na kraju 2012. godine, iznosili su 5,76 milijardi KM, što je za 7,4% ili 395 milijuna KM više nego na kraju 2011. godine.

Kreditne obveze banaka sa 31.12.2012. iznosile su 1,14 milijardi KM ili 7,6% od ukupnih izvora financiranja i manje su u odnosu na kraj 2011. godine za 178 milijuna KM ili 13,5%. I u 2012. godini nastavljen je trend smanjenja zaduživanja banaka iz F BiH u inozemstvu, posebno od matičnih grupacija. Sredstva dobivena od grupacija (depoziti, uzeti krediti i subordinirani dug) iznose 1,4 milijarde KM i manja su za 387 milijuna KM ili 22% u odnosu na kraj 2011. godine.

Kapital je sa 31. 12. 2012. iznosio 2,22 milijarde KM, što je za 6,7% ili 139 milijuna KM više nego na kraju 2011. godine. Rast je ostvaren najviše po osnovi tekućeg finansijskog rezultata - dobiti i dokapitalizacije i povećanja rezervi kod jedne banke.

Regulatorni kapital iznosio je 2,19 milijardi KM i povećan je za 3% ili 70 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine, uz manje promjene u njegovoj strukturi.

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 31. 12. 2012. iznosila je 17,4%, što je za 0,4 postotna poena više nego na kraju 2011. godine, što je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Prema nerevidiranim podacima iz računa dobiti i gubitka za 2012. godinu, banke u Federaciji BiH ostvarile su pozitivan finansijski rezultat, dobit u iznosu od 112 milijuna KM. Pozitivan finansijski rezultat ostvaren je kod 14 banaka u ukupnom iznosu od 128 milijuna KM, dok su četiri banke iskazale gubitak u iznosu od 16,5 milijuna KM.

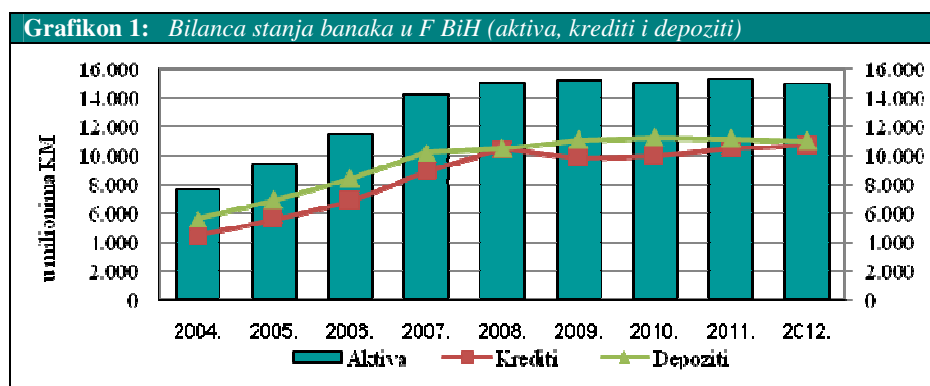
• **Rast i razvoj bankarskog sektora i struktura prema vlasništvu:** U sljedećoj tablici daje se pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka u posljednjih pet godina.

Tablica 1: Pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka			
	Državne banke	Privatne banke	UKUPNO
31.12.2007.	3	19	22
Promjene u 2008. godini			
-spajanje/pripajanje		-1	-1
- oduzete dozvole ¹	-1		-1
31.12.2008.	2	18	20
U 2009. godini nije bilo promjena			
31.12.2009.	2	18	20
Promjene u 2010. godini			
-oduzete dozvole	-1		-1
31.12.2010.	1	18	19
U 2011. godini nije bilo promjena			
31.12.2011.	1	18	19
Promjene u 2012. godini			
-oduzete dozvole		-1	-1
31.12.2012.	1	17	18

Bilanca stanja

Bankarski sektor u 2012. godini, kao i prethodne četiri godine, karakterizira stagnacija, s neznatnim oscilacijama bilančne sume, razina depozitnih sredstva je u blagom padu, a kreditni izvori, najvećim dijelom kreditne linije financirane od stranih kreditnih institucija, su u padu, kao rezultat razduživanja, odnosno plaćanja dospjelih obveza i prekida dotoka novih investicija iz inozemstva. U segmentu kreditiranja nastavljen je pozitivan trend blagog rasta iz 2010. i 2011. godine. Aktiva banaka ostvarila je neznatan pad od 1,8% ili 272 milijuna KM i iznosila je 15 milijardi KM. Tijekom posljednje četiri godine, pod utjecajem ekonomske i finansijske krize, bilančna suma se kretala između 14,99 milijardi KM i 15,26 milijardi KM, odnosno oscilirala je unutar +/-270 milijuna KM.

¹ Razvojna banka F BiH od 1.7.2008. postaje pravni sljednik Investicijske banke F BiH d.d. Sarajevo.

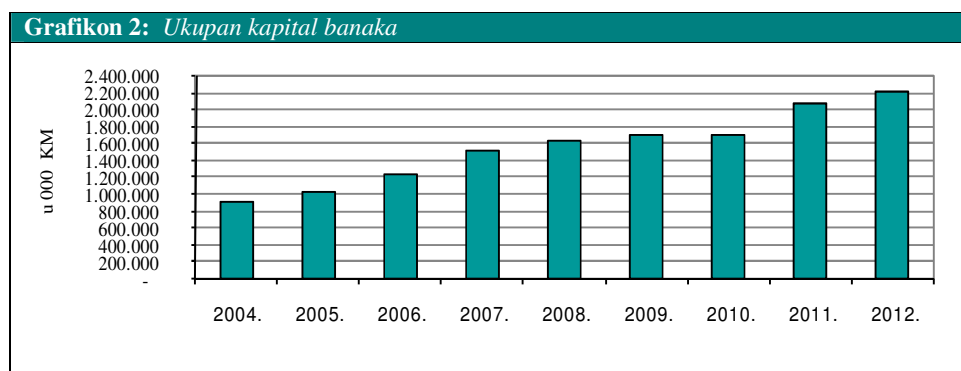

Neznatan pad bilančne sume od 2% u odnosu na 2011. godinu rezultat je smanjenja depozita za 1,5% ili 164 milijuna KM, te kreditnih obveza za 13% ili 178 milijuna KM, dok je ukupan kapital povećan za 6,7% ili 139 milijuna KM.

U aktivi banaka s udjelom od 71% najznačajnija stavka su kreditni plasmani koji su u 2012. godini povećani za 1,7% ili 178 milijuna KM i iznose 10,7 milijardi KM. Najveće promjene se odnose na dva dominantna sektora. Krediti privatnim poduzećima povećani su za 3% ili 152 milijuna KM, iznosili su 5,14 milijardi, što je udjel od 48,2%, dok su krediti stanovništvu imali rast od 1% ili 33 milijuna KM, iznose 5,08 milijardi KM, što je 47,6% ukupnih kredita. Novčana sredstava smanjena su za 9,5% ili 415 milijuna KM, iznosila su 3,96 milijarde KM, što je udjel od 26,4% u aktivi.

Depoziti, s udjelom od 73,1% i iznosom od 11 milijardi KM i dalje su najznačajniji izvor za financiranje banaka u FBiH.

Ukupan kapital banaka iznosio je 2,2 milijarde KM (dionički 1,2 milijarde KM) i veći je za 6,7% ili 139 milijuna KM, a dva su osnovna razloga ovako visokog rasta: ostvarena dobit na razini sustava od 112 milijuna KM i dokapitalizacija kod jedne banke.

Račun dobiti i gubitka

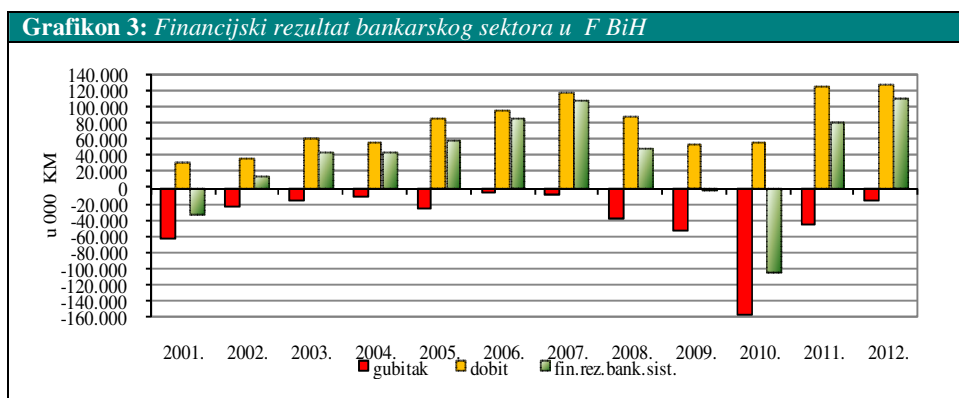
Nakon 2001. godine, kada je na razini sustava ostvaren gubitak u iznosu od 33 milijuna KM, započeo je pozitivan trend uspješnog poslovanja, koji je zbog širenja globalne ekonomske i financijske krize u 2008. godini zaustavljen, tako da je zabilježen značajan pad profitabilnosti ukupnog bankovnog sustava u Federaciji BiH. U 2010. godini, kao posljedica negativnog utjecaja krize, pad profitabilnosti je bio najizraženiji. Međutim, u 2011. i 2012. godini zabilježena su pozitivna kretanja u segmentu profitabilnosti, s tim da treba istaknuti da je

financijski rezultat ukupnog sustava zadnjih nekoliko godina pod ključnim utjecajem tri najveće banke.

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka za 2012. godinu, banke u Federaciji BiH ostvarile su pozitivan financijski rezultat-dobit u iznosu od 112 milijuna KM, što je najveća dobit ostvarena do sada u bankarskom sektoru u F BiH. Razlog tome je smanjenje troškova ispravke vrijednosti, kamatnih rashoda i operativnih rashoda.

Positivan financijski rezultat ostvaren je kod 14 banaka u ukupnom iznosu od 128 milijuna KM, što je za 1% ili 1,4 milijuna KM više nego u 2011. godini (16 banaka), dok su četiri banke iskazale gubitak u iznosu od 16,5 milijuna KM, što je za 64% ili 29 milijuna KM manje nego prethodne godine.

Razlog poboljšanja profitabilnosti ukupnog sektora u 2012. godini prvenstveno je rezultat manje razine troškova ispravke vrijednosti, koji su imali visok pad u usporedbi s prethodnom godinom, a jedan od razloga je što je razina nekvalitetne aktive značajno smanjena krajem 2011. godine (kod jedne banke u procesu restrukturiranja ukupnog poslovanja dio nekvalitetnih kredita prenesen je na drugi pravni entitet). Međutim, trend u kvarenju kvalitete aktive, iako usporeniji, nastavljen je u 2012. godini, što izaziva sumnju da su ispravke vrijednosti kod nekih banaka podcijenjene, a financijski rezultat precijenjen.

Ukupan prihod u 2012. godini iznosio je 849 milijuna KM i za 4% ili 38 milijuna KM je manji nego u 2011. godini, neto kamatni prihod iznosio je 540 milijuna KM, sa stopom pada od 6% ili 32 milijuna KM, što je rezultat većeg smanjenja kamatnih prihoda (za 57 milijuna KM ili 7%) od smanjenja kamatnih rashoda (za 25 milijuna KM ili 8%), a u strukturi ukupnog prihoda udjel neto kamatnog prihoda je ostalo skoro nepromijenjen (64%). Operativni prihodi, kao druga komponenta ukupnog prihoda, imali su pad od 2% ili šest milijuna KM, iznosili su 309 milijuna KM, što je skoro isti udjel od 36% kao i krajem 2011. godine. Na strani rashoda, troškovi ispravke vrijednosti manji su za 24% ili 46 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine, iznose 145 milijuna KM (17% ukupnog prihoda), zbog čega su i ukupni nekamatni rashodi imali značajan pad od 9% ili 70 milijuna KM, odnosno ostvareni su u iznosu od 720 milijuna KM.

• **Vlasnička struktura:** Na kraju 2012. godine vlasnička struktura banaka u Federaciji BiH je bila sljedeća: jedna banka u pretežno državnom vlasništvu, a od 17 banaka u pretežno privatnom vlasništvu šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu. Prema kriteriju zemlje porijekla vlasnika-dioničara, odnosno izravno ili neizravno većinsko vlasništvo preko članica iz grupe, na kraju 2012. godine najveći je udjel bankarskih grupa i banaka iz Austrije (53,6%), slijede talijanske banke (16,1%), dok ostale zemlje imaju udjele manje od 6,3%.

U 2012. godini došlo je i do manjih promjena udjela državnog, stranog i privatnog domaćeg

(rezidenata) kapitala u ukupnom dioničkom kapitalu, koji je sa 31. 12. 2012. iznosio 1,2 milijarde KM. Udjel državnog kapitala od 2,8% je smanjen za 0,4 postotna poena. Strani kapital nominalno je povećan za 22 milijuna KM, odnosno na jednu milijardu KM, a udjel je povećan sa 82,2% na 83,5%. Privatni kapital (rezidenata) smanjen je za devet milijuna KM, iznosio je 165 milijuna KM, a udjel u ukupnom dioničkom kapitalu smanjen je sa 14,6% na 13,7%.

• **Koncentracije i konkurencija:** Što se tiče situacije i dešavanja na bankarskom tržištu Federacije BiH, gdje u borbi za klijente i veći tržišni udio, banke ulaze u akvizicije i integracijske procese kroz pripajanja, po završetku tih procesa u sustavu će, prema ocjeni finansijskih stručnjaka, ostati do 15 jakih banaka. Naime, šest do sedam velikih banaka u stranom vlasništvu kontrolirat će 90% tržišta, kojim već sada suvereno vladaju, dok će se manje banke profilirati kao banke lokalnog i/ili regionalnog karaktera.

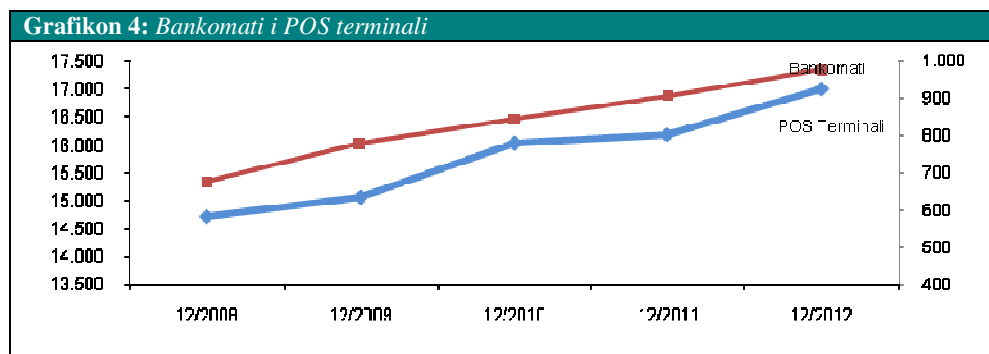
Kod četiri banke, koje i dalje imaju dominantni udjel od 68,1% (na kraju 2011. godine 68,7%), aktiva je u rasponu od 1,3 milijarde KM do 3,8 milijardi KM. Najveći broj banaka (11) je s aktivom manjom od 500 milijuna KM i s tržišnim udjelom od 16%, od toga dvije imaju aktivu manju od 100 milijuna KM i neznatni udjel od 0,8%. Tri banke su s aktivom između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM i udjelom od 15,9%.

Jedan od pokazatelja koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa² (dalje CR), koja pokazuje ukupni udjel pet najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama. CR5 kao pokazatelj tržišnog udjela na kraju 2012. godine u bankovnom sustavu u Federaciji BiH iznosio je 74,2%, za kredite 73,5% i depozite 74,5 (2011. godine 74,7%, 75,4% i 73,7%), ali ipak je evidentna dominacija dvije najveće banke u sustavu koje „drže“ 50% tržišta.

U tržišnoj „utakmici“ banke koriste različite instrumente, od politike kamatnih stopa, unapređenja organizacije, kadrovskog jačanja, jakog marketinškog nastupa, do širenja poslovne mreže, finansijske podrške "majke" ili članica iz grupacije.

Kartično poslovanje u većini banaka u Federaciji BiH je značajna poslovna aktivnost, prvenstveno kreditnog karaktera, a reflektira se kroz sve masovnije korištenje kreditnih i debitnih kartica i povećanje opsega bezgotovinskog plaćanja.

Tijekom 2012. godine instalirano je 69 novih bankomata, a na kraju godine njihov broj je iznosio 976. Broj POS terminala također je povećan i to za 805, tako da je na kraju 2012. godine na 16.990 POS terminala bilo moguće plaćati robu karticama.

² Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

II. NADZOR BANKOVNOG SUSTAVA

1. AGENCIJA ZA BANKARSTVO

Agencija za bankarstvo FBiH (dalje FBA) dala je puni doprinos reformi bankarskog sektora iako je, nerijetko, bilo prisutno nerazumijevanje za mjere koje je poduzimala. Kao neovisna i samostalna institucija za nadzor i licenciranje banaka, osnovana je u drugoj polovici 1996. godine i njezin rad od početka je usmjeren na stvaranje jakog i stabilnog bankovnog sustava, tržišno orijentiranog i oslonjenog na međunarodne standarde poslovanja i supervizije (nadzora) banaka.

Zakonom o FBA utvrđeni su njezini osnovni zadaci koji se, u najkraćem, odnose na izdavanje dozvola za osnivanje i rad banaka, donošenje regulatornih podzakonskih akata, nadziranje rada banaka, mikrokreditnih organizacija i leasing društava i poduzimanje mjera sukladno Zakonu, što uključuje i uvođenje postupaka privremene uprave i likvidacije banaka, odnosno iniciranje postupaka stečaja nad bankama.

U proteklih 16 godina FBA je, prema ocjenama i domaćih i stranih dužnosnika, dostigla visoku razinu profesionalnosti, sa zaposlenicima koji posjeduju stručnost i znanja iz oblasti supervizije, stečena kroz brojne edukacije u zemlji i inozemstvu.

FBA je i u protekloj godini uspješno djelovala da banke u Federaciji BiH što kvalitetnije upravljaju rizicima, naročito kreditnim rizikom, a banke to čine u visokoj mjeri poštujući propisane minimalne kriterije opreza, ali i vodeći računa o interesima svih „stakeholdera“, uključujući i svoje financijsko „zdravlje“.

S osnovnim ciljem da zaštiti interese deponenata, FBA je u razdoblju od svog osnivanja do kraja 2012. godine uvela mjere (privremene uprave, likvidacije i pokretanje stečaja) u 27 banaka. Po nalogu Visokog predstavnika za BiH, privremena uprava je uvedena u jednu banku. Mjere privremene uprave vođene su u 25 banaka.

Od 27 banaka u kojima su poduzete mjere, postupak je okončan u 17 banaka, a na dan 31. 12. 2012. pod mjerama se nalazi 10 banaka.

Od 27 banaka u kojima su uvedene mjere:

- u deset banaka je pokrenut stečajni postupak kod nadležnih sudova. Stečajni postupak okončan je u četiri banke. U šest banaka stečajni postupak je u tijeku.
- u devet banaka je pokrenut likvidacijski postupak. Likvidacijski postupak je okončan u šest banaka (u četiri banke su isplaćene sve obveze prema povjericima i dioničarima, a dvije banke su prodane). U tri banke likvidacijski postupak je u tijeku;
- četiri banke su pripojene drugim bankama;
- tri banke su sanirane i nastavile s radom. Jedna banka je dokapitalizirana i privatizirana, druga je dokapitalizirana, a u trećoj je riješen status banke, izabrani su organi upravljanja i banka je nastavila s radom;
- u jednoj banci postupak privremene uprave je u tijeku.

2. BANKARSKA SUPERVIZIJA

Polazeći od potreba globalne makroekonomske i financijske stabilnosti, Komitet za superviziju banaka iz Bazela je 1997. godine donio dvadeset pet osnovnih načela za efikasnu superviziju banaka koji se moraju poštivati da bi supervizorski sustav u bankarstvu bio efikasan. Osnovni principi su “de facto” minimalni standardi za dobru prudencijalnu regulativu i nadzor banaka i bankovnog sustava.

Imajući u vidu značajne promjene koje su se desile na globalnim finansijskim tržištima i regulatornim okruženjima, kao i lekcijama naučenim iz krize od posljednje revizije iz listopada 2006. godine, Bazelski komitet je u rujnu 2012. godine ponovo revidirao osnovna načela. Ovom revizijom osnovna načela spojena su zajedno s osnovnim načelima metodologije (metodologije procjene) u jedan sveobuhvatan dokument. Broj osnovnih načela je povećan sa 25 na 29, reorganizirani su u dvije grupe: supervizorske ovlasti, odgovornosti i funkcije (Načela 1-13) i prudencionalna regulativa i zahtjevi, (Načela 14-29) koji naglašavaju važnost dobrog korporativnog upravljanja, upravljanja rizicima kao i usklađenost s regulatornim standardima.

Načela su minimalni zahtjevi koje treba ispuniti i u mnogim slučajevima neophodno ih je dopuniti drugim mjerama kako bi se zadovoljili specifični uvjeti ili regulirali rizici u finansijskim sustavima pojedinih zemalja. Načela se odnose na preduvjete za efikasnu superviziju banaka, izdavanje dozvola, opreznosne propise i zahtjeve, supervizorske pristupe i metode za stalnu superviziju banaka, neophodne informacije, ovlasti supervizora, prekogranično bankarstvo, korporativno upravljanje, procese upravljanja rizicima, interne kontrole i revizije, kao i finansijsko izvješćivanje i eksternu reviziju.

Općeprihvaćena međunarodna načela, standardi i prakse za bankarsku superviziju koje FBA sveobuhvatno i sve dosljednije primjenjuje, uz stalnu pojačanu pažnju prema aktualnim i lako prenosivim uzročnicima kriznih situacija, su bili glavna briga FBA za pripremu i aktiviranje raspoloživih obrambenih aktivnosti i mjera koje su rezultat vlastitih iskustava, ali i „naučenih lekcija“ u mnogo razvijenijim i snažnijim, krizom naročito pogođenim, bankovnim sustavima.

Propise, njihovo poboljšanje i dogradnju, kao i operativne odluke iz svoje nadležnosti, FBA je donosila uz poduzimanje svih propisanih koraka čiji je osnovni cilj bio da banke u svom radu u najvećoj mjeri osiguraju zakonitost, punu primjenu propisa FBA i svih općeprihvaćenih načela i praksi za njihov, naročito u uvjetima sveprisutne recesije, oprezan i uspješan rad. Pored navedenog, inzistiranje i ciljevi svih napora FBA bili su usmjereni na jačanje kapitala banaka, poboljšanje njihovih kreditnih politika i njihova dosljedna primjena u praksi, podizanje opreza na najvišu moguću razinu u upravljanju kreditnim rizikom, koji je još uvijek dominantan u našem okruženju, i rizikom likvidnosti, ali i na jačanje sposobnosti za upravljanje potencijalnom kriznom situacijom. Uz sve ovo FBA je kontinuirano poticala banke, naročito one koje dominiraju sustavom, za jačanje njihovih finansijskih potencijala i putem dodatne specijalne podrške njihovih roditeljskih stranih banaka.

Bankarska supervizija se realizirala kroz kontinuirane procese neposrednih (on site) i posrednih (off site) kontrola banaka i neposrednu komunikaciju s predstavnicima organa upravljanja i rukovođenja banaka, kako bi se sinkronizirale i koordinirale aktivnosti na stabilizaciji bankarskog sektora u F BiH. Svim kontroliranim bankama, nakon sačinjenih zapisnika, izdani su nalozi za izvršenje i otklanjanje uočenih nedostataka. Kontrolom je utvrđeno da su banke naloge FBA uredno i uglavnom na vrijeme izvršavale. Konkretno, stručan i profesionalan pristup od strane supervizije pri kontroli banaka ima za cilj daljnje unapređenje kvalitete poslovanja banaka, njihove profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju, što je obostrani interes.

Bitne promjene u regulativi koje su se desile u 2010. i 2011. godini, stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine i u skladu s tim izmijenjene i dopunjene Odluke FBA kojim je stvoren regulatorni okvir da banke sačinjavaju i prezentiraju finansijska izvješća sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja (MSFI), reflektirale su se i na način procjene kvalitete aktive i razine gubitaka po kreditnom riziku. U 2012. godini najizraženiji i najveći dio nadzora bio je na pregledu i ocjeni složenog procesa implementacije navedenih regulatornih zahtjeva u bankama. Sve komercijalne banke kontrolirane su u segmentu prve primjene MRS/MSFI-ja kako bi se utvrdile osnovne nepravilnosti i slabosti i kako bi se

djelovanjem kroz kontrolne mjere čitav proces standardizirao, stavio pod adekvatnu kontrolu i osiguralo da banke imaju dobru praksu vrednovanja kreditnog rizika.

Početkom 2012. godine stupile su na snagu i odluke FBA koje se odnose na upravljanje informacijski sustavima i eksternalizacijom u bankama, a kroz ciljane kontrole pratio se i proces usklađivanja banaka s navedenom regulativom.

FBA je s Međunarodnim monetarnim fondom, Centralnom bankom BiH i Agencijom za bankarstvo Republike Srpske u 2012. godini nastavila i intenzivirala rad na razvijanju sposobnosti za prikupljanje i analizu „Indikatora financijskog zdravlja“ kao jednog od preduvjeta za jačanje i veću efikasnost nadzora nad ukupnim financijskim, a ne samo bankarskim sektorom. Također je nastavljeno i s razvojem metodologije i primjenom stres testova za kreditni rizik i utjecaj na kapital, zasnovan na makroekonomskim pretpostavkama, kao i upoznavanje banaka s rezultatima izvršenih stres testova. FBA je zajedno s predstavnicima Misije MMF-a u okviru ispunjenja obveza po stand-by aranžmanu, redovito kvartalno razmatrala i analizirala utjecaj svjetske ekonomske i dužničke krize na domaći bankarski i financijski sektor, kretanja u bankarskom sektoru, kapitaliziranost banaka u F BiH, rezultate stress-testova za bankovni sustav i za pojedinačne banke, aktualni regulatorni i bankarski zakonodavni okvir, ispunjenje preporuka iz ranijih Misija MMF-a, kao i planirane izmjene u regulatornom okviru.

S Agencijom za bankarstvo Republike Srpske i Agencijom za osiguranje depozita BiH, nastavljena je suradnja u okviru izgradnje regulatornog okvira, redovite razmjene informacija i zajedničkog djelovanja.

S Udrugom banaka BIH realizirana je suradnja kako po pitanju primjene postojećih regulatornih rješenja i prijedloga za njihovu izmjenu, tako i u procesu donošenja novih regulatornih rješenja.

Kao ravnopravna članica FBA je sudjelovala u svim aktivnostima koje je provela Grupa bankarskih supervizora Središnje i Istočne Europe (Banking Supervisors Central and Eastern Europe – „BSCEE“) koju čine supervizorske institucije iz 22 zemlje u tranziciji i Austrija. Na XXV konferenciji BSCEE, FBA i Agencija za bankarstvo Republike Srpske izabrane su za predsjedavajuće Grupom supervizora banaka iz Središnje i Istočne Evrope u 2013. godini.

Zbog novog vala krize u eurozoni koji se odvija od kraja 2011. godine, znakova kreditne krize kao i procesa razduživanja, odnosno smanjenja zaduženosti bankarskih supsidijara prema svojim bankama majkama, pokrenuta je tzv. „Bečka Inicijativa 2.0“. Cilj „Bečke Inicijative 2.0“ je: da se procesom razduživanja bankarskih supsidijara upravlja na način da bi se smanjio sustavni rizik za zemlje u kojima oni posluju, da se uspostavi bolja koordinacija između država gdje je sjedište bankarskih grupacija (home) i država u kojem te bankarske grupacije posluju (host), kako bi se osiguralo da se potencijalni problemi prekogranične financijske stabilnosti brže rješavaju i da se uspostavi koordinacija politika i akcija, a posebice u području nadzora, koje su u najboljem zajedničkom interesu i home i host država. FBA je sudjelovala u radu kako punog foruma „Bečke Inicijative 2.0“ tako i radionice u cilju pripreme sastanaka punog foruma.

Sukladno zahtjevima Načela 13 (ranije Načelo 25) s liste „Osnovnih principa za efikasnu superviziju banaka, koje je izdao Bazelski komitet, do kraja 2012. godine FBA je zajedno s Centralnom bankom BiH i Agencijom za bankarstvo Republike Srpske potpisala multilateralni sporazum sa supervizorima zemalja Jugoistočne Europe i to: Albanije, Grčke, Makedonije, Rumunjske, Bugarske, Srbije, Crne Gore i Cipra i Sporazume o uzajamnoj suradnji s nadležnim supervizorskim organima Republike Slovenije, Republike Hrvatske, Republike Srbije, Crne Gore i Republike Turske. MoU-om se pobliže definiraju: razmjena informacija, on-site kontrole, zahtjevi za informacijama i kontrolama, zaštita informacija, kontinuirana suradnja, te ostale

odredbe.

FBA je u suradnji s Agencijom za bankarstvo RS i uz tehničku pomoć USAID-a, u 2012. godini izvršila analizu regulatornog okvira u F BiH i njegove usklađenost sa Evropskim direktivama u pogledu razmjene informacija i zaštite povjerljivosti informacija i pokrenule inicijativu za izmjenu i dopuna Zakona o Agenciji za bankarstvo F BiH, koje je Parlament Federacije BiH usvojio u septembru 2012. godine. Navedenim izmjenama stvorene su pretpostavke za potpisivanje multilateralnih sporazuma sa supervizorima iz zemalja članica EU, posebice Italije i Austrije.

U 2012. godini FBA je ostvarila suradnju ne samo s regulatornim institucijama zemalja s kojima su već potpisani memorandumi o razumijevanju, nego i s ostalim supervizorskim institucijama zemalja bližeg i šireg okruženja. Realizirani su posebni oblici konkretne suradnje sa supervizorskom institucijama kroz regionalne i bilateralne sastanke i redovite razmjene informacija o pitanjima poslovanja i stanja roditeljskih banaka i njihovih „kćerki“, odnosno supsidijara. Ostvarena je i značajna suradnja s međunarodnim finansijskim institucijama: MMF-om, SB-om, ECB-om i dr. po pitanju informacija i analiza kretanja u bankovnom sustavu F BiH, kao i sudjelovanje u pojedinačnim projektima u cilju jačanja kapaciteta za efikasnu superviziju banaka.

U 2008. godini je započeo USAID-ov projekt tehničke pomoći finansijskom sektoru Bosne i Hercegovine pod nazivom „Partnerstvo za unaprjeđenje ekonomskih reformi“ (Partnership for Advancing Reforms in Economy – „PARE“). U 2012. godini, sukladno Strategiji FBA za uvođenje „Međunarodnog sporazuma o mjerenju kapitala i standardima kapitala“– Bazel II I akcionim planom, nastavljene su aktivnosti s ciljem revidiranja, razvijanja i unapređenja regulatornog okvira u skladu s Bazelskim načelima, Bazelskim okvirom kapitala i europskim bankarskim direktivama, kao i preporukama međunarodnih institucija za superviziju banaka.

Sukladno odluci Parlamenta Federacije BiH iz 2006. godine i kasnijeg „CARDS Programa“ koji su pripremili eksperti Europske centralne banke i grupe europskih centralnih banaka, FBA je i u 2012. godini u svim prilikama pružala podršku ideji za objedinjavanje supervizije banaka na državnoj razini, jer je prepoznala da, uz mnogobrojne pragmatične razloge, bez ovakve uspostave nadzora nad glavnim segmentom finansijskog sustava, put u Europsku uniju nije moguć. I europski eksperti su potvrdili da je: „bankarska supervizija zaista organizirana na državnoj razini u europskim zemljama, bilo pod pokroviteljstvom centralne banke ili izvan nje“ i da: „... članstvo u Europsku uniju podrazumijeva uspostavu jedinstvenog bankarskog tržišta koje vodi jedinstvenoj superviziji“.

Sve agresivnija globalizacija i razvoj bankarske industrije, kao i dogradnja i evolucija supervizorskih načela, pravila i standarda, ali i aktualne bolne refleksije globalne finansijske i ekonomske krize koja je „očitala“ brojne lekcije svemu i svakom na koga su utjecale, pokazali su da naročito supervizori banaka moraju stalno biti u tijeku i kontinuirano razvijati svoja znanja, sposobnosti i instrumente za svoje što efikasnije djelovanje u izvršavanju svoje misije. Iz svih takvih razloga, kao i iz razloga zapošljavanja novih, naročito mladih kadrova, FBA je i u 2012. godini vodila računa o tim potrebama i, samostalno i uz pomoć različitih međunarodnih za to visoko kvalificiranih i specijaliziranih institucija, provodila nužnu edukaciju svojih zaposlenih, koja se obavljala u zemlji i u inozemstvu, ali i pružala pomoć u specijalističkoj edukaciji drugih nadzornih organa i institucija u Federaciji BiH.

3. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Ocjena bankarskog sektora za 2012. godinu zasnovana je na ocjenama banaka koje su rezultat izvršenih kontrola izvršenja naloga i analizi izvješća koje banke dostavljaju FBA.

Na temelju stanja banaka u prethodnom razdoblju, izvršenih kontrola postupanja po nalogima u kojima je utvrđeno da su banke poduzele aktivnosti na otklanjanju utvrđenih nepravilnosti i veći dio naloga potpuno izvršile (53 dana naloga, 31 izvršenih naloga, 17 djelomično izvršenih naloga i pet neizvršenih naloga i pored poduzetih aktivnosti na njihovom izvršenju) te na temelju izvješća koja banke dostavljaju FBA, može se zaključiti da je kvaliteta upravljanja rizicima i dalje na zadovoljavajućoj razini, te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost u pogledu upravljanja rizicima od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. Kvantiteta rizika se zadržala u granicama umjerenog. Kvaliteta upravljanja rizicima koji se u poslovanju banaka mogu pojaviti kao posljedica pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (rizik reputacije, operativni rizik, pravni rizik, rizici koncentracija u aktivi i depozitima), u bankarskom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine je, mada još uvijek zadovoljavajuća kao i u prethodnom razdoblju, u rastućem trendu.

Prihvatljivost klijenta

Banke su ustrojile posebne registre profila klijenta. Izvjestan problem u funkcioniranju ovih registara predstavlja ažuriranje podataka za klijente koje banke razvrstavaju u najrizičnije grupe. Međutim, veoma je značajno da su banke usvojile i da primjenjuju pristup klijentima koji se temelji na analizi rizika koji klijenti nose za banku, odnosno da su definirale koji i kakvi klijenti su prihvatljivi za banku.

Identifikacija klijenta

Banke su usvojile identifikaciju klijenta kao osnovni element standarda "upoznaj svog klijenta". Politiku o identifikaciji klijenta banke primjenjuju kod uspostave poslovnih odnosa s klijentima. Međutim, još uvijek je prisutan problem ažuriranja dokumentacije kojom se dokumentira uspostava tih odnosa kod već uspostavljenih poslovnih odnosa. Pored problema ažuriranja ove dokumentacije prisutan je i problem identifikacije izvora sredstava koja klijentima služe za izvršenje transakcija kojima se vrši plaćanje anuiteta po danim kreditima i dokumentiranja vršenja ove identifikacije.

Stalno praćenje računa i transakcija

Ova politika se primjenjuje i sve je manje formalnog praćenja računa i transakcija klijenta. U cilju postizanja suštinskog praćenja računa i transakcija klijenata banke su, na temelju primjene načela "upoznaj svog klijenta", definirale limite transakcija po određenim vrstama računa i transakcija, izgradile su informacijske sustave koji omogućavaju primjenu uspostavljenih limita u praćenju računa i transakcija. Definirani limiti sve više služe preventivnom praćenju računa i transakcija. Međutim, određeni problemi postoje u praćenju transakcija kojima se vrši plaćanje anuiteta po kreditima i izravna su posljedica nevršenja identifikacije izvora sredstava koja se koriste u svrhu plaćanja anuiteta.

Upravljanje rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti

Elementi navedene politike su definirani u programima banaka. Definirane su linije izvješćivanja, kako eksterne, tako i interne.

Izvjeshćivanje: Banke su u 2012. godini izvjestile 240.477 transakcija, što je 0,33 % ukupno obavljenih transakcija u bankovnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine (71.154.032 obavljenih transakcija, po podacima banaka) u vrijednosti od 11.896.546 h/KM, što čini 10,06% ukupne vrijednosti obavljenih transakcija u bankovnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine (118.248.452 h/KM, po podacima banaka). Broj izvješćenih transfera u 2012. godini je smanjen za 33,70% u odnosu na prethodnu godinu, dok je njihova vrijednost porasla za 0,20%.

U narednoj tablici daje se usporedni pregled broja i vrijednosti izvješćenih transfera, po načinu izvješćivanja transfera (prije izvršenja, u propisanom roku i po proteku propisanog roka):

Vrijednost transfera u 000 KM

Tablica 3: Usporedni pregled broja i vrijednosti izvješćenih transfera							
R. br.	Opis (naziv transfera)	Transferi u 2011.		Transferi u 2012.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Ukupno prijavljeni transferi (2+3+4)	362.919	11.874.402	240.477	11.896.546	66,30	100,20
2.	Transferi prijavljeni prije izvršenja	19	20.324	7	3.993	36,80	19,60
3.	Transferi prijavljeni u roku od 3 dana	362.794	11.849.141	240.389	11.888.089	66,30	100,30
4.	Transferi prijavljeni poslije roka od 3 dana	106	4.937	81	4.464	76,40	90,40

U strukturi izvješćenih transfera primjetno je znatno smanjenje broja (za 63,20%) i vrijednosti (za 80,40%) izvješćenih transfera prije njihovog izvršenja u odnosu na prethodnu godinu. Ovo upućuje na izvođenje zaključka da je preventivno djelovanje banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti promijenilo trend koji je sada opadajući. Međutim, kako su i broj (manji za 23,60%) i vrijednost (manji za 9,60%) transfera izvješćenih po proteku roka od 3 dana u opadajućem trendu nije došlo do promjene kvalitete upravljanja rizikom vezano za segment izvješćivanja. Broj transfera izvješćenih u propisanom roku značajno je smanjen (za 33,70%), ali je vrijednost ovih transfera ostala skoro nepromijenjena. Ovo se odnosi i na broj i vrijednost ukupno izvješćenih transfera.

Sumnjive transakcije: Banke su u izvješćima 42 transfera označile sumnjivim i svi se odnose na pranje novca. Nije bilo izvješćenih transfera zbog sumnji na financiranje terorističkih aktivnosti. Broj izvješćenih sumnjivih transfera je manji za 48,20% u odnosu na prethodnu godinu. Vrijednost ovih transfera iznosi 8.802 h/KM, što je za 68,20% manje u odnosu na prethodnu godinu.

U narednoj tablici daje se usporedni pregled broja i vrijednosti izvješćenih sumnjivih transfera, po načinu izvješćivanja transfera (prije izvršenja, u propisanom roku i po proteku propisanog roka):

Vrijednost transfera u 000 KM

Tablica 4: Usporedni pregled broja i vrijednosti izvješćenih sumnjivih transfera							
R. br.	Sumnjivi transferi	Transferi u 2011.		Transferi u 2012.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Ukupno prijavljeni transferi	81	27.664	42	8.802	51,80	31,80
2.	Transferi prijavljeni prije izvršenja	19	20.324	6	3.876	31,60	19,10
3.	Transferi prijavljeni u roku od 3 dana	44	6.004	21	3.035	47,70	50,50
4.	Transferi prijavljeni poslije roka od 3 dana	18	1.336	15	1.891	83,30	141,60

Struktura izviještenih sumnjivih transfera, kao i struktura ukupno izviještenih transfera, potvrđuje ranije dane konstatacije. Naime, uočljivo je značajno smanjenje broja i vrijednosti sumnjivih transfera izviještenih prije njihovog izvršenja u odnosu na prethodnu godinu. Ovo dodatno i u analizi samo sumnjivih transfera, znači da banke manje preventivno djeluju na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. Smanjenje broja (za 52,30%) i vrijednosti (za 49,50%) sumnjivih transfera izviještenih u roku od tri dana te smanjenje broja (za 16,70%) izviještenih sumnjivih transfera po proteku roka od tri dana pokazuje da je i u naknadnom praćenju otkriveno znatno manje sumnjivih transfera u odnosu na prethodnu godinu, potvrđuje ocjenu o kvaliteti upravljanja rizicima od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

III. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31. 12. 2012. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 18 banaka. Broj banaka je manji u odnosu na 31. 12. 2011., s obzirom da je 11. 7. 2012. oduzeta bankarska dozvola Hercegovačkoj banci d.d. Mostar, a nad Bankom pokrenut likvidacijski postupak. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 1. 7. 2008.

Privremenu upravu sa 31. 12. 2012. imala je jedna banka (Poštanska banka BH d.d. Sarajevo).

U 2012. godini nije bilo važnijeg širenja mreže organizacijskih dijelova banaka. Nastavljen je trend širenja, ali u znatno manjem opsegu nego prethodnih godina, čemu je osnovni uzrok financijska kriza. Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže poslovnih jedinica tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacijskog oblika, organizacijske pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacijskih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacijskih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz Federacije BiH bilo je ukupno 167 (153 promjene na teritoriju Federacije BiH, 13 u RS i jedna u Distriktu Brčko): osnovano je 13 novih organizacijskih dijelova, 31 je ukinut, a kod 123 su bile promjene.

S navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 31. 12. 2012. imale ukupno 585 organizacijskih dijelova, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 3,6%.

Broj organizacijskih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH (25) neznatno je promijenjen u odnosu na 31. 12. 2011., kada su bila 22 organizacijska dijela, što je povećanje od 13,6%.

Sa 31. 12. 2012. sedam banaka iz Federacije BiH imale su 51 organizacijski dio u Republici Srpskoj, a osam banaka je imalo 11 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu. Šest banaka iz Republike Srpske imale su 25 organizacijskih dijelova u Federaciji.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutarnjem platnom prometu 31. 12. 2012. imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

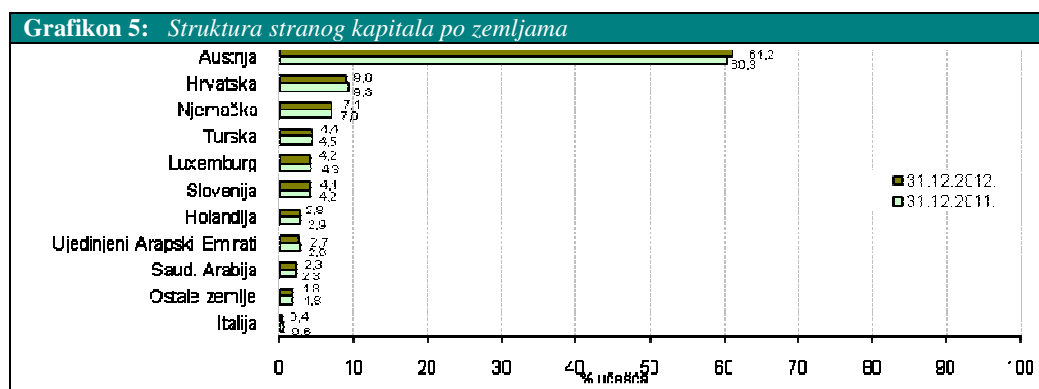
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama³ sa 31. 12. 2012., ocijenjena na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 17 banaka (94,4%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu⁴ 1 banka (5,6%)

Od 17 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31. 12. 2012. stanje je neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2011. godine, kao rezultat dokapitalizacije dvije banke: udjel stranog kapitala u vlasništvu dioničara iz Austrije povećan je sa 60,3% na 61,2%, udjel dioničara iz Hrvatske je smanjen sa 9,3% na 9%, a Njemačke povećan sa 7% na 7,1%. Ostale zemlje imale su pojedinačne udjele manje od 7%.

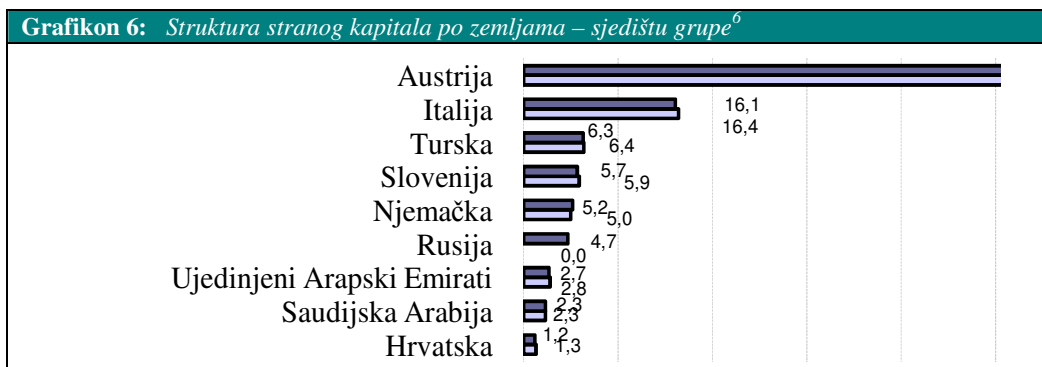

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (izravno ili neizravno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je također neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2011. godine: udjel bankarskih grupa i banka iz Austrije je smanjen sa 57,6% na 53,6%, slijede talijanske banke čiji je udjel također smanjen sa 16,4% na 16,1%, ostale zemlje su imale pojedinačni udjel manji od 6,3%, a pojavljuje se udjel Rusije⁵ od 4,7%.

³ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

⁴ Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

⁵ Ruska banka Sberbank kupila je u 2012. godini Volksbank International iz Austrije, u čijem je vlasništvu Volksbank BH d.d. Sarajevo.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁷.

- u 000 KM-

Tablica 5: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2010.		31.12.2011. ⁸		31.12.2012.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
Državne banke	46.586	3%	50.499	2%	51.114	2%	108	101
Privatne banke	1.650.039	97%	2.029.566	98%	2.167.574	98%	123	107
U K U P N O	1.696.625	100%	2.080.065	100%	2.218.688	100%	123	107

U 2012. godini ukupan kapital povećan je za 7% ili 139 milijuna KM, najviše iz osnove tekućeg finansijskog rezultata-dobiti, te dokapitalizacije i povećanja rezervi kod jedne banke.

Promatrano kroz udjel državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

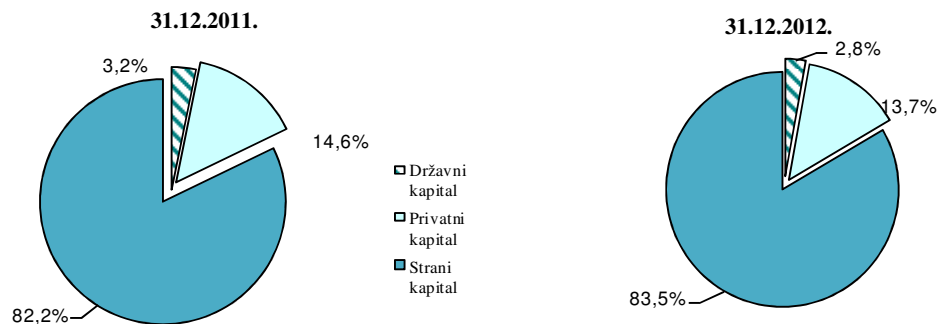
Tablica 6: Struktura vlasništva prema udjelu državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	41.860	3,6	38.072	3,2	33.096	2,8	91	87
Privatni kapital (rezidenti)	163.074	13,9	174.088	14,6	164.603	13,7	107	95
Strani kapital (nerezidenti)	968.363	82,5	981.412	82,2	1.003.907	83,5	101	102
U K U P N O	1.173.297	100,0	1.193.572	100,0	1.201.606	100,0	102	101

⁶ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁷ Iz bilance stanja po shemi FBA: počev od 31.12.2011., pored dioničkog kapitala, emisijom ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (finansijski rezultat tekućeg razdoblja), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

⁸ Svi podaci u Informaciji koji se odnose na 31.12.2011. su iz revidiranih finansijskih izvješća banaka (revizija obavljena od strane vanjskog revizora kod 18 banaka u F BiH).

Grafikon 7: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u 2012. godini je veći za osam milijuna KM ili 0,7% u odnosu na kraj 2011. godine. Struktura dioničkog kapitala je neznatno promijenjena: državni kapital je smanjen za pet milijuna KM, privatni kapital (rezidenti) je smanjen za 9,5 milijuna KM, a privatni kapital (nerezidenti) je povećan za 22,5 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankovnom sustavu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udjel državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31. 12. 2012. iznosi 2,8 % i manji je za 0,4 postotna poena u odnosu na 31. 12. 2011.

Udjel privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu iznosi 13,7% i manji je za 0,9 postotnih poena u odnosu na 31. 12. 2011. Nominalno smanjenje od 9,5 milijuna KM je rezultat smanjenja za 19,7 milijuna KM zbog oduzimanja bankarske dozvole jednoj banci, te povećanja za 10,2 milijuna KM i to cca šest milijuna po osnovi dokapitalizacije u dvije banke, te po osnovi prometa s državnim i stranim kapitalom 4,2 milijuna KM.

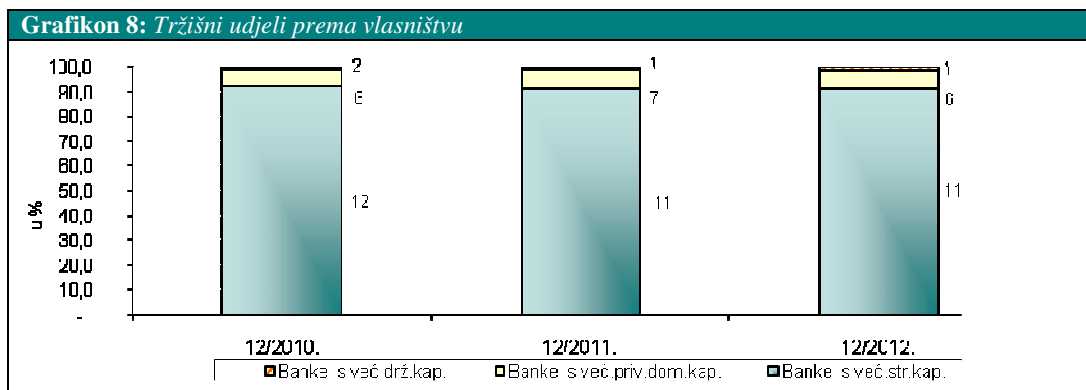
Udjel privatnog kapitala (nerezidenti) u ukupnom dioničkom kapitalu povećan je za 1,3 postotna poena. Nominalno povećanje od 22,5 milijuna KM odnosi se na povećanje dokapitalizacijom od 22 milijuna KM kod dvije banke, te neznatno po osnovi prometa.

Tržišni udjel banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 31. 12. 2012. iznosio je visokih 91%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 7,6%, a udjel banaka s većinskim državnim kapitalom 1,4%.

- u %-

Tablica 7: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			31.12.2012.		
	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi
	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,7	1,1	1	2,4	1,3	1	2,3	1,4
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	7	12,2	7,0	7	10,3	7,7	6	10,6	7,6
Banke s većinskim stranim kapitalom	11	85,1	91,9	11	87,3	91,0	11	87,1	91,0
U K U P N O	19	100,0	100,0	19	100,0	100,0	18	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 31.12. 2012. bilo je ukupno zaposleno 7.130 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 3%, a u privatnim bankama 97%.

Tablica 8: Zaposleni u bankama FBiH

BANKA	BROJ ZAPOSLENIH			INDEKS				
	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	3/2	4/3			
1	2	3	4	5	6			
Državne banke	180	2%	177	2%	183	3%	98	103
Privatne banke	7.208	98%	7.192	98%	6.947	97%	100	97
UKUPNO	7.388	100%	7.369	100%	7.130	100%	100	97
Broj banaka	19		19		18		100	95

Tablica 9: Kvalifikacijska struktura zaposlenih

STUPANJ STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	4/2	6/4			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.234	43,8%	3.401	46,1%	3.479	48,8%	105	102
Viša stručna sprema	696	9,4%	706	9,6%	667	9,3%	101	94
Srednja stručna sprema	3.406	46,1%	3.218	43,7%	2.949	41,4%	94	92
Ostali	52	0,7%	44	0,6%	35	0,5%	85	80
UKUPNO	7.388	100,0%	7.369	100,0%	7.130	100,0%	100	97

Nakon što je u 2011. godini zaustavljen trend smanjenja broja zaposlenih u bankarskom sektoru u F BiH zabilježen u prethodne dvije godine, u 2012. godini je ponovno došlo do smanjenja broja zaposlenih za 3% ili 239, što je rezultat daljnjeg utjecaja ekonomske krize. Kumulativno, u posljednje četiri godine, u razdoblju 2009.-2012. godina broj zaposlenih je smanjen sa 7.997, koliko je iznosio na kraju 2008. godine, na 7.130 na kraju 2012. godine, što je pad od 11% ili 867.

Trend poboljšanja kvalifikacijske strukture zaposlenih kroz povećanje udjela zaposlenih s visokom stručnom spremom nastavljen je i u 2012. godini, s jedne strane kao rezultat rasta ove kategorije za 2% ili 78 radnika, a s druge strane, znatno veći utjecaj je imalo smanjenje broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 8% ili 269 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankovnog sustava je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sustava.

Tablica 10: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			31.12.2012.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	180	167.263	929	177	191.881	1.084	183	209.971	1.147
Privatne	7.208	14.908.434	2.068	7.192	15.071.438	2.096	6.947	14.781.079	2.128
UKUPNO	7.388	15.075.697	2.041	7.369	15.263.319	2.071	7.130	14.991.050	2.103

Na kraju 2012. godine na razini bankovnog sustava na svakog zaposlenog je dolazilo 2,1 milijun KM aktive, što je isto kao i na kraju 2011. godine.

Tablica 11: Aktiva po zaposlenom po grupama						
Aktiva (000 KM)	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
Do 500	0		0		0	
500 do 1.000	7		4		3	
1.000 do 2.000	6		9		10	
2.000 do 3.000	5		5		4	
Preko 3.000	1		1		1	
UKUPNO	19		19		18	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 593 tisuće KM do 4,3 milijuna KM aktive po zaposlenom. Pet banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sustavu prelazi iznos od 2,3 milijuna KM.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilanci stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, s dodatnim prilogima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na temelju izvješća propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (račun dobiti i gubitka po shemi FBA) i izvješća o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na temelju dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvješća o reviziji financijskih izvješća banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankovnog sustava u cjelini.

Sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvješćivati FBA na bazi "pune" bilance stanja raščlanjene na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankovnog sustava temeljiti na pokazateljima iz aktivne podbilance banaka s većinskim državnim kapitalom⁹.

⁹ Državne banke u "punoj bilanci" iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.12.2012. kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 661 milijun KM.

2.1. Bilanca stanja

Poslovanje bankarskog sektora u F BiH u posljednje četiri godine odvijalo se pod utjecajem izraženog djelovanja ekonomske i financijske krize, što je od druge polovice 2011. godine dodatno pojačano i negativnim utjecajem dužničke krize u eurozoni, kao i lošeg ekonomskog stanja u realnom sektoru i ukupnoj ekonomiji u BiH. Ipak, bankarski sektor uspio je očuvati stabilnost, sigurnost i adekvatnu kapitaliziranost, ali njegov rast i razvoj je usporen, odnosno zaustavljen, što se vidi iz podatka da je na kraju 2008. godine (početak krize je IV. kvartal 2008. godine) bilančna suma iznosila 15,07 milijardi KM, a na kraju 2012. godine 15,0 milijardi KM, s malim oscilacijama u tom razdoblju. Priljev sredstava iz stranih kreditnih linija je gotovo zaustavljen, a postojeći kreditni izvori se smanjuju zbog plaćanja dospjelih obveza. Također i depozitni izvori su u blagom padu, većim dijelom kao rezultat povrata sredstava matičnim grupacijama. Rizici su u porastu, naročito kreditni, zbog čega su banke poduzele brojne mjere i aktivnosti na poboljšanju sustava upravljanja rizicima, posebno u segmentu kreditnih politika (odobravanje, monitoring i mjerenje rizika), koje su znatno konzervativnije i rigoroznije, a sve u cilju zaustavljanja daljnjeg rasta nenaplativih potraživanja i negativnih trendova kako u kvaliteti aktive, tako i u ukupnom poslovanju. Također, većina banka provodi mjere u cilju racionalizacije troškova, posebno operativnih, kao i reorganizacije poslovne mreže, što je rezultiralo i smanjenjem broja zaposlenih u bankama u 2012. godini.

Bilančna suma bankarskog sektora na kraju 2012. godine je iznosila 15 milijardi KM, što je manje za 1,8% ili 272 milijuna KM nego na kraju 2011. godine. Iako je u 2011. godini došlo do pozitivnih kretanja i poboljšanja određenih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora, posebno u segmentu profitabilnosti, te je nastavljen rast štednje stanovništva, s druge strane pad bilančne sume, vrlo nizak kreditni rast, smanjenje izvora financiranja (depozita i kreditnih obveza) i posljedično novčanih sredstava u 2012. godini, pokazuju da je utjecaj krize i dalje evidentan, što može imati negativne efekte na ključne pokazatelje poslovanja bankovnog sustava u Federaciji BiH.

- 000 KM-

Tablica 12: Bilanca stanja								
O P I S	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	IZNOS	Udjel %	IZNOS	Udjel %	IZNOS	Udjel %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
A K T I V A (I M O V I N A) :								
Novčana sredstva	4.443.614	29,5	4.378.076	28,8	3.962.581	26,4	99	91
Vrijednosni papiri ¹⁰	375.252	2,4	458.465	3,0	548.467	3,7	122	120
Plasmani drugim bankama	145.007	1,0	79.940	0,5	78.522	0,5	55	98
Kreditni	9.981.911	66,2	10.487.671	68,7	10.666.124	71,1	105	102
Ispravka vrijed. ¹¹	635.792	4,2	931.946	6,1	1.007.196	6,7	147	108
Kreditni- neto (kreditni minus isp.vrijed.)	9.346.119	62,0	9.555.725	62,6	9.658.928	64,4	102	101
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	552.764	3,7	540.749	3,5	522.030	3,5	98	96
Ostala aktiva	212.941	1,4	250.364	1,6	220.522	1,5	118	88
UKUPNA AKTIVA	15.075.697	100,0	15.263.319	100,0	14.991.050	100,0	101	98
P A S I V A :								
OBVEZE								
Depoziti	11.232.830	74,5	11.124.675	72,9	10.961.001	73,1	99	99
Uzete pozajmice od drugih banaka	7.000	0,0	2.000	0,0	2.000	0,0	29	100
Obveze po uzetim kreditima	1.403.451	9,3	1.319.299	8,6	1.141.561	7,6	94	87
Ostale obveze	735.791	4,9	737.280	4,9	667.800	4,5	100	91
KAPITAL								
Kapital	1.696.625	11,3	2.080.065	13,6	2.218.688	14,8	123	107
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	15.075.697	100,0	15.263.319	100,0	14.991.050	100,0	101	98

¹⁰ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospijeća.

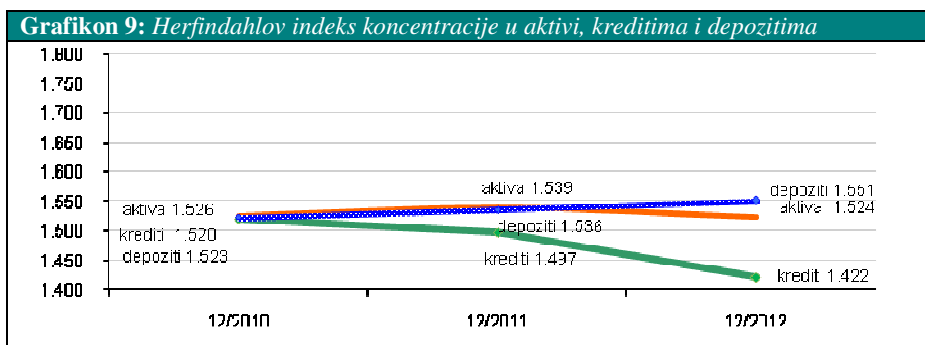
¹¹ U kol.2 podaci se odnose na rezerve za kreditne gubitke (RKG).

Tablica 13: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi

BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			31.12.2012.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		8 (5/3)	9(7/5)
1	2	3		4	5		6	7			
Državne	1	167.263	1%	1	191.881	1%	1	209.971	1%	115	109
Privatne	18	14.908.434	99%	18	15.071.438	99%	17	14.781.079	99%	101	98
UKUPNO	19	15.075.697	100%	19	15.263.319	100%	18	14.991.050	100%	101	98

Kod 11 banaka aktiva je veća nego na kraju 2011. godine, dok je kod preostalih sedam banaka aktiva smanjena, stopa pada se kretala u rasponu od 1% do 17%. Najveći nominalni rast od 213 milijuna KM ili 6% imala je banka koja se na kraju 2012. godine nalazi po visini aktive na prvom mjestu, s napomenom da je sve do trećeg kvartala 2012. godine bila na drugom mjestu. Istodobno, zbog visoke stopa pada aktive od 8% ili 334 milijuna KM, nakon dugogodišnje pozicije najveće banke i lidera u bankovnom sustavu u F BiH, ova banka je na kraju 2012. godine pozicionirana na drugom mjestu.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa¹².

Na kraju 2012. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) imao je manje promjene vrijednosti: za aktivu je iznosio 1.524, kredite 1.422 i depozite 1.551 jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju¹³. U odnosu na kraj 2011. godine, pokazatelji za aktivu i kredite su smanjeni (15 i 75 jedinica), dok je za depozite povećan za 15 jedinica.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁴ (dalje CR), koja pokazuje ukupan udjel najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je smanjen za tržišni udjel sa 74,7% na 74,2%, kod kredita sa 75,4% na 73,5%, dok je kod depozita povećan sa 73,7% na 74,5%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je

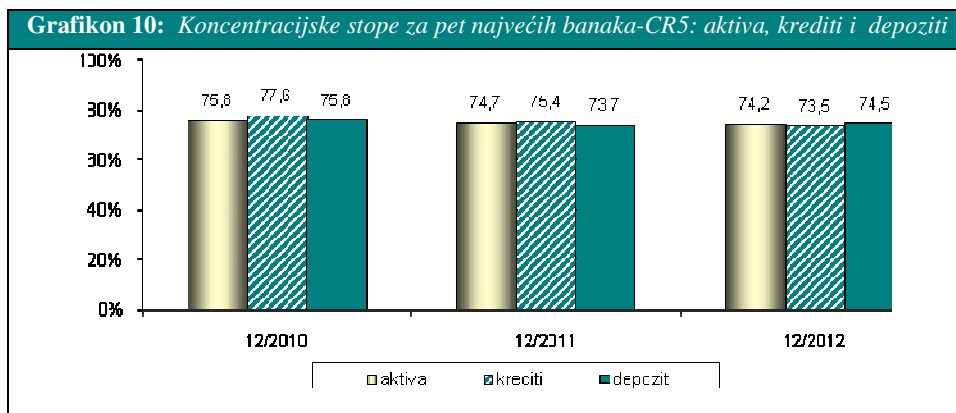
¹² Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

¹³ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

¹⁴ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sustavu koje „drže“ cca 74% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹⁵. Promjene u udjelu u odnosu na kraj 2011. godine zabilježene su u svim grupama, s napomenom da su promjene i u broju i udjelu u V. grupi rezultat oduzimanja bankarske dozvole jednoj banci iz ove grupe.

Udjel dvije najveće banke u sustavu (I. grupa, obje banke s aktivom preko tri milijarde KM) od 49,8% na kraju 2012. godine ostao je skoro nepromijenjen (rast od 0,1 postotni poen), dok je udjel II. grupe (dvije banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) smanjen sa 19% na 18,3%. Kod III. grupe (tri banke s aktivom između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM) zabilježen je neznatan pad udjela za 0,8 postotnih poena, odnosno na 15,9%. Udjel IV. grupe od devet banaka (s aktivom između 100 i 500 milijuna KM banaka), povećan je za 1,9 postotnih poena i iznosi 15,2%. U posljednjoj V. grupi (banke koje imaju aktivu manju od 100 milijuna KM) smanjen je broj banaka sa tri na dvije, a udjel sa 1,3% na 0,8%.

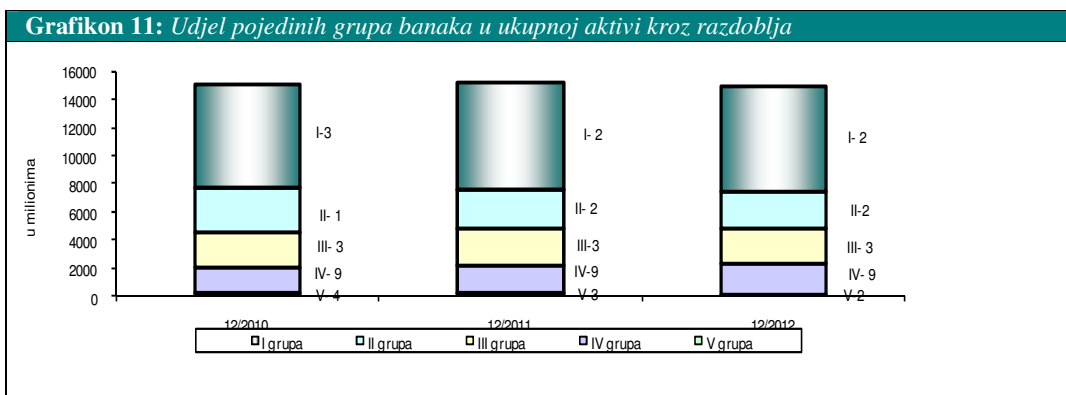
Iako je došlo do manjih promjena u udjelu pojedinih grupa, evidentno je da četiri najveće banke i dalje imaju visok tržišni udjel od 68%.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i udjela pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja (iznosi su u milijunima KM).

Tablica 14: Udjel pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja

IZNOS AKTIVE	31.12.2010.			31.12.2011.			31.12.2012.		
	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka
I- Preko 2.000	7.348	48,8	2	7.596	49,7	2	7.476	49,8	2
II- 1000 do 2000	3.146	20,9	2	2.894	19,0	2	2.741	18,3	2
III- 500 do 1000	2.521	16,7	3	2.545	16,7	3	2.379	15,9	3
IV- 100 do 500	1.862	12,3	9	2.030	13,3	9	2.280	15,2	9
V- Ispod 100	199	1,3	3	198	1,3	3	115	0,8	2
UKUPNO	15.076	100,0	19	15.263	100,0	19	14.991	100,0	18

¹⁵ Banke su podijeljene u pet grupa ovisno od veličini aktive.

Pad bilančne sume od 1,8% ili 272 milijuna KM, odnosno na razinu od 15 milijardi KM na kraju 2012. godine, najvećim dijelom rezultat je smanjenja depozita za 1,5% ili 164 milijuna KM (ako se isključi utjecaj banke kojoj je oduzeta dozvola, pad depozita iznosio je 0,6% ili 67 milijuna KM), a pozitivan utjecaj na razinu depozita imao je priljev sredstava u iznosu od 79 milijuna KM iz prve tranše po osnovi stand-by aranžmana s Međunarodnim monetarnim fondom (MMF), koja su odobrena na račune Federacije BiH krajem rujna 2012. godine. Pad bilančne sume rezultat je i smanjenja kreditnih obveza za 13% ili 178 milijuna KM, s napomenom da je aktiva smanjena i zbog oduzimanja dozvole jednoj banci (utjecaj na aktivu je 84 milijuna KM, na depozite 97 milijuna KM, a na ukupan kapital efekt je pozitivan u iznosu od 17 milijuna KM). Na razinu sustava jedino je ukupan kapital imao rast od 6,7% ili 139 milijuna KM.

Novčana sredstava, nakon pada od 9,5% ili 415 milijuna KM, na kraju 2012. godine iznosila su 3,96 milijardi KM. Ostvareni pad rezultat je odljeva depozita i plaćanja kreditnih obveza, te blagog kreditnog rasta od 1,7% ili 178 milijuna KM, tako da su krediti sa 31. 12. 2012. iznosili 10,67 milijardi KM. Na pad novčanih sredstava, manjim dijelom, utjecalo je i povećanje ulaganja u vrijednosne papire od 19,6% ili 90 milijuna KM, koji sa 31. 12. 2012. iznose 548 milijuna KM, što je udjel od svega 3,7% u aktivi.

Portfelj vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfelj za trgovanje) povećan je sa 300 milijuna KM na 375 milijuna KM, a vrijednosni papiri koji se drže do dospijea sa 158 milijuna KM na 173 milijuna KM. U oba portfelj nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitirala Vlada F BiH¹⁶ ukupne vrijednosti sa 31. 12. 2012. od 209 milijuna KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 28 milijuna KM. Također, u portfelju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emitenti domaća poduzeća ukupno u iznosu od devet milijuna KM. Preostali dio portfelja vrijednosnih papira u iznosu od cca 302 milijuna KM odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU.

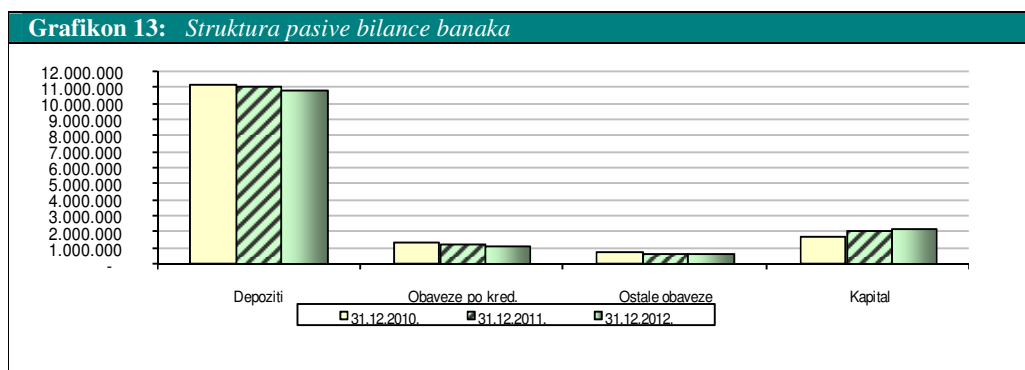
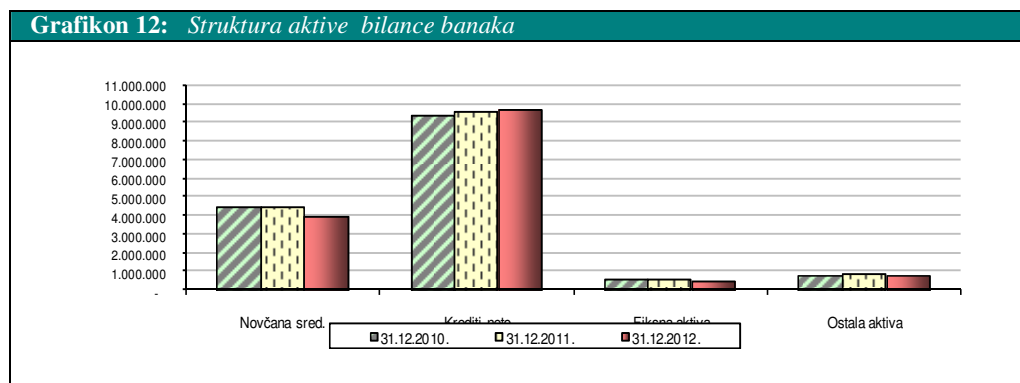
U 2012. godini Vlada F BiH je emitirala trezorske zapise (pet tranši: u veljači, ožujku, travnju, studenom i prosincu, svi sa dospijecom šest mjeseci) nominalne vrijednosti 120 milijuna KM (kupovna cijena iznosila je 118,7 milijuna KM), prve tri tranše dospjele su u 2012. godini, dok dvije posljednje tranše ukupne nominalne vrijednosti 60 milijuna KM imaju dospijee u svibnju i lipnju 2013. godini. Na kraju 2012. godine njihova vrijednost iznosila je 59,5 milijuna KM. Također, emitirane su tri tranše obveznica (prva u svibnju u iznosu od 80 milijuna KM, rok dospijea tri godine, druga u lipnju i kolovozu, ukupno 30 milijuna KM, rok dospijea pet godina, te treća u rujnu u iznosu od 20 milijuna KM i s rokom dospijea dvije godine) ukupne nominalne vrijednosti 130 milijuna KM. Banke su kupile obveznice u vrijednosti 123 milijuna

¹⁶ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

KM. Veći dio trezorskih zapisa i obveznica klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju (154 milijuna KM), a ostatak u portfelj koji se drži do dospeljća.

Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (548 milijuna KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveći je udjel BiH (44,9%), zatim Rumunjske (15,8%), Francuske (8%), Austrije (7,7%) itd.

U sljedećim grafikonima dana je struktura najznačajnijih pozicija bilance banaka.

U strukturi pasive bilance banaka depoziti su s iznosom od 11 milijardi KM i udjelom od 73,1% i dalje dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon pada od 13,5%, udjel kreditnih obveza koje iznose 1,14 milijardi KM, smanjen je sa 8,6% na 7,6%, dok je udjel kapitala, koji je sa 31. 12. 2012. iznosio 2,22 milijarde KM, povećan sa 13,6% na 14,8%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje udjela kredita sa 68,7% na 71,1% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,8% na 26,4%.

- u 000 KM-

Tablica 15: Novčana sredstva banaka

NOVČANA SREDSTVA	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	370.414	8,3	371.309	8,5	411.726	10,4	100	111
RR kod CB BiH	2.592.920	58,4	2.351.811	53,7	2.130.626	53,8	91	91
Računi kod depoz.inst.u BiH	670	0,0	20.618	0,5	1.930	0,0	3077	9
Računi kod depoz.inst.u inoze.	1.479.322	33,3	1.633.479	37,3	1.417.857	35,8	110	87
Novč. sred. u procesu naplate	288	0,0	859	0,0	442	0,0	298	51
UKUPNO	4.443.614	100,0	4.378.076	100,0	3.962.581	100,0	99	91

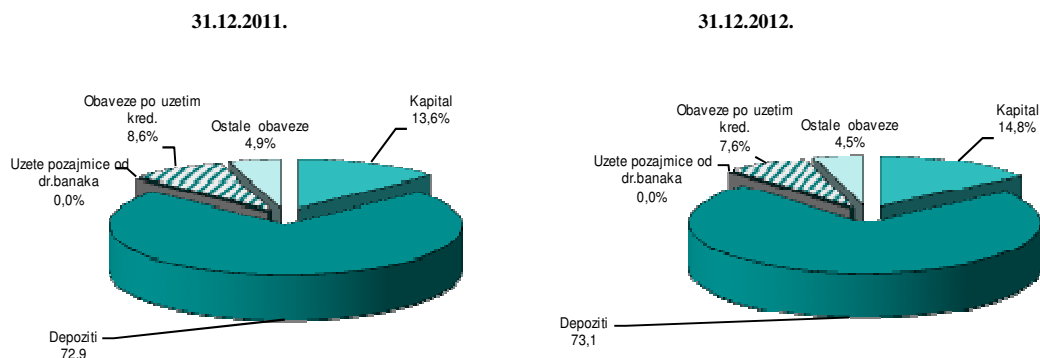
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BH u 2012. godini smanjena su za 9% ili 221 milijun KM i sa 31. 12. 2012. iznosila su 2,13 milijardi KM ili 53,8% ukupnih novčanih sredstava, što je skoro isto kao i na kraju 2011. godine (53,7%). Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu su imala pad od 13% ili 216 milijuna KM i iznosila su 1,42 milijarde KM ili 35,8% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2011. godine 37,3%). Banke su u trezoru i blagajnama, nakon rasta od 11% ili 40 milijuna KM, sa 31. 12. 2012. imale gotovog novca u iznosu od 412 milijuna KM, što je 10,4% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su utjecaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: udjel domaće valute u promatranom razdoblju povećano je sa 59,3% na 60,4%, a za istu promjenu je smanjen udjel sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obveze

Struktura pasive (obveze i kapital) u bilanci stanja banaka sa 31. 12. 2012. daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 14: *Struktura pasive banaka*

U promatranom razdoblju došlo je do manjih promjena u udjelu dva najznačajnija izvora financiranja banaka: depozita i kreditnih obveza, odnosno povećanja udjela depozita sa 72,9% na 73,1% i smanjenja kreditnih obveza sa 8,6% na 7,6%.

Iako su depoziti u 2012. godini imali pad od 1,5% ili 164 milijuna KM, udjel se neznatno promijenio, odnosno povećao, tako da su depoziti na kraju 2012. godine iznosili 11 milijardi KM, te su i dalje najznačajniji izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 1,14 milijardi KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednje tri godine, zbog utjecaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su značajno smanjeni (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM). U 2012. godini pad je iznosio 13,5% ili 178 milijuna KM. Ako se kreditnim obvezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 122 milijuna KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju udjel od 8,4%.

Banke su sa 31. 12. 2012. imale najveće obveze prema sljedećim kreditorima (sedam od ukupno 38) na koje se odnosi 74% ukupnih kreditnih obveza: European Investment Bank (EIB), European fund for Southeast Europe (EFSE), UniCredit Bank Austria AG, Central Eastern European Finance Agency (CEEFA), EBRD, TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska) i Council of Europe Development Bank.

Kapital je sa 31. 12. 2012. iznosio 2,22 milijarde KM, što je za 6,7% ili 139 milijuna KM više

nego na kraju 2011. godine, a rast je ostvaren najviše po osnovi tekućeg financijskog rezultata-dobiti i dokapitalizacije i povećanja rezervi kod jedne banke.

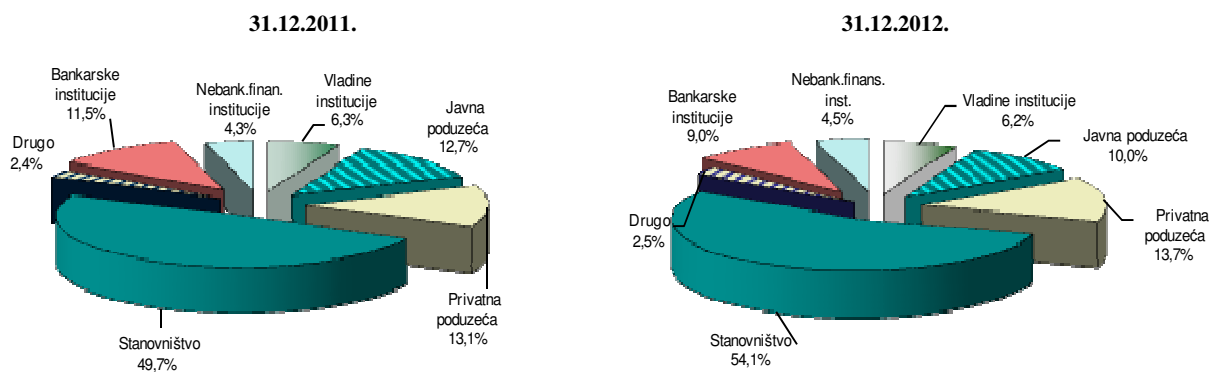
Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju promatranog razdoblja 2012. godine samo se 6% odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

Tablica 16: Sektorska struktura depozita¹⁷

SEKTORI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	891.638	7,9	705.805	6,3	682.313	6,2	79	97
Javna poduzeća	1.332.748	11,9	1.413.686	12,7	1.090.870	10,0	106	77
Privatna poduzeća i druš.	1.487.509	13,2	1.462.767	13,1	1.501.232	13,7	98	103
Bankarske institucije	1.674.576	14,9	1.280.463	11,5	981.562	9,0	76	77
Nebankarske financ.instit.	432.045	3,9	483.504	4,3	493.689	4,5	112	102
Građani	5.144.607	45,8	5.530.461	49,7	5.933.071	54,1	107	107
Ostalo	269.707	2,4	247.989	2,4	278.264	2,5	92	112
UKUPNO	11.232.830	100,0	11.124.675	100,0	10.961.001	100,0	99	99

Grafikon 15: Sektorska struktura depozita

U 2012. godini došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, najvećim dijelom rezultat smanjenja sredstava javnih poduzeća i bankarskih institucija, a s druge strane, rasta depozita stanovništva i privatnih poduzeća.

Iako je utjecaj ekonomske i financijske krize prisutan već četiri godine, a negativni efekti vidljivi u većini poslovnih segmenata banaka, treba istaknuti kako su u tom razdoblju depoziti stanovništva imali kontinuiran rast, odnosno povećani su sa 4,18 milijardi KM, koliko su iznosili na kraju 2008. godine, na razinu od skoro šest milijardi sa 31.12. 2012., što je visok rast od 42% ili 1,75 milijardi KM. U 2012. godine stopa rasta iznosila je, kao i prethodne godine, 7% ili 402 milijuna KM. Depoziti ovoga sektora s iznosom od 5,93 milijarde KM, zbog navedenog, ali i zbog pada depozita drugih sektora, povećali su udjel u ukupnim depozitima sa 49,7% na 54,1%, tako da su i dalje najveći izvor financiranja banaka u F BiH.

Drugi po visini i udjelu sektorski izvor su depoziti privatnih poduzeća, koji su tijekom 2012. godine imali veće oscilacije (u prvoj polovici visok pad od 16% ili 241 milijun KM, odnosno sa

¹⁷ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilancu stanja po shemi FBA.

1,46 milijardi KM na 1,22 milijarde KM, što je bilo zabrinjavajuće, da bi u drugoj polovici godine došlo do rasta od 23% ili 279 milijuna KM). Kumulativno, u 2012. godini ostvaren je rast od 3% ili 38 milijuna KM, odnosno razina od 1,5 milijardi KM, dok je udjel povećan sa 13,1% na 13,7%.

Depoziti javnih poduzeća imali su najveći pad od 23% ili 323 milijuna KM. Depoziti ovoga sektora iznose 1,09 milijardi KM ili 10% ukupnih depozita, što je za 2,7 postotnih poena manje nego na kraju 2011. godine.

Depoziti bankarskih institucija su od kraja 2007. godine pa sve do III. kvartala 2011. godine bili po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Trend rasta bio je prisutan do sredine 2009. godine, kada su dostigli najveći iznos od 2,29 milijardi KM i udjel od 21,4% u ukupnim depozitima. Nakon toga, pod utjecajem krize, smanjenog opsega kreditiranja i viška likvidnosti, dolazi do povlačenja depozitnih sredstava matičnih grupacija, što rezultira i padom udjela. Međutim, nakon pada u IV. kvartalu 2011. godine od 19% ili 294 milijuna KM, došlo je i do pada udjela na 11,5%, što je bio četvrti po visini sektorski udjel na kraju 2011. godine. U 2012. godini nastavljen je trend pada sa stopom od 23% ili 299 milijuna KM. Negativna kretanja u razini sredstava ovoga sektora najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrat sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

Na kraju 2012. godine depoziti bankarskih institucija iznosili su 982 milijuna KM, što je 9% ukupnih depozita. Ova sredstva su za 160 milijuna KM manja od kreditnih obveza koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor financiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inozemstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obveza, banke se ponovno suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju u narednom razdoblju osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana.

Treba istaknuti da se 94% ili 920 milijuna KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Financijska podrška grupacije prisutna je u osam banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u četiri velike banke. Na ovaj način su u ranijem razdoblju banke u većinskom stranom vlasništvu imale financijsku podršku i osiguran priljev novih sredstava za financiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obveze i subordinirani dugovi (stavke u dopunskom kapitalu), financijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod deset banaka), sa 31. 12. 2012. iznosi 1,4 milijarde KM ili 9,3% ukupne pasive bankarskog sektora. U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju udjel od 8,4% (smanjenje od 2,5 postotnih poena u odnosu na kraj 2011. godine), a u ukupnim kreditnim obvezama 29% su kreditne obveze prema grupaciji (udjel je manji za 2,2 postotna poena). U odnosu na kraj 2011. godine ova sredstva su smanjena za 21,7% ili 387 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi redovnih dospjeća (depoziti su smanjeni za 23,9% ili 289 milijuna KM, kreditne obveze za 19,2% ili 79 milijuna KM i subordinirani krediti za 12% ili 19 milijuna KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, trend smanjenja izloženosti prema grupaciji iz prethodne godine nastavljen je i u 2012. godini, i to u segmentu depozitnih izvora, dok se kreditni izvori smanjuju po osnovi redovitih plaćanja dospjelih obveza. Zbog nepovoljnih dešavanja u ekonomijama zemalja iz kojih su vlasnici banaka iz F BiH i problema s kojima se suočavaju te zemlje, a posljedično i financijski sustavi i bankarske grupacije, kao i mjere koje država Austrija poduzima u cilju jačanja održivosti poslovnih modela velikih međunarodnih aktivnih austrijskih

banaka, a time i očuvanja kreditnog rejtinga zemlje¹⁸, može se očekivati da će buduća financijska podrška matičnih grupacija biti restriktivnija, tako da će se kreditni rast u narednom razdoblju u F BiH morati više financirati iz rasta domaćih izvora.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljeg smanjenja stranih izvora financiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora financiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom razdoblju bit će u fokusu kod većine banaka.

Depoziti ostalih sektora su također imali manje promjene u iznosu i udjelu, a najveću promjenu imali su depoziti vladinih institucija, koji su u promatranom razdoblju smanjeni za 3% ili 24 milijuna KM. Treba istaknuti dva događaja koja su imala utjecaj na razinu sredstava ovoga sektora: negativan utjecaj od cca 57 milijuna KM zbog oduzimanja dozvole jednoj banci, te priljev sredstva prve tranše po osnovi stand-by aranžmana sa MMF-om u iznosu od 79,3 milijuna KM. Depoziti vladinih institucija sa 31. 12. 2012. iznose 682 milijuna KM ili 6,2% ukupnih depozita.

Valutna struktura depozita na kraju 2012. godine neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (s dominantnim udjelom EURO) u iznosu od 5,88 milijardi KM smanjili su udjel sa 55% na 54%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su 5,08 milijardi KM, što je udjel od 46%.

Struktura depozita prema porijeklu deponenata na kraju 2012. godine bila je sljedeća: sredstva rezidenata imala su udjel 88,7%, a nerezidenata 11,3% (na kraju 2011. godine: 86,7% i 13,3%). Depoziti nerezidenata u posljednje četiri godine imaju kontinuirani pad, što je rezultat povlačenja, odnosno povrata depozita „majke“ ili članica grupacije, na koje se najvećim dijelom i odnose sredstva nerezidenata. Najveći udjel od 22,1% i nominalni iznos od 2,31 milijardu KM depoziti nerezidenata imali su na kraju 2008. godine.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, u 2012. godini imali su rast od 7,4% ili 395 milijuna KM i sa 31. 12. 2012. iznosili su 5,76 milijardi KM.

Tablica 17: Nova štednja stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			I N D E K S	
	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	47.148	50.259	58.050	107	116
Privatne	4.926.361	5.311.178	5.698.300	108	107
UKUPNO	4.973.509	5.361.437	5.756.350	108	107

¹⁸ Suština mjera je da je kreditna aktivnost supsidijara austrijskih banaka u središnjoj, istočnoj i jugoistočnoj Europi (CESEE) uvjetovana pojačanim održivim financiranjem iz domaćih izvora.

Grafikon 16: Nova štednja stanovništva po razdobljima

U tri najveće banke nalazi se 68% štednje, dok šest banaka ima pojedinačni udjel manji od 1%, što iznosi svega 3,5% ukupne štednje u sustavu.

Od ukupnog iznosa štednje 35% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 65% u stranoj valuti.

Tablica 18: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			I N D E K S				
	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.			
1	2		3		4			
				5	6			
Kratkoročni štedni depoziti	2.581.767	51,9%	2.606.732	48,6%	2.656.934	46,2%	101	102
Dugoročni štedni depoziti	2.391.742	48,1%	2.754.705	51,4%	3.099.416	53,8%	115	113
UKUPNO	4.973.509	100,0 %	5.361.437	100,0 %	5.756.350	100,0 %	108	107

Ročna struktura štednih depozita je u odnosu na kraj 2011. godine blago poboljšana, što je rezultat rasta dugoročnih štednih depozita za 13% ili 345 milijuna KM, zbog čega je došlo i do promjene udjela ovih depozita, odnosno povećanja sa 51,4% na 53,8%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankovnog sustava za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno financijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankovnog sustava u BiH, u prosincu 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga je pokrenuta inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 1. 4. 2010. isti povećan na 35.000 KM, a sve poduzete aktivnosti su usmjerene na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankarski i ukupni ekonomski sustav F BiH i BiH.

Sa 31. 12. 2012. ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licenciju Agencije za osiguranje depozita u BiH), a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponirano 98% ukupnih depozita i ukupne štednje.

Preostale dvije banke ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterija koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH: jedna zbog postojećeg kompozitnog ranga, a druga jer se nalazi pod privremenom upravom.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁹ banaka u F BiH na dan 31. 12. 2012. iznosio je 2,2 milijarde KM.

-u 000 KM-

Tablica 19: <i>Regulatorni kapital</i>								
O P I S	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
1.a. Temeljni kapital prije umanjnja	1.885.159		2.008.081		1.913.841		107	95
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.170.468		1.190.482		1.198.516		102	101
1.2. Iznos emisioh ažia	136.485		136.485		136.485		100	100
1.3. Rezerve i zadržana dobit	578.206		681.114		578.840		118	85
1.b. Odbitne stavke	313.321		353.960		189.991		113	54
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	92.058		251.187		120.740		273	48
1.2. Gubitak iz tekuće godine	157.933		45.512		16.505		29	36
1.3. Trezorske dionice	81		81		156		100	193
1.4. Iznos nematerijalne imovine	63.249		57.180		52.590		90	92
1. Osnovni kapital (1a-1b)	1.571.838	76%	1.654.121	78%	1.723.850	79%	105	104
2. Dopunski kapital	489.986	24%	466.968	22%	467.092	21%	95	100
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	2.829		3.090		3.090		109	100
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	209.612		212.248		211.425		101	100
2.3. Iznos revidirane tekuće dobiti	52.090		62.564 ²⁰		67.243		120	107
2.4. Iznos subordiniranih dugova najviše do 50% iznosa tem.kap.	159.056		139.754		120.264		88	86
2.5. Stavke trajnog karaktera	66.399		49.312		65.070		74	132
3. Kapital (1 + 2)	2.061.824	100%	2.121.089	100%	2.190.942	100%	103	103
4. Odbitne stavke od kapitala	15.938		37.794		98.657		237	261
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih lica koji prelazi 5% osn.kap.	15.938		18.408		3.043		116	17
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	-		19.386		95.529		N/a	493
4.3. Ostale odbitne stavke	-		-		85		N/a	N/a
5. Neto kapital (3- 4)	2.045.886		2.083.295		2.092.285		102	100

U 2012. godini kapital²¹ je povećan za 3% ili 70 milijuna KM u odnosu na 2011. godinu, a promjene u temeljnom i dopunskom kapitalu su utjecale na izmjenu strukture regulatornog kapitala. Temeljni kapital je povećan za 4% ili 70 milijuna KM, a udjel je povećan sa 78% na 79%, dok je dopunski skoro nepromijenjen, a udjel je smanjen sa 22% na 21%.

Rast temeljnog kapitala je najvećim dijelom po osnovi uključivanja ostvarene dobiti za 2011. godinu. Nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka od strane skupštine banaka, ostvarena dobit za 2011. godinu u iznosu od 127 milijuna KM (16 banaka, dok su tri banke ostvarile gubitak u iznosu od 45,5 milijuna KM) raspoređena je na sljedeći način: 71% ili 89 milijuna KM u temeljni kapital (zadržanu dobit i rezerve), tri banke su dio dobiti u iznosu od dva milijuna KM usmjerile za djelomično pokriće ranijih gubitaka, za pokriće nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu 17 milijuna KM, dok su dvije banke 19 milijuna KM izdvojile za isplatu dividende. Također, jedna banka je iz zadržane dobiti isplatila dividendu u iznosu od 19 milijuna KM.

Na promjene temeljnog kapitala utjecalo je i sljedeće: kod jedne banke direktna uplata u rezerve 20 milijuna KM i u drugom kvartalu dokapitalizacija u iznosu od 20 milijuna KM, uz istodobno smanjenje rezervi djelomičnim pokrićem akumuliranih gubitaka u iznosu od 125 milijuna KM. U četvrtom kvartalu 2012. godine dvije banke su se dokapitalizirale u ukupnom iznosu od 6,8 milijuna KM. Prestanak rada jedne banke u privremenoj upravi imao je pozitivan efekt na

¹⁹ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH”, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08, 86/10, 70/11).

²⁰ Po konačnim podacima osam banaka je uključilo iznos revidirane dobiti u dopunski, a dvije u temeljni kapital.

²¹ Izvor podataka je kvartalno Izvješće o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tablica A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

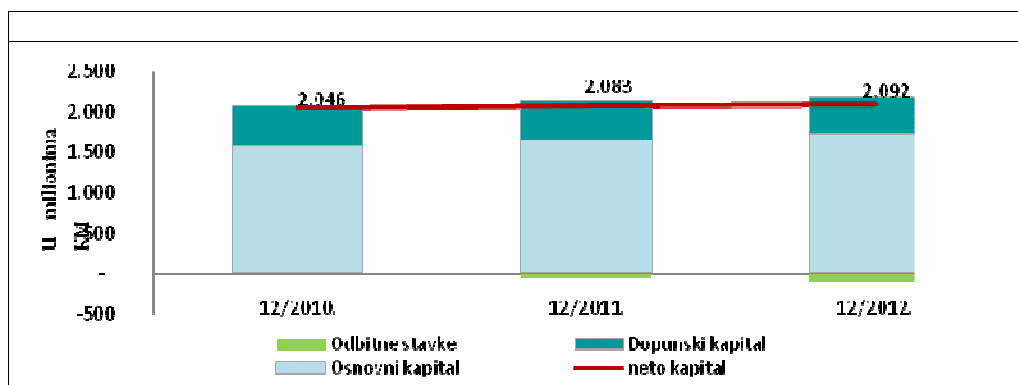
temeljni kapital u iznosu od 17,5 milijuna KM. Jedna banka je revidiranu dobit za 2012. godinu u iznosu od 4,8 milijuna KM uključila u temeljni kapital.

Odbitne stavke (koje umanjuju temeljni kapital) su smanjene za 164 milijuna KM i to najviše iz osnove smanjenja kumuliranih gubitaka kod četiri banke u iznosu od 176 milijuna KM (od ovog iznosa 125 milijuna KM odnosi se na jednu banku, a pokriće je izvršeno iz rezervi, a 47,8 milijuna KM na smanjenje po osnovi prestanka rada jedne banke u privremenoj upravi), smanjenja tekućeg gubitka za 29 milijuna KM i nematerijalne imovine za 4,6 milijuna KM.

Dopunski kapital je skoro nepromijenjen, ali s većim promjenama u strukturi: dobit iz 2011. godine u iznosu od 62 milijuna KM prenesena je u temeljni kapital, subordinirani dugovi (redovite otplate dospjelih obveza) smanjeni su za 19,4 milijuna KM, dok su stavke trajnog karaktera povećane za 16 milijuna KM (kod jedne banke). Devet banaka su revidiranu tekuću dobit u iznosu od 67,2 milijuna KM uključile u dopunski kapital, dok četiri banke, kod kojih nije završena revizija, u obračun kapitala nisu uključile dobit u iznosu od 56 milijuna KM, što će imati pozitivan utjecaj na kapital i adekvatnost kapitala u prvom kvartalu 2013. godine.

Izmjenom regulative u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu, koja je sa 31. 12. 2012. iznosila 95,5 milijuna KM, što je razlika između potrebnih regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilančnim i izvanbilančnim stavkama²² i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti. Od ukupnih nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu u iznosu od 111 milijuna KM, banke su na teret kapitala iskazale 95,5 milijuna KM, što predstavlja 86%²³ od ukupnog iznosa nedostajućih rezervi za kreditne gubitke. Također, banke su sukladno propisima FBA, a na temelju odluke skupštine, iz tekuće dobiti za 2011. godinu ili rezervi izdvojile nedostajući iznos rezervi za kreditne gubitke od 19 milijuna KM, iskazan sa 31. 12. 2011. Utjecaj prestanka rada jedne banke u privremenoj upravi na kapital je pozitivan, (odbitna stavka: uložni (investicije) banke u kapital drugih pravnih osoba koji prelaze 5% visine temeljnog kapitala banke), u iznosu od 15,9 milijuna KM.

U narednom grafikonu je dana struktura regulatornog kapitala.

Neto kapital je, kao rezultat gore navedenih promjena, ali i neuključivanja cjelokupne dobiti za 2012. godinu u obračun kapitala, povećan za neznatnih 0,4% ili devet milijuna KM i sa 31. 12. 2012. iznosi 2,09 milijardi KM.

²² Banka iskazuje potrebne regulatorne rezerve kada je ispravka vrijednosti (po MRS-u) manja od obračunatih regulatornih rezervi, što se utvrđuje na razini pojedinačnog dužnika. Ovu metodologiju banke su počele primjenjivati sa 30.6.2012.

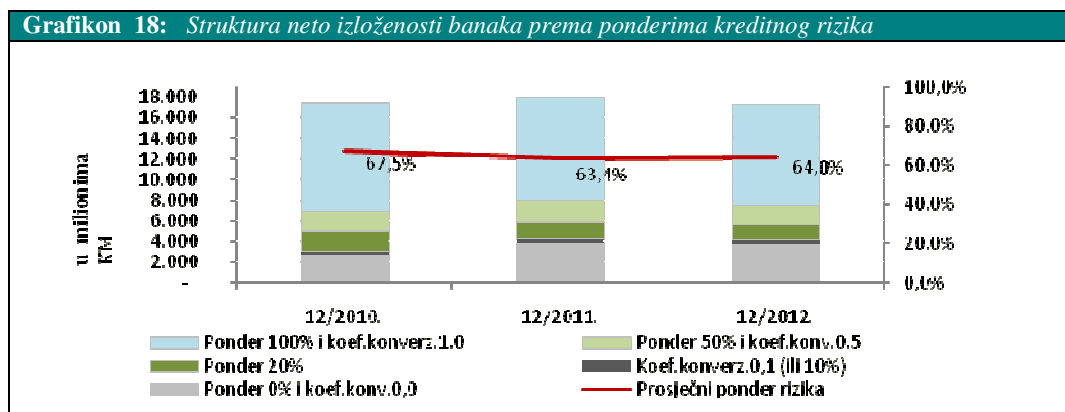
²³ Banke su bile obvezne da sa 31.12.2012. na teret kapitala, a prema dozvoljenoj dinamici, iskažu minimum $\frac{3}{4}$ nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu, utvrđenih na izvještajni datum.

Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sustava, ovisi, s jedne strane, o razini neto kapitala, a s druge o iznosu rizikom ponderirane aktive.

U narednoj tablici daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za izvanbilančne stavke.

-u 000 KM-

Tablica 20: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika					
O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	INDEKS	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.354.697	17.814.140	17.311.011	103	97
1 Aktiva bilance stanja	14.887.124	14.987.978	14.569.389	101	97
2. Izvanbilančne pozicije	2.467.573	2.826.162	2.741.622	115	97
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	3.147.567	3.721.678	3.647.306	118	98
Ponder 20%	1.640.802	1.674.585	1.460.689	102	87
Ponder 50%	42.576	83.165	53.155	195	64
Ponder 100%	10.056.179	9.508.550	9.408.239	95	99
Koef.konverzije 0,0	0	54.529	51.131	N/a	94
Koef.konverzije 0,1	220.264	445.006	449.627	202	101
Koef.konverzije 0,5	1.923.685	1.938.361	1.867.703	101	96
Koef.konverzije 1,0	323.624	388.266	373.161	120	96
RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.713.116	11.286.997	11.078.930	96	98
Prosječni ponder rizika	67,5%	63,4%	64,0%	94	101

Ukupna neto izloženost banaka koja se ponderira, u 2012. godini je smanjena za 3% ili 503 milijuna KM, na što je najviše utjecao pad bilančnih stavki (uglavnom stavke koje se ponderiraju sa 0% i 20%) i djelomično izvanbilančnih stavki (najviše s koeficijentom konverzije 0,5), što je utjecalo da rizik ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenata ima isti smjer, odnosno pad od 2% ili 208 milijuna KM (sa 11,29 milijarde KM na 11,08 milijardi KM).

Suprotno kretanje od rizikom ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenata imao je ponderirani operativni rizik (POR), koji je povećan za 1% i iznosi 974 milijuna KM. Sve to je rezultiralo smanjenjem ukupnih ponderiranih rizika za 2% ili 200 milijuna KM.

Sa 31. 12. 2012. udjel ponderirane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

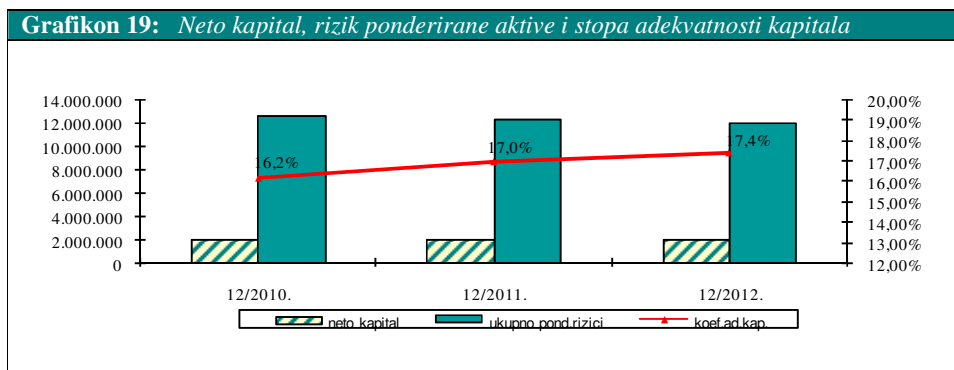
Stopa kapitaliziranosti banaka izražena kao odnos kapitala i aktive sa 31. 12. 2012. iznosila je 13,6%, što je za 0,6 postotnih poena više nego na kraju 2011. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala²⁴ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderirane aktive. Ovaj koeficijent je na razini bankarskog sektora sa 31. 12. 2012. iznosio 17,4%, što je za 0,4 postotna poena više nego na kraju 2011. godine. Adekvatnost kapitala je bolja u odnosu na kraj 2011. godine zbog smanjenja ukupnih ponderiranih rizika za 2% ili 200 milijuna KM, blagog povećanja neto kapitala, što je rezultat uključenja revidirane dobiti u 2012. godini (56% ukupno ostvarene dobiti) u obračun kapitala kod deset banaka.

Iako je poslovanje bankarskog sektora već četiri godine pod jakim utjecajem ekonomske krize, odnosno nepovoljnih makroekonomskih i finansijskih kretanja, kako u zemljama eurozone, tako i u zemljama u neposrednom okruženju, kao i zbog slabog ekonomskog oporavka realnog sektora i ukupne ekonomije u BiH, adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 16%, a posljednje dvije godine iznosi 17%, odnosno 17,4%. Razlog tome je, s jedne strane, stagnacija kreditnog rasta i pad ukupnih ponderiranih rizika, a s druge strane, banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu, a nekoliko banaka je dodatnim kapitalnim injekcijama poboljšalo razinu kapitaliziranosti. Međutim, problemi vezani za porast nekvalitetnih plasmana i dio koji nije pokriven rezervama za kreditne gubitke (neto nekvalitetna aktiva) može u narednom razdoblju značajno utjecati na slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, ukoliko se nastave negativni trendovi u kvaliteti aktive i pogoršanje i rast nenaplativih plasmana. To se vidi iz sljedećih podataka: na kraju 2008. godine neto nekvalitetna aktiva je iznosila 197 milijuna KM, a koeficijent (u odnosu na temeljni kapital) 13,2%, da bi na kraju 2012. godine neto nekvalitetna aktiva dostigla iznos od 437 milijuna KM, a koeficijent 25,4%. Također, prema postojećoj regulativi banke ne izračunavaju kapitalni zahtjev za tržišne rizike, zbog čega je stopa adekvatnosti kapitala veća.

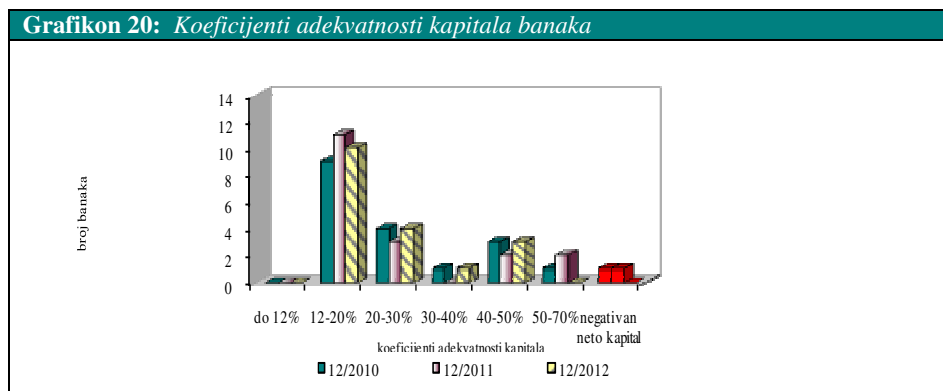
- 000 KM-

Tablica 21: Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala					
O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	2.045.886	2.083.295	2.092.285	102	100
2. RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	11.713.116	11.286.997	11.078.930	96	98
3. POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	942.707	965.932	974.201	102	101
4. UKUPNI PONDERIRANI RIZICI (2+3)	12.655.823	12.252.929	12.053.131	97	98
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/ 4)	16,2%	17,0%	17,4%	105	102

²⁴ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava sa 31. 12. 2012. od 17,4% je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava za postojeću razinu izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Svih 18 banaka u F BiH sa 31. 12. 2012. imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%. Prema analitičkim podacima na kraju 2012. godine 14 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2011. godine, u rasponu od 0,1 do 28,8 postotnih poena, dok je kod četiri banke bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 7 banaka ima stopu između 13,8% i 15,9%,
- 3 banke imaju stopu između 16,1% i 18,0%,
- 4 banke imaju stopu između 21,0% i 21,9% i
- 4 banke imaju adekvatnost između 37,2% i 47,9%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, sukladno zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sustava u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. Jedna od mjera koje je FBA poduzela u cilju očuvanja i jačanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i donošenje mjere²⁵ o privremenom ograničenju i minimalnim uvjetima za isplatu dividendi, diskrecijskih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka, počevši s primjenom od 31. 12. 2012.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sustavu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sustavu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i utjecaja svjetske finansijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. U uvjetima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvalitete kreditnog portfelja kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na razinu koja bi ugrozila ne samo poslovanje banaka, nego i utjecala na stabilnost ukupnog bankovnog sustava.

²⁵ Odluka o privremenom ograničenju i minimalnim uvjetima za isplatu dividendi, diskrecijskih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilance i izvanbilančnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, počevši od 31. 12. 2011. banke sačinjavaju i prezentiraju finansijska izvješća sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje finansijske imovine i obveza primjenjuje MRS 39 - Finansijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva. Dakle, prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati RKG u skladu s kriterijima iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

-u 000 KM-

Tablica 22: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u			
OPIS	31.12.2011.	31.12.2012.	INDEKS
1. Rizična aktiva ²⁶	13.376.110	13.286.139	99
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke	1.294.757	1.370.342	106
3. Ispravka vrijednosti i rezerve za izvanbilančne stavke	1.039.529	1.092.251	105
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	255.228	410.822	161
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	292.225	315.734	108
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procijenjene gubitke	19.386	111.310	574
7. Nerizične stavke	5.787.457	5.580.448	96
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	19.163.567	18.866.587	98

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)²⁷ banaka u F BiH sa 31. 12. 2012. iznosila je 18,9 milijardi KM i u odnosu na kraj 2011. godine manja je za 2% ili 297 milijuna KM. Rizična aktiva iznosi 13,3 milijarde KM i manja je za 1% ili 90 milijuna KM.

Nerizične stavke iznose 5,6 milijardi KM ili 30% ukupne aktive s izvanbilancom i manje su za 4% ili 207 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,4 milijarde KM, a formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama 1,1 milijarda KM. Potrebne regulatorne rezerve²⁸ iznose 411 milijuna KM i veće su za 61% ili 156 milijuna KM. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti iznose 316 milijuna KM i veće su za 8% ili 23 milijuna KM, što je rezultat pokrića nedostajućeg iznosa RKG iskazanog sa 31. 12. 2011. Nedostajuće regulatorne rezerve²⁹ sa 31. 12. 2012. iznose 111 milijuna KM.

²⁶ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obveza od 202.833 tisuće KM osiguranih novčanim depozitom.

²⁷ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05, 86/10, 6/11, 70/11, 85/11; 85/11-prečišćeni tekst).

²⁸ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravaka vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

²⁹ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

Tabela 23: Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

O P I S	IZNOS (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2010.	Strukt. %	31.12.2011.	Strukt. %	31.12.2012.	Strukt. %	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Kreditni	9.244.429	86,4	9.364.121	85,4	9.352.585 ³⁰	85,2	101	100
Kamate	51.348	0,5	109.696	1,0	86.650	0,8	214	79
Dospjela potraživanja	566.629	5,3	937.899	8,5	1.044.676	9,5	165	111
Potraživanja po plać. garancijama	553	0,0	24.808	0,2	24.360	0,2	4486	98
Ostali plasmani	410.797	3,8	171.052	1,5	172.479	1,6	42	101
Ostala aktiva	427.890	4,0	371.127	3,4	291.903	2,7	87	79
1.RIZIČNA BILANČNA AKTIVA	10.701.646	100,0	10.978.703	100,0	10.972.653	100,0	103	100
2. NERIZIČNA BILANČNA AKTIVA	5.035.264		5.290.275		5.084.537		105	96
3.BRUTO BILANČNA AKTIVA (1+2)	15.736.910		16.268.978		16.057.190		103	99
4.RIZIČNA IZVANBILANCA	2.352.092		2.397.407		2.313.486		102	96
5.NERIZIČNA IZVANBILANCA	0		497.182		495.911		n/a	100
6.UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE (4+5)	2.352.092		2.894.589		2.809.397		123	97
7.RIZIČNA AKTIVA S IZVANBILANCOM (1+4)	13.053.738		13.376.110		13.286.139		102	99
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	5.035.264		5.787.457		5.580.448		115	96
9. AKTIVA S IZVANBILANCOM (3+6)	18.089.002		19.163.567		18.866.587		106	98

Bruto bilančna aktiva³¹ iznosi 16,1 milijardu KM, manja je za 1% ili 212 milijuna KM, a rizična bilančna aktiva iznosi 11 milijardi KM, što je 68% bruto bilančne aktive i na istoj je razini u odnosu na kraj 2011. godine. Nerizična bilančna aktiva iznosi 5,1 milijarda KM i manja je za 4% ili 206 milijuna KM. Izvanbilančne rizične stavke iznose 2,3 milijarde KM i manje su za 4% ili 84 milijuna KM, a nerizične stavke 496 milijuna KM i na istoj su razini kao i na kraju 2011. godine.

Utjecaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i gospodarstvo u BiH je i dalje izražen, što se značajno odrazilo na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. Krediti su sa 31. 12. 2012. iznosili 10,7 milijardi KM, s minimalnim rastom od 2% ili 178 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine, dok je udjel u aktivi povećan za 2,4 postotna poena i iznosi 71,1%. U usporedbi sa 2008. godinom, krediti su, uz manje oscilacije, u razdoblju od četiri godine ostvarili rast od samo 2% ili 232 milijuna KM.

U 2012. godini plasirano je ukupno šest milijardi KM novih kredita, što je za 7% ili 402 milijuna KM više u odnosu na 2011. godinu. Od ukupno plasiranih kredita na gospodarstvo se odnosi 71%, a na stanovništvo 25%. Ročna struktura novoodobrenih kredita je promijenjena u korist kratkoročnih kredita u odnosu na kraj 2011. godine, udjel dugoročnih iznosio je 41%, a kratkoročnih 59% (31.12.2011: dugoročni 49%, kratkoročni 51%).

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,1 milijarda KM imaju udjel od 57% u ukupnim kreditima na razini sustava.

Trend i promjena udjela pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici.

³⁰ Isključen iznos kredita od 156.539 tisuća KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilančnu aktivu).

³¹ Izvor podataka: Izvješće o klasifikaciji aktive bilance i izvanbilančnih stavki banaka.

Tablica 24: <i>Sektorska struktura kredita</i>								
SEKTORI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	126.328	1,3	125.827	1,2	132.525	1,2	100	105
Javna poduzeća	238.105	2,4	257.547	2,4	251.233	2,4	108	98
Privatna poduzeća i društ.	4.815.426	48,2	4.989.796	47,6	5.141.359	48,2	104	103
Bankarske institucije	10.975	0,1	16.411	0,2	11.177	0,1	149	68
Nebankarske finansijske instit.	37.235	0,4	40.978	0,4	41.661	0,4	110	102
Gradani	4.733.198	47,4	5.043.634	48,1	5.076.679	47,6	106	101
Ostalo	20.644	0,2	13.478	0,1	11.490	0,1	65	85
UKUPNO	9.981.911	100,0	10.487.671	100,0	10.666.124	100,0	105	102

U 2012. godini sektorska struktura kredita je neznatno promijenjena u odnosu na kraj 2011. godine. Krediti dani stanovništvu su povećani za 1% ili 33 milijuna KM, iznose 5,1 milijardu KM, što je udjel od 47,6% (na kraju 2011. godine 48,1%). Krediti dani privatnim poduzećima su veći za 3% ili 152 milijuna KM, iznose 5,1 milijardu KM ili 48,2% ukupnih kredita (na kraju 2011. godine 47,6%).

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 31. 12. 2012., s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, povećan je udjel kredita odobrenih za financiranje potrošnih dobara³², sa 73% na 74%, dok je udjel stambenih kredita smanjen sa 24% na 23%, a s preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sustavu plasirale su stanovništvu 62%, a privatnim poduzećima 52% ukupnih kredita danih ovim sektorima (31.12.2011: stanovništvo 64,5%, privatna poduzeća 52%).

Valutna struktura kredita: najveći udjel od 65% ili 6,9 milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 6,6 milijardi KM ili 96%, CHF: 269 milijuna KM ili 4%), krediti u domaćoj valuti 35% ili 3,7 milijardi KM, a najmanji udjel od samo 1% ili 105 milijuna KM imaju krediti u stranoj valuti (EUR: 81 milijun KM ili 77%, CHF: 10 milijuna KM ili 10%). Ukupan iznos kredita u CHF valuti od 279 milijuna KM iznosi 2,6% ukupnog kreditnog portfelja i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sustavu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvalitete aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije dani su u sljedećoj tablici.

³² Uključeno kartično poslovanje.

Tablica 25: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UDJEL (u%)									INDEKS	
	31.12.2010.			31.12.2011.			31.12.2012.				
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	11(5/2)	12(8/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
A	10.477.329	80,3	209.555	10.612.528	79,3	212.248	10.571.130	79,6	211.425	101	100
B	1.645.750	12,6	132.048	1.419.030	10,6	118.847	1.227.189	9,2	108.290	86	86
C	471.505	3,6	113.962	282.847	2,1	67.999	334.465	2,6	87.917	60	118
D	455.303	3,5	258.297	375.980	2,8	209.936	443.261	3,3	252.631	83	116
E	3.851	0,0	3.851	685.725	5,2	685.727	710.094	5,3	710.079	n/a	103
Rizična ak. (A-E)	13.053.738	100,0	717.713	13.376.110	100,0	1.294.757	13.286.139	100,0	1.370.342	102	99
Klasificirana (B-E)	2.576.409	19,7	508.158	2.763.582	20,7	1.082.509	2.715.009	20,4	1.158.917	107	98
Nekvalitetna (C-E)	930.659	7,1	376.110	1.344.552	10,1	963.662	1.487.820	11,2	1.050.627	144	111
Nerizična akt.³³	5.035.264			5.787.457			5.580.448			115	96
UKUPNO (rizična i nerizična)	18.089.002			19.163.567			18.866.587			106	98

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da je u 2012. godini nastavljen trend blagog pogoršanja većine pokazatelja kvalitete aktive. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), a šest banaka ima pokazatelje udjela i klasificirane i nekvalitetne aktive u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora.

Klasificirana aktiva je sa 31. 12. 2012. iznosila 2,7 milijardi KM, a nekvalitetna 1,5 milijardi KM (31. 12. 2011. godine: 2,8 milijardi KM i 1,3 milijarde KM).

Klasificirana aktiva (B-E) je manja za 2% ili 49 milijuna KM: B kategorija je smanjena za 14% ili 192 milijuna KM, a nekvalitetna aktiva (C-E) je povećana za 11% ili 143 milijuna KM.

Koeficijent iskazan kroz udjel klasificirane u rizičnoj aktivni iznosi 20,4%, što je za 0,3 postotna poena manje nego na kraju 2011. godine.

Najvažniji pokazatelj kvalitete aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive. Ako se analizira trend ovog pokazatelja u 2012. godini, može se zaključiti da je prisutno blago pogoršanje, odnosno rast od 1,1 postotni poen i sa 31. 12. 2012. iznosi 11,2%, a osnovni razlog tomu je navedeni rast nekvalitetne aktive od 11% u 2012. godini. Međutim, isti treba uzeti s dozom rezerve, imajući u vidu da udjel B kategorije iznosi 9,2%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

Ako se analiziraju podaci u posljednje četiri godine, dakle u razdoblju jakog utjecaja ekonomske krize, kako na realni, tako i na bankarski sektor u BiH, posebno su zabrinjavajući trendovi u kretanju nekvalitetnih i nenaplativih plasmana, odnosno njihov kontinuirani rast, koji može u narednom razdoblju ozbiljno ugroziti kapitalnu osnovu kod nekih banaka i dovesti do erozije kapitala na razinu koja može biti prijetnja njihovoj sigurnosti i stabilnosti. Iznos nekvalitetne aktive od kraja 2008. godine, sa 807 milijuna KM (s uključenom E kategorijom) povećan je do kraja 2012. godine za 84% ili 681 milijun KM, odnosno na 1,49 milijardi KM, a udjel u rizičnoj aktivni sa 4,7% na 11,2%. U 2009. godini, odnosno u prvoj godini utjecaja krize, rast nekvalitetne aktive iznosio je 274 milijuna KM, a naredna 2010. godina je obilježena još snažnijim negativnim efektima utjecaja krize, što se vidi kroz rast nekvalitetne aktive od 466 milijuna KM. U 2011. godini došlo je do pada od 203 milijuna KM, a ključni razlog je prijenos značajnog

³³ Stavke aktive koje se, sukladno članku 2. stavak (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasificiraju i stavke na koje se, u skladu sa čl. 22. stavak (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

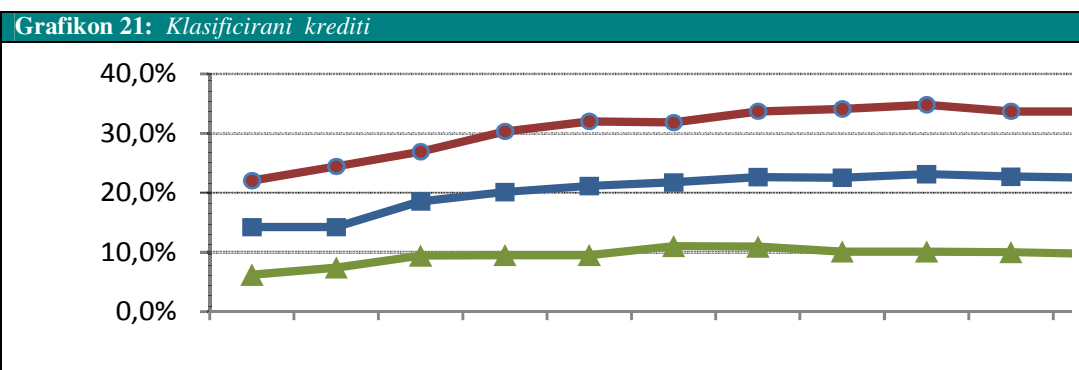
iznosa nekvalitetne aktive kod jedne banke na drugi pravni entitet (524 milijuna KM)³⁴. U 2012. godini, kao što je već navedeno, rast nekvalitetne aktive je nastavljen, iznosio je 143 milijuna KM ili 11%, a udjel je na kraju 2012. godine iznosilo 11,2%.

Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvalitete kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranih pravnim osobama.

Tablica 26: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama

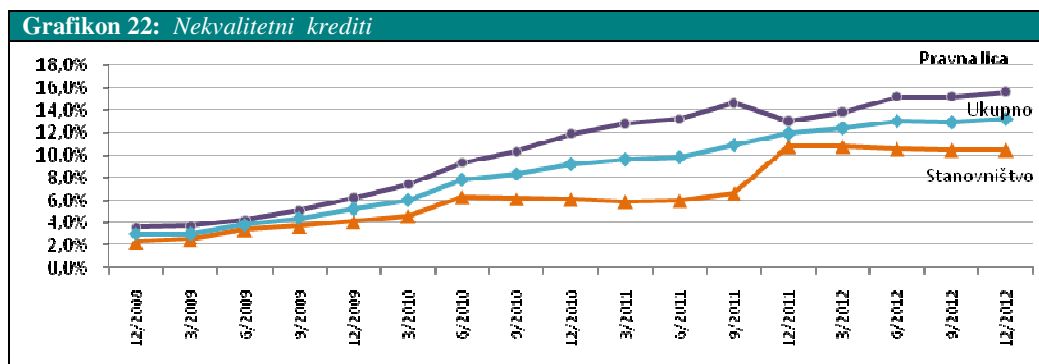
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UDJEL (u%)												INDEKS
	31.12.2011.						31.12.2012.						
	Stanovni štvo	Udjel %	Pravne osobe	Udjel %	UKUPNO Iznos	Udjel %	Stanovni štvo	Udjel %	Pravne osobe	Udjel %	UKUPNO Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	4.334.673	85,94	3.722.420	68,38	8.057.093	76,82	4.391.603	86,50	3.905.972	69,88	8.297.575	77,82	103
B	164.427	3,26	1.014.460	18,64	1.178.887	11,24	150.247	2,97	811.632	14,52	961.879	8,99	82
C	128.876	2,56	143.447	2,63	272.323	2,60	97.021	1,91	225.638	4,04	322.659	3,09	118
D	156.974	3,11	207.674	3,81	364.648	3,48	162.781	3,20	268.430	4,80	431.211	3,98	118
E	258.685	5,13	356.035	6,54	614.720	5,86	275.027	5,42	377.773	6,76	652.800	6,12	106
UKUPNO	5.043.635	100,0	5.444.036	100,0	10.487.671	100,00	5.076.679	100,0	5.589.445	100,0	10.666.124	100,00	102
Klas. kred. B-E	708.962	14,06	1.721.616	31,62	2.430.578	23,18	685.076	13,49	1.683.473	30,12	2.368.549	22,18	97
Nekv. kred C-E	544.535	10,80	707.156	13,00	1.251.691	11,93	534.829	10,53	871.841	15,60	1.406.670	13,19	112
		48,09		51,91		100,00		47,60		52,40		100,00	
Udjel po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		29,17		70,83		100,00		28,92		71,08		100,00	
Nekvalitetna C-E		43,50		56,50		100,00		38,02		61,98		100,00	
Kategorija B		13,95		86,05		100,00		15,62		84,38		100,00	

Pokazatelji kvalitete kredita su pogoršani u odnosu na kraj prethodne godine, posebno udjel nekvalitetnih kredita koji je povećan za 1,3 postotna poena, kao rezultat rasta ukupnih nekvalitetnih kredita za 12,4% ili 155 milijuna KM i to pravnih osoba za 23% ili 165 milijuna KM, dok su nekvalitetni krediti stanovništva imali pad od 2% ili 10 milijuna KM. Udjel klasificiranih kredita je smanjen na 22,2%, odnosno za jedan postotni poen zbog smanjenja B kategorije za 18% ili 217 milijuna KM.

³⁴ Podaci za nekvalitetnu aktivnu za 2008. , 2009. i 2010. godinu uključuju i E kategoriju, koja se do 2011. godine vodila u izvanbilančnoj evidenciji.

Od ukupnih kredita odobrenih pravnim osobama u iznosu od 5,6 milijardi KM, sa 31. 12. 2012. u kategorije B do E klasificirano je visokih 30% ili 1,7 milijardi KM, što je neznatno manji udjel nego krajem 2011. godine, kada je bilo 31,6%. Ovaj pokazatelj je znatno bolji kod kredita plasiranih sektoru stanovništva, a u navedene kategorije klasificirano je 13,5% ili 685 milijuna KM (na kraju 2011. godine 14,1% ili 709 milijuna KM) od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,1 milijarda KM.

Najvažniji pokazatelj kvalitete kreditnog portfelja je udjel nekvalitetnih kredita. Pod utjecajem ekonomske krize i u 2012. godini je nastavljen rast udjela nekvalitetnih kredita kod sektora pravnih osoba, dok je kod stanovništva došlo do stagnacije, odnosno neznatnog smanjenja. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama na nekvalitetne kredite se odnosi 15,6% ili 872 milijuna KM, što je za 2,6 postotnih poena više nego na kraju 2011. godine (sa 31. 12. 2011. iznosili su 707 milijuna KM ili 13% ukupnih kredita). Za sektor stanovništva isti iznose 10,5% ili 535 milijuna KM (31. 12. 2011. godine 10,8% ili 544 milijuna KM).

Detaljnija i potpunija analiza temelji se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (po sektorima) i stanovništva (po namjeni).

Tablica 27: Granska koncentracija kredita											
OPIS	IZNOS (u 000 KM) I UDJEL (u %)										
	31.12.2011					31.12.2012					INDEKS
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		10 (6/2)	11 (8/4)	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %			
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11 (8/4)	
1. Krediti pravnim osobama za:											
Poljoprivredu (AGR)	104.521	1,0	37.087	35,5	109.873	1,0	31.431	28,6	105	85	
Proizvodnju (IND)	1.561.740	14,9	199.495	12,8	1.537.147	14,4	244.138	15,9	98	122	
Građevinarstvo (CON)	415.593	4,0	84.153	20,2	408.752	3,8	106.552	26,1	98	127	
Trgovinu (TRD)	2.227.415	21,2	248.672	11,2	2.318.167	21,7	309.230	13,3	104	124	
Ugostiteljstvo (HTR)	126.460	1,2	25.849	20,4	166.485	1,6	23.453	14,1	132	91	
Ostalo ³⁵	1.008.307	9,6	111.900	11,1	1.049.021	9,8	157.037	15,0	104	140	
UKUPNO 1.	5.444.036	51,9	707.156	13,0	5.589.445	52,4	871.841	15,6	103	123	
2. Krediti stanovništvu za:											
Opću potrošnju	3.675.747	35,0	316.640	8,6	3.738.655	35,1	312.755	8,4	102	99	
Stambenu izgradnju	1.202.104	11,5	180.231	15,0	1.186.332	11,1	177.104	14,9	99	98	
Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	165.784	1,6	47.664	28,8	151.692	1,4	44.970	29,6	91	94	
UKUPNO 2.	5.043.635	48,1	544.535	10,8	5.076.679	47,6	534.829	10,5	101	98	
UKUPNO (1. +2.)	10.487.671	100,0	1.251.691	11,9	10.666.124	100,0	1.406.670	13,2	102	112	

³⁵ Uključeni sljedeći sektori: promet, skladištenje i komunikacije (TRC); finansijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo.

Najveći udjel u ukupnim kreditima od pravnih osoba imaju sektori trgovine (21,7%) i proizvodnje (14,4%), a kod stanovništva najveći udjel imaju krediti za opću potrošnju (35,1%) i stambeni krediti (11,1%), a udjeli su skoro isti kao i na kraju prethodne godine. Najveći nominalni rast kredita u 2012. godini bilježe krediti plasirani sektoru trgovine (4% ili 91 milijuna KM), a krediti dani sektoru ugostiteljstva 32% ili 40 milijuna KM. Krediti sektoru stanovništva u 2012. godini također su imali blagi rast od 1% ili 33 milijuna KM, što se odnosi na kredite za opću potrošnju, koji su imali su rast od 2% ili 63 milijuna KM, dok su krediti obrtnicima i stambeni krediti blago smanjeni.

Negativan i jak utjecaj ekonomske krize posebno je izražen u nekoliko ključnih sektora, što se vidi iz pokazatelja udjela nekvalitetnih kredita. Sektor poljoprivrede, iako s najmanjim udjelom u ukupnim kreditima od 1%, ima najlošiji pokazatelj od 28,6%, što je ipak nešto bolje nego na kraju prethodne godine, kada je iznosio 35,5%, a zbog smanjenja nekvalitetnih kredita za 15% ili šest milijuna KM.

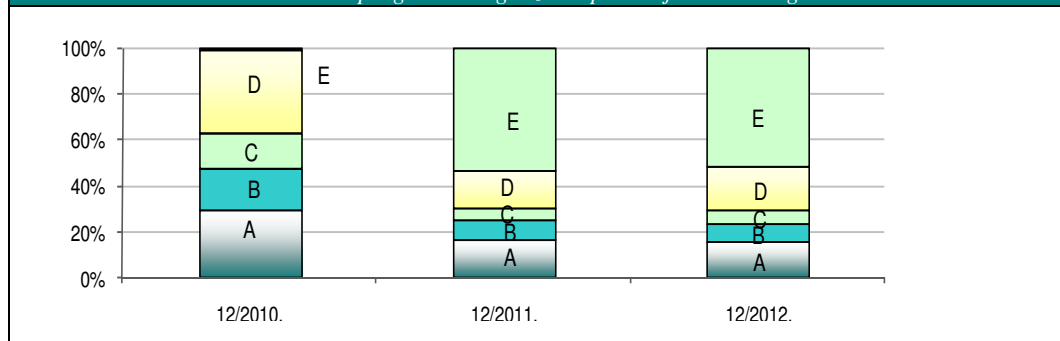
Visok rast nekvalitetnih kredita zabilježen je kod dva sektora s najvećim udjelom u ukupnim kreditima: kod sektora trgovine 24% ili 61 milijun KM, a udjel je povećan sa 11,2% na 13,3%, dok je kod sektora proizvodnje rast iznosio 22% ili 45 milijuna KM, što je rezultiralo povećanjem udjela sa 12,8% na 15,9%. Grana na koju je kriza također imala snažan utjecaj je i građevinarstvo (udjel u ukupnim kreditima na kraju 2012. godine je 3,8%), s rastom nekvalitetnih kredita od 27% ili 22 milijuna KM i njihovog udjela sa 20,2% na 26,1%.

Kod stanovništva najlošiji pokazatelj udjela nekvalitetnih kredita od 29,6% (na kraju 2011. godine 28,8%) imaju krediti plasirani obrtnicima, čiji je udjel od 1,4% najmanji udjel u ukupnim kreditima. Relativno visoki udjel nekvalitetnih kredita od 14,9% imaju stambeni krediti, dok je kod kredita za opću potrošnju udjel niži i iznosi 8,4%. U 2012. godini kod navedenih kredita plasiranih stanovništvu zabilježen je blagi pad nekvalitetnih kredita, što je utjecalo i na neznatnu promjenu, odnosno pad njihovog udjela.

Razina općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih sukladno kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu.

Tablica 28: *Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka*

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		8 (4/2)	9 (6/4)
	2	3	4	5	6	7		
A	209.555	29,2	212.248	16,4	211.425	15,5	101	100
B	132.048	18,4	118.847	9,2	108.290	7,9	90	91
C	113.962	15,9	67.999	5,2	87.917	6,4	60	129
D	258.297	36,0	209.936	16,2	252.631	18,4	81	120
E	3.851	0,5	685.727	53,0	710.079	51,8	n/a	104
UKUPNO	717.713	100,0	1.294.757	100,0	1.370.342	100,0	180	106

Grafikon 23: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kred. gubitaka

Analizirajući razinu obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2011. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su veće za 6% ili 76 milijuna KM i iznose 1,37 milijardi KM. Rezerve za opći kreditni rizik su na istoj razini od 211 milijuna KM kao i na kraju 2011. godine, a rezerve za B kategoriju su smanjene za 9% ili 11 milijuna KM, zbog smanjenja iste za 14% ili 192 milijuna KM, a iznose 108 milijuna KM. Zbog rasta nekvalitetne aktive (C, D i E kategorija) za 11% ili 143 milijuna KM, povećane su i rezerve za ove najlošije kredite za 9% ili 87 milijuna KM, odnosno na razinu od 1,05 milijardi KM. Nominalno, najveći rast od 43 milijuna KM ili 20% imale su rezerve za D kategoriju, a najveći relativan rast od 29% ili 20 milijuna KM imale su rezerve za C kategoriju. E kategorija, s pokrivenom rezervi od 100%, imala je rast od 4% ili 24 milijuna KM.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive s izvanbilancom. Ovaj pokazatelj iznosi 8,7% i veći je za 0,6 postotnih poena u odnosu na 2011. godinu.

Banke su u 2012. godini, zbog daljnjeg pada kvalitete kredita i naplativosti, morale obračunati i izdvojiti dodatne rezerve za kreditne gubitke, što je rezultiralo povećanjem prosječne pokrivenosti za sve kategorije klasificirane aktive. Sa 31. 12. 2012. banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,8%, za C kategoriju 26,3%, D kategoriju 57,0% i E 100% (na kraju 2011. godine: B 8,4%, C 24,0%, D 55,8% i E 100%).³⁶

U skladu sa MRS/MSFI banke su obvezne umanjena vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilančne stavke i rezerviranja za rizične izvanbilančne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilanca i izvanbilanca) i stavki u statusu neizmirenja obveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu s internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici.

³⁶ Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne obračunati rezerve za kreditne gubitke po kategorijama klasifikacije u sljedećim postotcima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%.

Tablica 29: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37

Opis	IZNOS (u 000 KM) I UDJEL (u%)				INDEKS
	31.12.2011.		31.12.2012.		
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	13.376.110	100,00	13.286.139	100,0%	99
a) Stavke u statusu neizmirenja obveza (default)	1.606.395	12,01%	1.729.182	13,01%	108
a.1. bilančne stavke u defaultu	1.572.090		1.708.152		109
a.2. izvanbilančne stavke u defaultu	34.305		21.030		61
b) Stavke u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	11.769.715	87,99%	11.556.957	86,99%	98
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.039.529	100,0%	1.092.251	100,0%	105
a) Ispravke vrijednosti za default	883.835	85,02%	953.816	87,33%	108
a.1. Ispravke vrijednosti bilančnih stavki u defaultu	878.079		950.256		108
a.2. Rezerve za izvanbilancu u defaultu	5.756		3.560		62
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ³⁷)	155.694	14,98%	138.435	12,67%	89
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	10.487.671	100,0%	10.666.124	100,0%	102
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.494.247	14,25%	1.645.072	15,42%	110
b) Krediti u statusu izmirenja obveza (performing loans)	8.993.424	85,75%	9.021.052	84,58%	100
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	931.946	100,0%	1.007.196	100,0%	108
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	813.078	87,25%	898.649	89,22%	111
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	118.868	12,75%	108.547	10,78%	91
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (default)	55,0%		55,2%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets)	1,3%		1,2%		
Pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravicima vrijednosti	7,8%		8,2%		

Udjel kredita u defaultu u ukupnim kreditima povećano je sa 14,2% na 15,4%, a udjel svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivni sa 12% na 13%.

Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (defaultu) ispravicima vrijednosti iznosi 55,2%, a stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets) 1,2%, a ukupne ispravke vrijednosti iznose 8,2% rizične aktive (12/11: 7,8%).

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obveza došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jamce, odnosno žirante. FBA je od 31. 12. 2009. propisala izvješće o otplati kredita na teret jamaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jamci. Prema izvješćima banaka u F BiH sa 31. 12. 2012. 2.809 jamaca je ukupno otplatilo 12 milijuna KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 70 milijuna KM (2.466 kreditnih partija), što je za 14% manje u odnosu na iznos otplate na teret jamaca sa 31. 12. 2011. (14 milijuna KM otplatila su 3.576 jamaca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 80 milijuna KM-3.122 kreditne partije). Stanje preostalog duga iznosi 41 milijun KM (31. 12. 2011.: 47 milijuna KM).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je u 2012. godini smanjen iznos kredita koje otplaćuju jamci, stanje preostalog duga, kao i iznos otplate na teret jamaca. Udjel iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jamci u odnosu na podatke za ukupan sustav je nizak i iznosi svega 0,38% i 0,20%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne financijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obveza fizičkih i pravnih osoba³⁸.

³⁷ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimuliranje banaka na “oživljavanje” kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim osobama da prevladaju situaciju u kojoj su se našli zbog utjecaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih osoba zbog gubitka posla, kašnjenja plaće, smanjenja plaća i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u 2012. godini, od ukupno primljenih 438 zahtjeva za reprogram kreditnih obveza odobrile 388 zahtjeva u ukupnom iznosu od 73 milijuna KM ili 89%, što je za 9% manje u usporedbi sa 2011. godinom. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obveza na pravne osobe se odnosi 71 milijun KM, a na fizičke osobe 2,5 milijuna KM.

Neto efekt na rezerve za kreditne gubitke po osnovi izvršenih reprograma je povećanje od 262 tisuće KM. Treba istaknuti da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovoj osnovi, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom.

Reprogramirani krediti u 2012. godini u odnosu na ukupne kredite 31. 12. 2012. imaju udjel od svega 0,69% (za sektor pravnih osoba u odnosu na portfelj pravnih osoba ovaj postotak iznosi 1,26%, dok je za sektor stanovništva 0,05%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obveza rezultat relativno skroman, ako se to uspoređuje i s ukupnim kreditnim portfeljem i po sektorima (za pravne i fizičke osobe).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja financijske i ekonomske krize i na financijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo pozitivan efekt na dužnike (i fizičke i pravne osobe), olakšavajući im servisiranje dugova sukladno njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje primjene Odluke i u 2013. godine opravdano, posebno zbog činjenice da je utjecaj krize još uvijek evidentan.

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njezinog daljnjeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na temelju izvješća i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovoga segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utječe i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravodobno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

³⁸ “Službene novine F BiH”, br.2/10, 1/12 i 111/12.

Transakcije s povezanim osobama

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s osobama povezanim s bankom.

FBA je, u skladu s Bazelskim standardima, uspostavila određena opreznosna načela i zahtjeve vezane za transakcije s osobama povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s osobama povezanim s bankom, u kojoj su propisani uvjeti i način poslovanja banaka s povezanim osobama. Na temelju te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, na prijedlog direktora, dužan je donijeti posebne politike banke za poslovanje s povezanim osobama i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvješća koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih osoba, i to kredite i potencijalne i preuzete izvanbilančne obveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih osoba.

Set propisanih izvješća uključuje podatke o kreditima danim sljedećim kategorijama povezanih osoba:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke,
- supsidijarnim osobama i drugim poduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tablica 30: Transakcije s povezanim osobama					
Opis	DANI KREDITI ³⁹			INDEKS	
	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima s više od 5% glasačkih prava, sups. i drugim povezanim pred.	84.600	131.962	156.861	156	119
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	375	400	617	107	154
Upravi banke	2.239	2.170	2.574	97	119
UKUPNO	87.214	134.532	160.052	154	119
Potencijalne i preuzete izvanbil. obveze	22.653	29.818	21.800	132	73

U promatranom razdoblju kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 19%, dok su potencijalne obveze smanjenje za 27%, zbog smanjenja izloženosti kod jedne velike banke. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim osobama i da je razina rizika niska. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim osobama, naročito ocjeni sustava identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim osobama. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja danih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Profitabilnost banaka, za razliku od drugih segmenata i pokazatelja poslovnih performansi bankarskog sektora u Federaciji BiH, u posljednje dvije godine pokazuje pozitivne promjene, dobit u 2012. godini od 112 milijuna KM je najveći iznos koji je ostvaren do sada (druga po visini je dobit od 110 milijuna KM iz 2007. godine). Cijeniti profitabilnost samo kroz razinu ostvarenog financijskog rezultata nije adekvatno, jer treba uzeti u obzir i druge bitne faktore koji

³⁹ Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponirana sredstva i plasmani dioničarima (financijskim institucijama) s više od 5% glasačkih prava.

utječu na održivost i kvalitetu zarade, odnosno profita. Tu je svakako najvažnije istaknuti kreditni rizik i negativne trendove u kvaliteti aktive u posljednje četiri godine, što se vidi kroz rast loših i nenaplativih plasmana (nekvalitetne aktive), koji su u 2012. godini povećani za 11% ili 143 milijuna KM, a udjel je iznosio 11,2%. Iako su banke poduzele značajne mjere na smanjenju operativnih troškova, najvažniji faktor koji je rezultirao poboljšanjem financijskog rezultata u većini banaka u zadnje dvije godine je smanjenje troškova ispravaka vrijednosti (nakon implementacije MRS-a 39 i 37, s primjenom počevši od 31. 12. 2011.), što nije u korelaciji s navedenim podacima o rastu loših kredita, s napomenom da je trend nešto usporeniji u zadnje dvije godine. To upućuje na zaključak i sumnju da su ispravke vrijednosti kod jednog broja banaka podcijenjene i nisu na adekvatnoj razini. Također, visok iznos neto nekvalitetne aktive, odnosno kredita (iznos koji nije pokriven ispravicima vrijednosti) u narednom razdoblju imat će negativne implikacije na financijski rezultat nekih banaka, i posljedično na kapital, zbog potencijalnih novih troškova formiranja ispravaka vrijednosti za postojeće loše kredite.

Prema podacima iz financijskog izvješća koji prikazuje uspješnost poslovanja banaka, odnosno iz računa dobiti i gubitka za 2012. godinu, na razini bankovnog sustava u Federaciji BiH ostvaren je pozitivan financijski rezultat - dobit u iznosu od 111,7 milijuna KM, što je za 37% ili 30,4 milijuna KM više u odnosu na 2011. godinu. Najveći pozitivan efekt od 29,6 milijuna KM na financijski rezultat sustava imalo je ostvarenje manjeg gubitka kod jedne banke koja je 2011. godinu poslovala s visokim gubitkom od 40,6 milijuna KM (što je tada iznosilo 89% ukupno ostvarenog gubitka na razini sustava), zatim veća dobit kod banaka koje su pozitivno poslovale i prošle godine (10 banaka, efekt 13 milijuna KM), te smanjenje gubitaka kod jedne male banke (efekt 3,4 milijuna KM). Istodobno, četiri banke su ostvarile manju dobit (za 11,5 milijuna KM), a dvije banke, koje su u 2011. godini poslovale pozitivno, imale su u 2012. gubitak (efekat 4,8 milijuna KM). Analizirajući po kvartalima tijekom 2012. godine pojedinačne banke, može se zaključiti da su tijekom prve polovice godine bila prisutna pozitivna kretanja u smislu rasta ostvarene dobiti kod većine banaka, dok je u drugoj polovici, posebno posljednjem kvartalu, ostvarena dobit znatno manja, posebno kod velikih banaka.

Najveći utjecaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka prvenstveno je rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39), što posljedično ima utjecaj na manju razinu troškova ispravaka vrijednosti. Veći pad nekamatnih rashoda amortizirao je smanjenje ukupnog prihoda, što je utjecalo na ostvarenje veće dobiti u odnosu na prošlu godinu.

Positivan financijski rezultat od 128 milijuna KM ostvarilo je 14 banaka i isti je veći za 1% ili 1,4 milijuna KM u odnosu na 2011. godinu. Istodobno, gubitak u poslovanju u iznosu od 16,5 milijuna KM iskazan je kod četiri banke i isti je manji za 64% ili 29 milijuna KM u odnosu na 2011. godinu.

Detaljniji podaci dani su u sljedećoj tablici.

-000 KM-

Tablica 31: Ostvareni financijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-157.933	5	-45.512	3	-16.504	4
Dobit	54.957	14	126.754	16	128.173	14
Ukupno	-102.976	19	81.242	19	111.669	18

Kao i u ostalim segmentima i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (128 milijuna KM) 70% ili 90 milijuna KM se odnosi na dvije najveće banke u sustavu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 50%, dok se od ukupnog gubitka od 16,5 milijuna KM, samo na jednu veliku banku u stranom vlasništvu, koja se, s udjelom aktive 9,4%, u sustavu nalazi na trećem mjestu, odnosi 67,2% ili 11 milijuna KM (u istom razdoblju prošle godine gubitak te banke iznosio je 41 milijun KM). Analitički podaci pokazuju da ukupno 12 banaka ima bolji

financijski rezultat (za 46 milijuna KM), dok šest banaka imaju lošiji rezultat (za 16 milijuna KM).

Na temelju analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvalitete profitabilnosti (visina ostvarenog financijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sustava poboljšana u odnosu na prethodne godine, a posebno kod većih banaka, koje su ostvarile znatno veću dobit nego prošle godine, što je prvenstveno rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa.

Na razini sustava ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 849 milijuna KM, sa stopom pada od 4% ili 38 milijuna KM u odnosu na 2011. godinu. Ukupni nekamatni rashodi iznose 720 milijuna KM, sa stopom pada od 9% ili 70 milijuna KM, što se pozitivno odrazilo na ukupan financijski rezultat sektora.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita, kod gotovo svih banaka, za 3,4%, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite imalo je za posljedicu daljnji trend pada kamatnih prihoda. Iako je jedan manji broj banaka zabilježio povećanje kamatnih prihoda u odnosu na prošlu godinu, kao rezultat intenziviranja kreditnih aktivnosti, posebno u prvoj polovici 2012. godine, ali sa stagnantnim trendom od trećeg kvartala, niži kamatni prihodi kod tri velike banke, koje su nositelji profitabilnosti, utjecali su na smanjenje na razini sustava. Kamatni prihodi iznose 809 milijuna KM, što je za 7% ili 57 milijuna KM manje nego u 2011. godini, sa smanjenjem udjela u strukturi ukupnog prihoda sa 97,7% na 95,3%. Najveći udjel imaju prihodi od kamata po kreditima koji su zabilježili najveći nominalni pad od 40 milijuna KM ili 5%, kao rezultat smanjenja prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za promatrano razdoblje sa 7,53% na 6,90%, sa smanjenim udjelom u ukupnim prihodima sa 86,8% na 85,9%. U strukturi kamatnih prihoda po kreditima najveći dio (54%) odnosi se na kamatne prihode od kreditnih plasmana stanovništvu, koji su u odnosu na prošlu godinu manji za 2%, a u ukupnom kreditnom portfelju imaju udjel od 47,6%. Slijede prihodi od kamata na kredite dane privatnim poduzećima s udjelom od 42% i smanjenjem od 10% u odnosu na prošlu godinu i udjelom u kreditnom portfelju od 48,2%. Na temelju navedenog se može zaključiti kako je kreditni portfelj stanovništva još uvijek profitabilniji za banke i manje rizičan s obzirom na nižu razinu nekvalitetnih kredita u strukturi kreditnih plasmana, ali i zbog većih kamatnih stopa na kredite plasirane stanovništvu, koje su u 2012. godini u prosjeku bile veće za cca 25% od kamatnih stopa na kredite poduzećima. Također, treba istaknuti da, nakon kamatnih prihoda po kreditima, druga značajna stavka s negativnim utjecajem na ukupne kamatne prihode su prihodi po kamatonosnim računima kod depozitnih institucija, s niskim udjelom od 0,5%, ali značajnim smanjenjem od 83% ili 19,6 milijuna KM, što je prvenstveno rezultat nižih naknada na sredstva obvezne i iznad obvezne rezerve kod Centralne banke BiH.

Pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na prethodnu godinu imali veću stopu pada (-8%) u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-7%), ali nominalno razlika je značajna: kamatni rashodi smanjeni su za 25 milijuna KM, a kamatni prihodi za visokih 57 milijuna KM. Kamatni rashodi iznose 270 milijuna KM, a njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa 33,2% na 31,8%. Iako su prosječni kamatonosni depoziti smanjeni za 7,6%, kamatni rashodi po računima depozita koji iznose 219 milijuna KM, kao najveća stavka i relativno i nominalno u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 5% ili 12 milijuna KM, kao rezultat promijenjene strukture depozitne osnove, a veliki odljev depozita po viđenju je utjecao na veći udjel depozita koji nose veću kamatnu stopu, što je rezultiralo povećanjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za usporedno razdoblje sa 2,26% na 2,32%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama iznose 36,5 milijuna KM i u odnosu na 2011. godinu bilježe smanjenje od 24%, sa smanjenjem udjela sa 5,4% na 4,3%.

Kao rezultat pada i kamatnih prihoda (-7%) i kamatnih rashoda (-8%), neto kamatni prihod

smanjen je za 6% ili 32 milijuna KM i iznosi 540 milijuna KM, sa smanjenim udjelom u strukturi ukupnog prihoda sa 64,5% na 63,6%.

Operativni prihodi iznose 309 milijuna KM i u odnosu na 2011. godinu manji su za 2% ili šest milijuna KM, a njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda je povećan sa 35,5% na 36,4%. U okviru operativnih prihoda najveći udjel imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe rast od 3% ili pet milijuna KM.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 720 milijuna KM i u odnosu na 2011. godinu manji su za 9% ili 70 milijuna KM, prvenstveno kao rezultat značajnog smanjenja troškova ispravke vrijednosti. Istodobno, njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa 89,1% na 84,9%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 145 milijuna KM i u odnosu na prošlu godinu niži su za 24% ili 46 milijuna KM, što se pozitivno odrazilo na smanjenje njihovog udjela u strukturi ukupnog prihoda sa 21,5% na 17,0%. Navedeno je prvenstveno rezultat smanjenja troškova ispravaka vrijednosti kod jedne banke (za cca 44 milijuna KM), zbog prijenosa dijela nekvalitetnih kredita na drugu pravnu osobu nebankarskog sektora krajem 2011. godine.

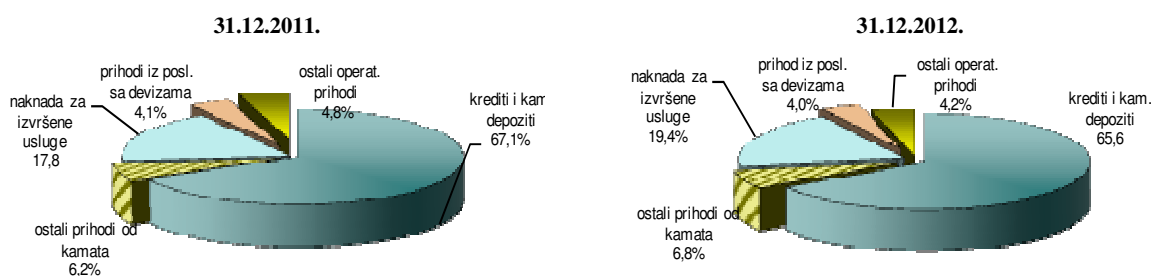
S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 500 milijuna KM i udjelom od 58,8% u ukupnom prihodu također bilježe blagi pad od 5% ili 24 milijuna KM, od toga troškovi plaća i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda, su smanjeni za 3% i iznose 243 milijuna KM ili 28,6% ukupnog prihoda, dok troškovi fiksne aktive, nakon pada od 4% ili sedam milijuna KM, iznose 159 milijuna KM, što je udjel u ukupnom prihodu od 18,7%. Banke su u razdoblju nakon izbivanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan utjecaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenog opsega kreditnih aktivnosti i pada kvalitete kreditnog portfelja.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tablicama i grafikonima.

- u 000 KM-

Tablica 32: Struktura ukupnih prihoda									
Struktura ukupnih prihoda	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS		
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)	
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)	
I. Prihodi od kamata i slični prihodi									
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	14.388	1,2	23.545	2,0	3.991	0,4	164	17	
Kreditni i poslovi leasinga	778.690	65,7	769.774	65,1	729.602	65,2	99	95	
Ostali prihodi od kamata	63.450	5,4	73.365	6,2	75.831	6,8	116	103	
UKUPNO	856.528	72,3	866.684	73,3	809.424	72,4	101	93	
II. Operativni prihodi									
Naknade za izvršene usluge	204.173	17,2	210.795	17,8	216.711	19,4	103	103	
Prihodi iz posl. s devizama	37.784	3,2	48.198	4,1	45.081	4,0	128	94	
Ostali operativni prihodi	86.616	7,3	57.547	4,8	47.465	4,2	66	82	
UKUPNO	328.573	27,7	316.540	26,7	309.257	27,6	96	98	
UKUPNI PRIHODI (I + II)	1.185.101	100,0	1.184.224	100,0	1.118.681	100,0	100	94	

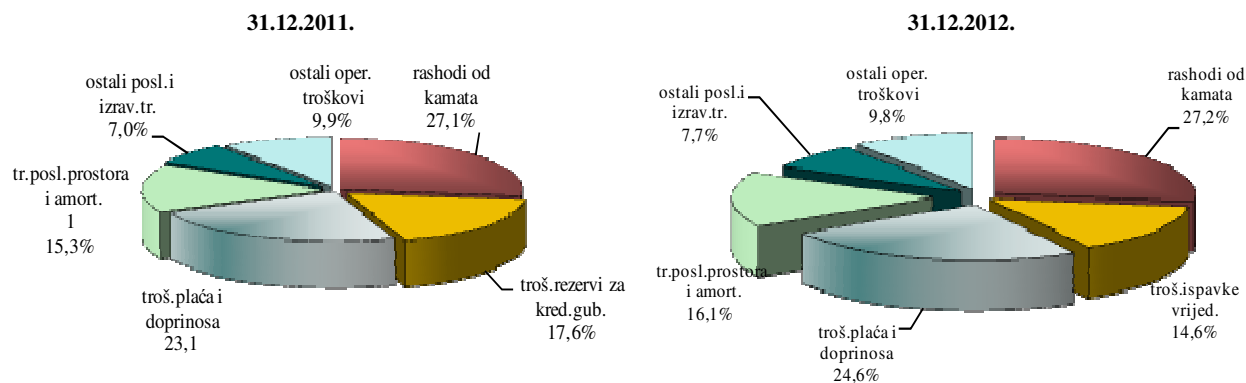
Grafikon 24: Struktura ukupnih prihoda

Tablica 33: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)/	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
I. Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	266.893	20,9	230.224	21,2	218.614	22,1	86	95
Obveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	43.536	3,4	47.831	4,4	36.520	3,7	110	76
Ostali rashodi od kamata	15.344	1,2	16.502	1,5	14.508	1,5	108	88
UKUPNO	325.773	25,5	294.557	27,1	269.642	27,2	90	92
II. Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt., rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.uskladenje ⁴⁰	386.102	30,2	190.499	17,6	144.761	14,6	49	76
Troškovi plaća i doprinosa	242.690	19,0	250.783	23,1	243.133	24,6	103	97
Troškovi posl.prostora i amortizacija	152.737	11,9	166.075	15,3	158.933	16,1	109	96
Ostali poslovni i izravni troškovi	70.185	5,5	76.209	7,0	76.171	7,7	109	101
Ostali operativni troškovi	101.833	7,9	106.998	9,9	97.508	9,8	105	91
UKUPNO	953.547	74,5	790.564	72,9	720.506	72,8	83	91
UKUPNI RASHODI (I + II)	1.279.320	100,0	1.085.121	100,0	990.148	100,0	85	91

Grafikon 25: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tablici dani su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

Tablica 34: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima

KOEFICIJENTI	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
Dobit na prosječnu aktivu	-0,68	0,54	0,75
Dobit na prosječni ukupni kapital	-6,15	4,63	5,14
Dobit na prosječni dionički kapital	-8,81	6,87	9,40
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	3,49	3,79	3,62
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	2,16	2,09	2,07
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	5,65	5,87	5,70
Poslovni i izravni rashodi ⁴¹ /prosječna aktiva	3,00	1,77	1,48
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	3,27	3,47	3,35
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	6,27	5,24	4,83

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvalitete profitabilnosti, zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ROAA (zarada na prosječnu aktivu) je sa 0,54% porastao na 0,75% i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) sa 6,87% na 9,4%. Međutim, produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (5,7%)

⁴⁰ Po prethodnoj metodologiji: Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke.

⁴¹ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

bilježi pogoršanje u odnosu na prethodnu godinu (5,87%), zbog smanjenja ukupnog prihoda (-4%). Kao posljedica značajnog smanjenja troškova ispravke vrijednosti ističe se i poboljšanje koeficijenta poslovnosti i izravni rashodi u odnosu na prosječnu aktivnu, sa 1,77% na 1,48%.

U pogoršanim uvjetima poslovanja banaka i zbog efekata koji ima ekonomska i financijska kriza na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem daljnjeg kretanja i trenda u kvaliteti aktive, odnosno kreditnih gubitaka i kreditnog rizika, te će ovisiti o efikasnom upravljanju i kontroli operativnih prihoda i troškova. Prisutno usporavanje i pad ekonomskih aktivnosti utječe na smanjenje potražnje za kreditima, ali i restriktivniji pristup na strani ponude (banaka), izravno će se odraziti na profitabilnost ukupnog bankarskog sektora u narednom razdoblju. Također, dobit banaka, odnosno financijski rezultat bit će u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvaliteta i efikasnost uspostavljenih sustava upravljanja rizicima, jer se time izravno utječe na njezine performanse.

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 1. 7. 2007. propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope⁴² za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacijske dijelove koji posluju na teritoriju F BiH, kao i na organizacijske dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirana novčana primanja izjednačavaju s diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obvezne mjesečno izvješćivati FBA o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom⁴³.

U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na razini bankovnog sustava i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za prosinac 2010. godine, lipanj i prosinac 2011. godine, te lipanj i prosinac 2012. godine.

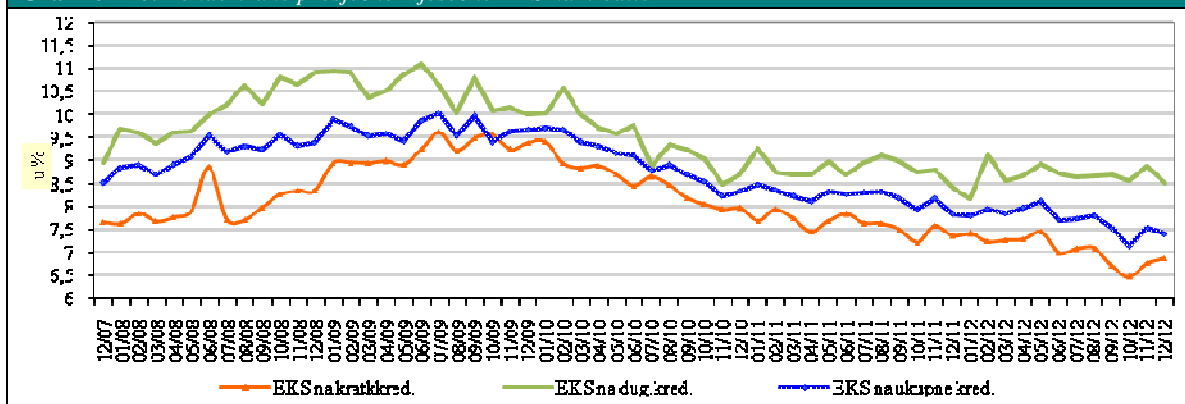
⁴² Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 27/07).

⁴³ Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope.

Tablica 35 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite

OPIS	12/2010.		6/2011.		12/2011.		6/2012.		12/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	7,51	7,96	7,24	7,83	6,78	7,36	6,31	7,01	6,39	6,88
1.1. Gospodarstvu	7,47	7,82	7,19	7,68	6,74	7,28	6,16	6,75	6,39	6,86
1.2. Stanovništvu	8,67	12,65	8,74	12,64	8,66	11,89	7,74	10,94	8,46	10,89
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	7,91	8,69	7,76	8,7	7,57	8,4	7,71	8,67	7,66	8,50
2.1. Gospodarstvu	7,34	7,82	7,17	7,67	6,96	7,59	6,77	7,46	6,73	7,22
2.2. Stanovništvu	8,79	10,05	8,16	9,39	8,25	9,31	8,38	9,54	8,47	9,59
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	7,72	8,33	7,50	8,27	7,14	7,83	6,9	7,71	6,80	7,40
3.1. Gospodarstvu	7,42	7,82	7,18	7,68	6,81	7,38	6,33	6,95	6,45	6,93
3.2. Stanovništvu	8,78	10,18	8,19	9,54	8,27	9,44	8,35	9,61	8,47	9,69

Grafikon 26: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Trend blagog pada ponderiranih EKS na kredite nastavljen je i u 2012. godini po osnovi primjene poslovne politike nižih kamatnih stopa u nekim bankama, zbog sve izraženije konkurencije na bankarskom tržištu F BiH. To je imalo za posljedicu značajne migracije klijenata iz jedne banke u drugu i zaduživanje u bankama koje su u ponudi imale kredite po nižim kamatnim stopama, u cilju zatvaranja postojećih kreditnih obveza u drugim bankama. Na pad kamatnih stopa utjecala je i slaba potražnja za kreditima i s tim povezana ograničena kreditna sposobnost postojećih i potencijalnih dužnika.

S obzirom da nekoliko banaka ima pristup novim, povoljnijim, kreditnim linijama u izvorima, koje u potpunosti nisu iskorištene, a koje se plasiraju po kamatnim stopama dosta nižim od trenutnih tržišnih, može se očekivati daljnji blagi pad ponderiranih EKS ili zadržavanje na razini s kraja 2012. godine.

Kontinuirani pad ponderiranih EKS na kredite praćen je blagim oscilacijama tijekom 2012. godine, s najvećom vrijednosti zabilježenoj u svibnju 2012. godine (8,12%), a najnižom u listopadu 2012. godine (7,14%), dok je ponderirana EKS u prosincu 2012. godine iznosila 7,40%, što je najniža vrijednost u posljednjih pet godina.

Ponderirane kamatne stope na kratkoročne kredite tijekom 2012. godine bilježe nešto veće

oscilacije, i to unutar 0,99 postotnih poena, dok su se na dugoročne kredite kretale unutar 0,95 postotnih poena.

Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u prosincu 2012. godine iznosila je 6,88%, što je za 0,48 postotnih poena manje u odnosu na prosinac 2011. godine, i to je najniža razina zabilježena u promatranom vremenskom nizu od posljednjih pet godina.

Ponderirana EKS na dugoročne kredite je u prosincu 2012. godine iznosila 8,50%, što je u odnosu na prosinac 2011. godine više za 0,1 postotni poen.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu⁴⁴, u 2012. godini kretale su se u suprotnom smjeru. Ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu, iako uz prisutne oscilacije unutar 1,02 postotna poena tijekom 2012. godine, još uvijek je niža od EKS na kredite stanovništvu, i ista je smanjena sa 7,38% iz prosinca 2011. godine na razinu od 6,93% u prosincu 2012. godine. Kod dugoročnih kredita gospodarstvu u 2012. godini pad je iznosio 0,37 postotna poena (sa 7,59% na 7,22%), dok su EKS na kratkoročne kredite imale veći pad od 0,42 postotna poena (sa 7,28% na 6,86%).

EKS na kredite plasirane stanovništvu u prosincu 2012. godine iznosi 9,69% što je za 0,25 postotnih poena više u odnosu na prosinac 2011. godine. EKS na dugoročne kredite plasirane ovom sektoru je s razine u prosincu 2011. godine od 9,31% povećana u prosincu 2012. godine na 9,59%. EKS na kratkoročne kredite u prosincu 2012. godine iznosila je 11,89% što je za jedan postotni poen manje u odnosu na prosinac 2011. godine.

U odnosu na razinu iz prosinca 2011. godine, najznačajnije smanjenje EKS u prosincu 2012. godine zabilježeno je kod dugoročnih kredita stanovništva namijenjenih za obavljanje djelatnosti (sa 14,05% na 10,86%) i kratkoročnih kredita stanovništva namijenjenih za opću potrošnju (11,89% na 10,87%), a sva ostala smanjenja su manja od jednog postotnog poena. Promatrano za isto razdoblje, najznačajnije povećanje zabilježeno je kod dugoročnih kredita vladi i vladinim institucijama od 3,1 postotni poen (sa 8,10% na 11,20%) i dugoročnih kredita bankama i drugim financijskim institucijama od 1,27 postotna poena (sa 8,55% na 9,82%). Povećanja EKS na druge vrste kredita po namjeni i ročnosti iznosilo je do 0,32 postotna poena.

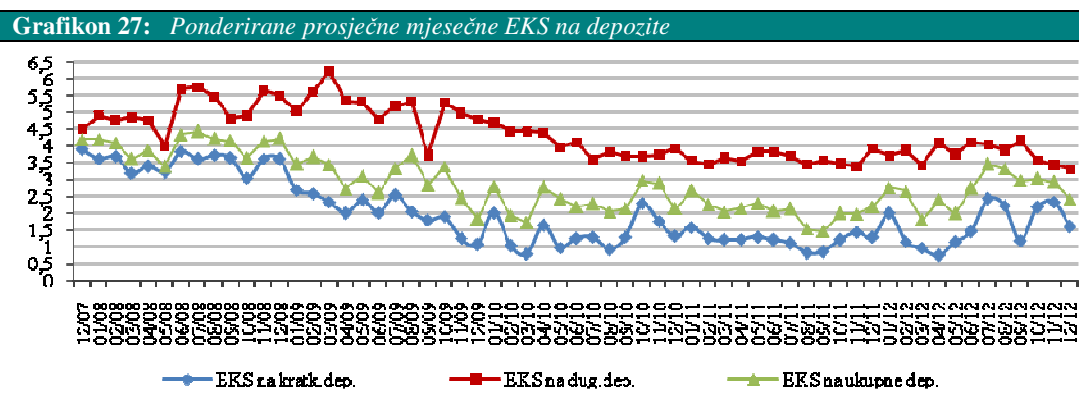
Također, promatrano u razdoblju od zadnjih pet godina evidentan je umjeren, ali kontinuiran pad ponderiranih prosječnih EKS na kredite izračunate na godišnjoj razini, kako kod gospodarstva, tako i kod stanovništva, što se vidi u sljedećoj tablici.

Tablica 36 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjoj razini											
OPIS	2008.		2009.		2010.		2011.		2012.		
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	7,51	8,00	8,52	9,21	7,94	8,49	7,04	7,61	6,47	7,05	
1.1. Gospodarstvu	7,39	7,80	8,52	9,11	7,92	8,35	6,97	7,45	6,42	6,93	
1.2. Stanovništvu	11,41	14,50	10,00	13,15	9,07	12,79	9,08	12,41	8,40	11,50	
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	9,16	9,99	9,51	10,55	8,46	9,35	7,97	8,84	7,85	8,29	
2.1. Gospodarstvu	8,22	8,73	8,29	9,17	7,90	8,35	7,39	7,89	6,98	7,65	
2.2. Stanovništvu	9,81	10,76	10,68	11,97	9,12	10,48	8,45	9,62	8,44	8,73	
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	8,46	9,14	8,90	9,73	8,20	8,92	7,49	8,21	7,05	7,57	
3.1. Gospodarstvu	7,70	8,15	8,46	9,12	7,92	8,35	7,09	7,58	6,55	7,10	
3.2. Stanovništvu	9,88	10,92	10,62	12,06	9,11	10,60	8,49	9,77	8,43	8,88	

⁴⁴ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

Ponderirane NKS i EKS po oročenim depozitima, izračunatim na temelju mjesečnih izvješća, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica 37 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite										
OPIS	12/2010.		6/2011.		12/2011.		6/2012.		12/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,31	1,32	1,21	1,20	1,28	1,28	1,44	1,45	1,59	1,59
1.1. do tri mjeseca	0,97	0,97	1,01	1,01	0,91	0,91	0,48	0,48	1,28	1,28
1.2. do jedne godine	2,61	2,63	2,53	2,51	2,74	2,74	3,15	3,18	2,53	2,55
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	3,89	3,92	3,78	3,81	3,88	3,91	4,07	4,1	3,3	3,32
2.1. do tri godine	3,78	3,80	3,64	3,65	3,73	3,75	4,01	4,03	3,17	3,19
2.2. preko tri godine	4,48	4,57	4,52	4,61	4,56	4,61	4,57	4,76	4,42	4,46
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	2,13	2,14	2,05	2,06	2,17	2,18	2,72	2,74	2,39	2,40

Za razliku od kredita, kod kojih utjecaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uvjetom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na prosinac 2011. godine ponderirana EKS na ukupne oročene depozite u prosincu 2012. godine povećana je za 0,22 postotna poena (sa 2,18% na 2,40%). Ponderirana EKS na kratkoročne depozite u 2012. godini bilježi kretanja unutar visokih 1,69 postotnih poena, s najvećom stopom u srpnju u iznosu od 2,42%, te najnižom u travnju kada je iznosila 0,73%, dok je u prosincu 2012. godine iznosila 1,59% (prosina 2011.:1,28%).

Ako se analizira kretanje kamatne stope na kratkoročne depozite po razdobljima ročnosti, EKS na depozite oročene do tri mjeseca bilježi rast od 0,37 postotnih poena u odnosu na razinu iz prosinca 2011. godine i ista iznosi 1,28%. Pad bilježi kamatna stopa na depozite oročene do jedne godine, koja u prosincu 2012. godine iznosi 2,55% što je za 0,19 postotnih poena manje u odnosu na prosinac 2011. godine. Promatrano u razdoblju od pet godina unazad, u sedmom mjesecu 2009. godine ponderirana EKS na kratkoročne depozite je imala rast na 2,53%, i ista je najveća zabilježena zaključno sa prosincem 2012. godine, odnosno od toga razdoblja EKS je imala tendenciju pada, s najnižom zabilježenom od 0,73% u travnju 2012. godine. Kratkoročni depoziti se uglavnom promatraju kao nestabilni izvori financiranja zbog prirode svoje ročnosti, te kao takvi su podložni visokim oscilacijama, čak i u unutar jedne godine, zbog nastojanja banaka da što efikasnije upravljaju aktivom i pasivom odnosno svojim izvorima financiranja, a jedan od instrumenata je i politika kamatnih stopa.

Ponderirana EKS na dugoročne depozite u prosincu 2012. godine iznosi 3,32% (prosinac 2011.: 3,91%) što je ujedno i najniža stopa tijekom 2012. godine, dok je najveća zabilježena u rujnu u iznosu od 4,15%. Promatrano nekoliko razdoblja unatrag, od pada na 3,6% u sedmom mjesecu 2010. godine, ponderirana EKS na dugoročne depozite, osim sporadičnih niskih oscilacija, isključivo se kretala u rasponu između 3% i 4%.

Ponderirana EKS na dugoročne depozite oročene do tri godine iznosi 3,19% što predstavlja smanjenje od 0,56 postotnih poena u odnosu na razinu iz prosinca 2011. godine. EKS na depozite oročene preko tri godine u prosincu 2012. godine iznosi 4,46% što je za 0,15 postotnih poena manje od prosinca 2011. godine kada je ista iznosila 4,61%.

Prosječna EKS na depozite stanovništva u prosincu 2012. godine iznosi 2,98% i manja je za 0,09 postotnih poena u odnosu na prosinac 2011. godine, s najnižom stopom zabilježenom u ožujku od 2,78%, dok je najviša zabilježena u kolovozu od 3,54%. Kod gospodarstva, stope bilježe veće vrijednosti, u prosincu 2012. godine iznosila je 4%, što je više za visokih 2,72 postotnih poena u odnosu na prosinac 2011. godine. Tijekom 2012. godine, najniža razina od 0,61% bila je u svibnju, a najviša razina od 4,37% zabilježena je u srpnju.

U drugoj polovici 2012. godine dolazi do pada novoprimitljenih depozita gospodarstva, naročito kratkoročnih, i isti su na najnižoj razini promatrano u razdoblju od zadnje četiri godine, što je imalo za posljedicu visok rast kratkoročnih kamatnih stopa gospodarstvu, naročito oročenih do jedne godine (prosinac 2011.: 2,05%, prosinac 2012.: 3,49%), što je na kraju rezultiralo da su prosječne kamatne stope gospodarstvu (4%) veće od prosječnih kamatnih stopa stanovništvu (2,98%).

Na kraju, može se zaključiti da razlika u EKS depozita gospodarstva i stanovništva proizlazi iz strukture oročenih depozita, gdje se depoziti gospodarstva najviše oročavaju kratkoročno i to do tri mjeseca (manji dio do jedne godine), a ovi depoziti nose znatno niže kamatne stope. S druge strane, u strukturi depozita koji se oročavaju preko jedne godine (najveći iznos oročenja je do tri godine) dominantni su depoziti stanovništva.

Ukoliko se analizira kretanje ponderiranih prosječnih kamatnih stopa na depozite na godišnjoj razini, u zadnjih pet godina evidentan je pad i kod kamatnih stopa na dugoročne i na kratkoročne depozite.

Tablica 38 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjoj razini										
OPIS	12/2008.		12/2009.		12/2010.		12/2011.		12/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	3,41	3,42	2,02	2,04	1,31	1,31	1,16	1,16	1,45	1,47
1.1. do tri mjeseca	3,39	3,40	1,59	1,60	0,60	0,60	0,87	0,87	0,86	0,88
1.2. do jedne godine	3,47	3,48	3,76	3,79	2,79	2,79	2,53	2,53	2,55	2,57
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	5,00	5,02	4,77	4,80	4,00	4,02	3,59	3,63	3,78	3,81
2.1. do tri godine	4,93	4,95	5,25	5,29	3,90	3,92	3,47	3,50	3,69	3,71
2.2. preko tri godine	5,26	5,26	3,09	3,09	4,56	4,60	4,9	4,29	4,44	4,51
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	3,93	3,94	2,97	2,99	2,33	2,34	1,99	2,00	2,61	2,64

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na osnovi mjesečnih izvješća, daju se u sljedećoj tablici.

Tablica 39 : Ponderirane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

OPIS	12/2010.		6/2011.		12/2011.		6/2012.		12/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
	2	3	4	5	6	7	8	9	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,29	8,29	8,87	9,03	8,73	8,86	8,40	8,53	8,43	8,57
2. Ponderirane kam. stope na depozite po viđenju	0,22	0,22	0,22	0,22	0,18	0,18	0,22	0,22	0,19	0,19

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u prosincu 2012. godine iznosila je 8,57% (pad od 0,29 postotnih poena u odnosu na prosinac 2011. godine), a na depozite po viđenju 0,19% , što je skoro nepromijenjeno u odnosu na prosinac 2011. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njezinu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankovni sustav u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne financijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sustavi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovoga rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unaprjeđenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na financijskim tržištima zbog utjecaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za neometano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njezine solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaknuti i da je međuovisnost svih rizika kojima banka jeste ili može biti izložena u svom poslovanju također došla do izražaja s izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog utjecaja na financijski i ekonomski sustav u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankovnog sustava nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani. U 2010. godini dolazi do blagog pogoršanja pokazatelja, što se sa nešto manjim intenzitetom nastavilo u 2011. godini. Do nešto većeg pogoršanja pokazatelja dolazi ponovno u prvom kvartalu 2012. godine, kao posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovi blagog povećanja kreditnih aktivnosti i investicija u vrijednosne papire, smanjenja depozita, plaćanja dospjelih kreditnih obveza, te rasta nenaplaćenih potraživanja, što je trend koji se uz blaže oscilacije nastavio do kraja 2012. godine. Nastojanje banaka za postizanjem relativno bolje profitabilnosti kroz bolju alokaciju financijske aktive, uz trend blagog smanjenja depozita u

2011. i 2012. godini, promjene u strukturi depozitnih izvora, kao i već dulje vrijeme prisutan trend smanjenja obveza po uzetim kreditima i subordiniranom dugu, dovode do bržeg smanjenja likvidnih sredstava u odnosu na smanjenje kratkoročnih financijskih obveza, pada udjela likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i pogoršanja koeficijenta kredita u odnosu na depozite, uzete kredite i subordinirani dug.

I pored prisutnih navedenih negativnih trendova, likvidnost bankovnog sustava u Federaciji BiH i dalje se ocjenjuje dobrom, sa zadovoljavajućim udjelom likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi, te vrlo dobrom ročnom usklađenošću financijske aktive i obveza, s trendom blagog poboljšanja u 2011. i 2012. godini. Međutim, zbog još uvijek prisutnog utjecaja i djelovanja financijske krize u svijetu, te dužničke krize u eurozoni, koja se negativno reflektira na bankovne sustave pojedinih europskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Također, treba imati u vidu činjenicu da je utjecaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno gospodarsko i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priljeva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti. U tom smislu, jedan od najvažnijih utjecaja na poziciju likvidnosti banaka u narednom razdoblju će imati sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom, što podrazumijeva osiguranje aktive koja ima dobre performanse i čija kvaliteta osigurava da se bankarski zajmovi zajedno s kamatama vraćaju u skladu s rokovima dospelja.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna osigurati i održavati u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obveze na dan dospelja.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospelja instrumenata financijske aktive i obveza do 180 dana.

U strukturi izvora financiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31. 12. 2012. najveći udjel od 73,1% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove⁴⁵) s udjelom od 8,8%. Uzeti krediti su s duljim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obveza, iako je već dulje vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija⁴⁶, a nakon duljeg razdoblja poboljšanja, tijekom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, što je trend koji se, s nešto manjim intenzitetom, nastavio u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine, nakon čega ipak dolazi do zaustavljanja ovog negativnog trenda, što s krajem 2012. godine rezultira nešto povoljnijom ročnom strukturom u odnosu na 31. 12. 2011.

⁴⁵ Subordinirani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

⁴⁶ Prema preostalom dospelju.

Tablica 40: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju	5.054.335	45,0	4.983.292	44,8	4.805.480	43,8	99	96
Do 3 mjeseca	344.926	3,1	433.030	3,9	267.199	2,5	126	62
Do 1 godine	1.085.115	9,6	756.332	6,8	709.620	6,5	70	94
1. Ukupno kratkoročni	6.484.376	57,7	6.172.654	55,5	5.782.299	52,8	95	94
Do 3 godine	2.832.507	25,2	3.272.641	29,4	3.576.903	32,6	116	109
Preko 3 godine	1.915.947	17,1	1.679.380	15,1	1.601.799	14,6	88	95
2. Ukupno dugoročni	4.748.454	42,3	4.952.021	44,5	5.178.702	47,2	104	105
UKUPNO (1 + 2)	11.232.830	100,0	11.124.675	100,0	10.961.001	100,0	99	99

Ukupni depoziti su u odnosu na 31. 12. 2011. smanjeni za 1,5% ili 164 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi smanjenja depozita javnih poduzeća za 23% ili 323 milijuna KM i bankarskih institucija također za 23% ili 299 milijuna KM, što je dijelom kompenzirano rastom štednje za 7% ili 402 milijuna KM. Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću je relativno dobra, s udjelom kratkoročnih depozita od 52,8% i dugoročnih 47,2%. U odnosu na kraj 2011. godine evidentno je blago poboljšanje ročnosti zbog smanjenja udjela kratkoročnih depozita za 2,7 postotnih poena i za isto povećanje dugoročnih depozita.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 6% ili 390 milijuna KM, najvećim dijelom depozita po viđenju javnih poduzeća, te depozita oročenih do tri mjeseca kod sektora bankarskih institucija. Dugoročni depoziti blago su povećani za 5% ili 227 milijuna KM što je najvećim dijelom rezultat rasta depozita stanovništva. Treba istaknuti da je kod dugoročnih depozita i dalje dominantan udjel dva sektora, i to: stanovništva s povećanjem udjela sa 56,8% na 61,0% i bankarskih institucija sa smanjenjem udjela sa 19,4% na 13,2%, iako su i depoziti javnih poduzeća također značajan dugoročni izvor s povećanjem udjela sa 11,5% na 12,1%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveći udjel od 65,6% imaju depoziti stanovništva, uz blagi rast udjela od 0,2 postotna poena, zatim depoziti javnih poduzeća 17,2%, uz povećanje udjela za 0,3 postotnih poena. U razdoblju preko tri godine najveći udjel od 50,8% imaju depoziti stanovništva uz povećanje udjela za 10,7 postotnih poena, a depoziti bankarskih institucija, nakon već dulje vrijeme prisutnog trenda smanjenja, imaju udjel od 33,0% (na kraju 2011. godine 46,9%; 2010. godine 60,9%).

Iako ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću prikazuje blago poboljšanje ročnosti, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer uključuje stanje depozita za razdoblje od izvještajnog datuma do datuma dospijeća, što je prezentirano u narednoj tablici.

Tablica 41: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	5.377.075	47,9	5.184.070	46,6	4.941.325	45,1	96	95
7- 90 dana	776.732	6,9	917.917	8,3	908.834	8,3	118	99
91 dan do jedne godine	2.240.255	19,9	2.219.322	19,9	2.278.639	20,8	99	103
1. Ukupno kratkoročni	8.394.062	74,7	8.321.309	74,8	8.128.798	74,2	99	98
Do 5 godina	2.214.874	19,7	2.404.179	21,6	2.609.727	23,8	109	109
Preko 5 godina	623.894	5,6	399.187	3,6	222.476	2,0	64	56
2. Ukupno dugoročni	2.838.768	25,3	2.803.366	25,2	2.832.203	25,8	99	101
UKUPNO (1 + 2)	11.232.830	100,0	11.124.675	100,0	10.961.001	100,0	99	99

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog udjela kratkoročnih depozita od 74,2%, ali da je prisutan trend blagog poboljšanja u odnosu na kraj 2011. godine. Kratkoročni depoziti su imali pad od 2% ili 193 milijuna KM, sa smanjenjem udjela za 0,6 postotnih poena, dok su dugoročni depoziti povećani za 1% ili 29 milijuna KM, uz povećanje udjela sa 25,2% na 25,8%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (92,1% dugoročnih depozita i 23,8% ukupnih depozita), dok negativan trend predstavlja značajnije smanjenje depozita s preostalom ročnošću preko pet godina u posljednje dvije godine. Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 5,18 milijardi KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 31. 12. 2012. cca 2,35 milijarde KM, odnosno nešto više od 45% dugoročno ugovorenih depozita, imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora financiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita. Stoga se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priljev financijskih sredstava (zaduživanje) iz inozemstva, kako od matičnih grupacija, tako i od financijskih institucija-kreditora, a domaći izvori su najvećim dijelom kratkoročnog karaktera.

Dodatno, supervizorska zabrinutost je pojačana zbog činjenice da banke, u nedostatku kvalitetnih dugoročnih izvora, u cilju osiguranja poštivanja zakonom propisanih ograničenja vezano za ročnu usklađenost, odobravaju kratkoročne kredite koji se obnavljaju, odnosno zatvaraju novim kratkoročnim plasmanima, što suštinski znači dugoročno kreditiranje iz kratkoročnih izvora. Na taj način se prikriva prava ročnost kredita i usklađenost s izvorima, što može predstavljati ozbiljan problem u narednom razdoblju i potencijalnu opasnost za likvidnosnu poziciju banke.

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tablica 42: Ročna struktura kredita

KREDITI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene izvanbil.obveze	567.182	5,7	962.707	9,2	1.069.036	10,0	170	111
Kratkoročni krediti	2.129.184	21,3	2.287.597	21,8	2.472.571	23,2	107	108
Dugoročni krediti	7.285.545	73,0	7.237.367	69,0	7.124.517	66,8	99	98
UKUPNO KREDITI	9.981.911	100,0	10.487.671	100,0	10.666.124	100,0	105	102

U 2012. godini dugoročni krediti su blago smanjeni za 2% ili 113 milijuna KM, kratkoročni krediti bilježe porast od 8% ili 185 milijuna KM, dok su dospjela potraživanja povećana za 11% ili 106 milijuna KM. U strukturi dospjelih potraživanja 63% se odnosi na privatna poduzeća, 35% stanovništvo i 2% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 84,0% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim poduzećima na dugoročne se odnosi 48,8%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveći udjel od 71,1% što je za 2,4 postotna poena više u odnosu na kraj 2011. godine, zbog smanjenja aktive za 2%, dok su krediti ostvarili blagi rast od 1,7%. Novčana sredstva su smanjena za 9% ili 415 milijuna KM, a njihov udjel, u odnosu na kraj 2011. godine, smanjen je sa 28,7% na 26,4%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tablici. Prelazak na novu regulativu sa 31. 12. 2011. doveo je do značajnog povećanja iznosa ukupnih kredita što je imalo utjecaja na pogoršanje pokazatelja: krediti u odnosu na depozite i uzete kredite, u odnosu na prethodna razdoblja. Međutim, u 2012. godini zabilježeno je daljnje pogoršanje pokazatelja likvidnosti, uzrokovano smanjenjem novčanih sredstava radi povećanja kreditnih aktivnosti i izmirenja dospjelih kreditnih obveza. Koeficijent kratkoročne financijske obveze/ukupne financijske obveze je neznatno poboljššan radi bolje ročne strukture izvora.

- u % -

Tablica 43: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ⁴⁷ / ukupna aktiva	30,2	28,9	26,8
Likvidna sredstva / kratkoročne financ. obveze	50,8	49,0	46,2
Kratkoročne financ. obveze/ ukupne financ. obveze	68,1	69,1	68,9
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ⁴⁸	79,0	84,3	88,1
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ⁴⁹	77,6	82,9	86,8

Pokazatelj krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je u 2012. godini pogoršan, a kod deset banaka (iz grupe malih i srednjih banaka) je bio viši od 85% (kritična razina). S jedne strane, to je kod ovih banaka rezultat strukture pasive (relativno značajan udjel kapitala), a s druge strane, visokog udjela kredita u aktivi. FBA posebnu pažnju pri on site kontrolama usmjerava na banke kod kojih su utvrđene slabosti u ovom poslovnom segmentu, te nalaže bankama da poduzmu mjere i aktivnosti u cilju poboljšanja razine likvidnosti i praksi za upravljanje izvorima sredstava, odnosno osiguranja zadovoljavajuće pozicije likvidnosti.

Banke su u 2012. godini redovito ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obvezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i financijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uvjetima utjecaja krize i pojačanog odljeva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 1. 10. 2008. u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utječe također značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obvezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

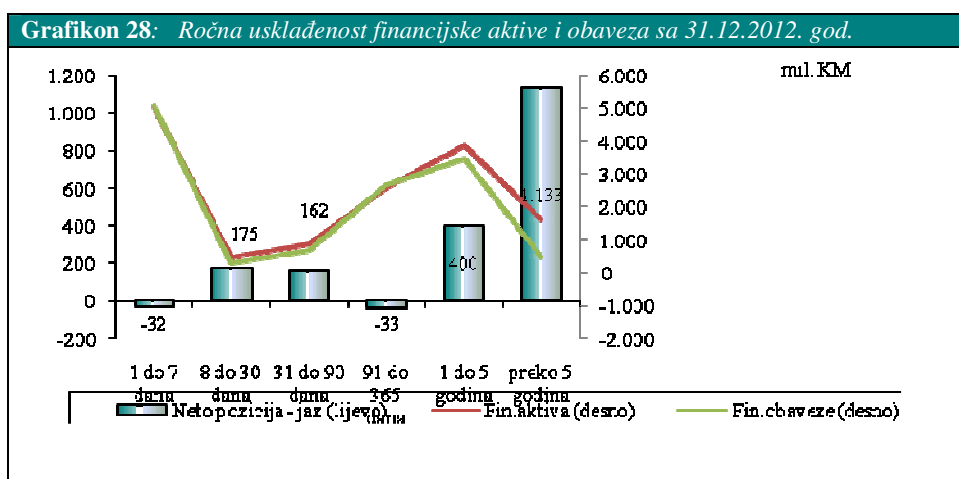
⁴⁷ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospijeca manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

⁴⁸ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

⁴⁹ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj.

Tablica 44: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
1	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.887.490	3.759.486	3.408.958	97	91
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.585.319	3.550.990	3.149.188	99	89
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	6.128.941	6.013.102	5.631.431	98	94
4.Iznos obveze :					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.225.788	1.202.620	1.126.286	98	94
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	612.894	601.310	563.146	98	94
5.Ispunjenje obveze : dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.661.702	2.556.866	2.282.672	96	89
6. Ispunjenje obveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.972.425	2.949.680	2.586.042	99	88

Ukoliko se promatra ročna usklađenost preostalih dospjeća ukupne financijske aktive i obveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra i nešto bolja u odnosu na 31. 12. 2011.

Na kraju 2012. godine kratkoročna financijska aktiva banaka je bila veća od kratkoročnih obveza za 272 milijuna KM. U odnosu na kraj 2011. godine kada je pozitivni jaz iznosio 171 milijun KM, to je povećanje od 101 milijun KM, što je dovelo i do poboljšanja koeficijenta pokrivenosti kratkoročnih obveza sa 101,9% na 103,1%.

Kratkoročna financijska aktiva je smanjena za 2,2%, a kratkoročne financijske obveze za 3,3%. U okviru kratkoročne financijske aktive smanjenje je zabilježeno kod novčanih sredstava, koja su manja za 9,5% ili 416 milijuna KM, zatim vrijednosnih papira koji se drže do dospelja 5,2% ili četiri milijuna KM, te ostale financijske aktive 19,3% ili 37 milijuna KM, dok je rast zabilježen kod kredita, koji su veći za 4,2% ili 172 milijuna KM i aktive za trgovinu 24,9% ili 75 milijuna KM. Financijska aktiva preostalog roka dospelja preko jedne godine smanjena je za 1,2% ili 66 milijuna KM, najvećim dijelom zbog smanjenja kredita od 1,3% ili 70 milijuna KM.

Na strani obveza s rokom dospelja do jedne godine, najveće smanjenje se odnosi na depozite, koji su manji za 2,3% ili 193 milijuna KM, zatim obveze po uzetim kreditima, koje su manje za 37,0% ili 143 milijuna KM, te obveze po osnovi subordiniranog duga, koje su manje za 44,8% ili 33 milijuna KM, što je dovelo do ukupnog smanjenja obveza s rokom dospelja do jedne godine za 3,3% ili 300 milijuna KM. Obveze s rokom dospelja preko jedne godine smanjene su za 2,3% ili 92 milijuna KM, što je posljedica nešto većeg smanjenja ostalih financijskih obveza, koje su manje za 64,5% ili 100 milijuna KM, što se odnosi na obveze po izdanim obveznicama

kod jedne banke koje su se pomjerile u interval s dospijecom u roku od godinu dana, i obveza po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama, koje su manje za 3,7% ili 34 milijuna KM, što je djelomično kompenzirano rastom depozita od 1% ili 29 milijuna KM i obveza po osnovi subordiniranog duga, koje su veće za 10,7% ili 14 milijuna KM.

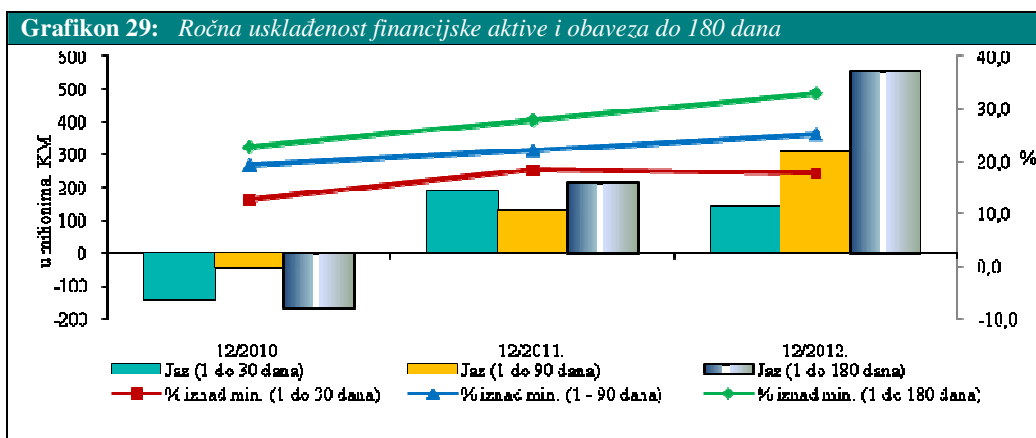
Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijeca stavki financijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁵⁰.

- u 000 KM -

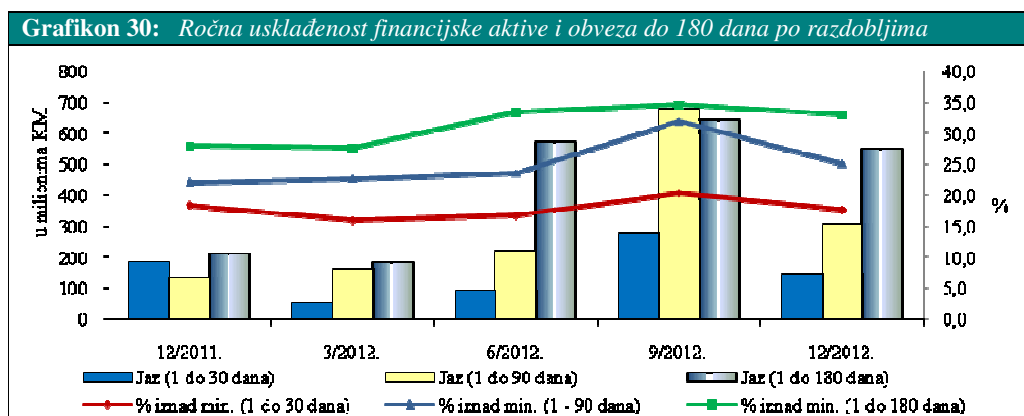
Tablica 45: Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana					
Opis	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	5.674.836	5.748.473	5.489.850	101	96
2. iznos financijskih obveza	5.816.147	5.561.192	5.346.575	96	96
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 141.311	187.281	143.275	N/a	77
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	97,6%	103,4%	102,7%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	12,6%	18,4%	17,7%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	6.408.275	6.511.798	6.354.346	102	98
2. iznos financijskih obveza	6.450.887	6.378.807	6.048.649	99	95
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 42.612	132.991	305.697	N/a	230
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	99,3%	102,1%	105,1%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	19,3%	22,1%	25,1%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	7.343.882	7.522.305	7.454.148	102	99
2. iznos financijskih obveza	7.509.597	7.308.881	6.902.899	97	94
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 165.715	213.424	551.249	N/a	258
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	97,8%	102,9%	108,0%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	22,8%	27,9%	33,0%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31. 12. 2012. godine pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost financijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite.

⁵⁰ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su postotci za ročnu usklađenost financijske aktive i obveza: najmanje 85 % izvora sredstava s rokom dospijeca do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijeca do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospijeca do 90 dana u plasmane s rokom dospijeca do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospijeca do 180 dana u plasmane s rokom dospijeca do 180 dana.

Nakon što je sa 31. 12. 2010. iznos finansijskih obaveza bio veći od iznosa finansijske aktive, i to u sva tri vremenska intervala do 180 dana, u 2011. godini dolazi do poboljšanja ročne usklađenosti. Na kraju 2011. godine finansijska aktiva u sva tri intervala bila je veća od finansijskih obaveza, a ostvareni postotci ročne usklađenosti bili su iznad propisanog minimuma za 18,4% u prvom intervalu, 22,1% u drugom i 27,9% u trećem. Trend poboljšanja ročne usklađenosti se nastavio i u 2012. godini, tako da je sa 31. 12. 2012. finansijska aktiva također bila veća od finansijskih obaveza u sva tri intervala dospijeca, uz nešto veće poboljšanje pozicija likvidnosti u intervalu do 90 i do 180 dana, dok je pozitivni jaz u intervalu do 30 dana ipak nešto manji u odnosu na 31. 12. 2011. Ostvareni postotci ročne usklađenosti su, kao i na kraju 2011. godine, bili iznad propisanog minimuma, i to za 17,7% u prvom intervalu, 25,1% u drugom i 33,0% u trećem intervalu. U intervalu do 180 dana do značajnijeg poboljšanja je došlo u drugom kvartalu 2012. godine, radi nešto većeg povećanja finansijske aktive, prvenstveno kredita, u odnosu na povećanje finansijskih obaveza (depozita), te nešto manje u trećem kvartalu 2012. godine, radi smanjenja finansijskih obaveza (obaveza po uzetim kreditima i subordiniranom dugu), dok u četvrtom kvartalu rast finansijskih obaveza, prvenstveno depozita i obaveza po uzetim kreditima, dovodi do blagog smanjenja pozitivnog jaza. U intervalu dospijeca do 90 dana, značajnije poboljšanje je zabilježeno u trećem kvartalu radi povećanja kredita i smanjenja depozita i obaveza po uzetim kreditima i subordiniranom dugu, dok se u četvrtom kvartalu jaz značajnije smanjuje radi rasta depozita. U intervalu dospijeca do 30 dana, smanjenje pozitivnog jaza je također zabilježeno u četvrtom kvartalu, zbog rasta depozita.

Na temelju svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankovnog sustava u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom

riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte finansijske krize na BiH i utjecaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog smanjenja depozita i loše ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priljeva likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaknuti da će u narednom razdoblju banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvješća i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilance i izvanbilance

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁵¹ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na temeljni kapital banke.⁵²

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31. 12. 2012. na razini bankovnog sustava u valutnoj strukturi aktive banaka udjel stavki u stranim valutama iznosio je 13,4% ili dvije milijarde KM (na kraju 2011. godine 14,9% ili 2,3 milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drukčija, jer je udjel obveza u stranoj valuti znatno veći i iznosi 48,2% ili 7,2 milijarde KM (na kraju 2011. godine 50% ili 7,6 milijardi KM).

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend finansijske aktive i obveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu⁵³ i ukupno.

⁵¹ "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

⁵² Člankom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% temeljnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

⁵³ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

Tablica 46: Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EURO i ukupno)										
Opis	31.12.2011.				31.12.2012.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.251	15,8	1.783	20,2	1.050	13,8	1.568	18,6	84	88
2. Krediti	70	0,9	93	1,1	39	0,5	57	0,7	56	61
3. Krediti s val. klauzulom	6.262	79,2	6.537	74,2	6.202	81,4	6.435	76,2	99	98
4. Ostalo	323	4,1	394	4,5	325	4,3	383	4,5	101	97
Ukupno (1+2+3+4)	7.906	100,0	8.807	100,0	7.616	100,0	8.443	100,0	96	96
<i>II. Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	5.424	71,5	6.108	73,6	5.220	70,1	5.888	72,3	96	96
2. Uzeti krediti	1.225	16,2	1.254	15,1	1.058	14,2	1.079	13,3	86	86
3. Dep. i kred. s val. klauz.	661	8,7	661	8,0	915	12,3	915	11,2	138	138
4. ostalo	271	3,6	277	3,3	250	3,4	259	3,2	92	94
Ukupno (1+2+3+4)	7.581	100,0	8.300	100,0	7.443	100,0	8.141	100,0	98	98
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	239		241		153		153			
2. Pasiva	250		377		235		349			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	314		371		90		106			
%	19,0%		22,4%		5,2%		6,2%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	11,0%		7,6%		24,8%		23,8%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivi⁵⁴ dominantan je udjel EURO od 70,4%, što je nešto niže od udjela 31. 12. 2011. (72,4%), zbog smanjenja nominalnog iznosa sa 1,6 milijardi KM na 1,4 milijarde KM. Udjel EURO u obvezama je neznatno smanjen sa 90,6% na 90,3%, uz blagi pad nominalnog iznosa sa 6,9 na 6,5 milijardi KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kreditu) i obveza⁵⁵, koji je posebno značajan u aktivi (76,2% ili 6,4 milijarde KM) i nominalno je na približno istoj razini u odnosu na 31. 12. 2011. (74,2% ili 6,5 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 23,8% ili dvije milijarde KM sa strukturom: stavke u EURO 16,8% ili 1,4 milijarde KM i ostale valute 7% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2011. godine krediti ugovoreni s valutnom klauzulom u iznosu od 6,5 milijardi KM su imali udjel od 74,2%, a ostale stavke u EURO 18,7% ili 1,6 milijardi KM). Od ukupnih neto kredita (9,7 milijardi KM), cca 67% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (96,4%).

Na strani izvora, struktura financijskih obveza uvjetuje i determinira strukturu stavki financijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (8,1 milijarda KM) najveći udjel od 80,2% ili 6,5 milijardi KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je udjel i iznos indeksiranih obveza minimalan i iznosi 11,2% ili jednu milijardu KM (na kraju 2011. godine udjel obveza u EURO bilo je 83,4% ili 6,9 milijardi KM, a indeksiranih obveza 8,0% ili 0,7 milijardi KM).

⁵⁴ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, financijska aktiva se do 31.12.2011. iskazivala po neto načelu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se s prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki financijske aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011., iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obveze.

⁵⁵ U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja banke ugovaraju određene stavke aktive (kreditu) i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankovnog sustava F BiH može se konstatirati da se izloženost banaka i sustava FX riziku u 2012. godini kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31. 12. 2012. dugu deviznu poziciju imalo je 14 banaka, a kratku poziciju četiri banke. Na razini sustava iskazana je duga devizna pozicija od 6,2% ukupnog temeljnog kapitala banaka, što je za 23,8 postotnih poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO iznosila je 5,2% što je za 24,8 postotnih poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke financijske aktive bile veće od financijskih obveza (neto duga pozicija).

Iako u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su se pridržavati propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom sukladno usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u razdoblju provođenja reformi je dostigao zavidnu razinu i predstavlja najrazvijeniji i najsnažniji dio financijskog i ukupnog ekonomskog sustava F BiH. Naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktualnim stresnim uslovima, te njegov daljnji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uvjetovani stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sustava, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor gospodarstva i stanovništva.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom razdoblju treba:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevladavanje i ublažavanje efekata globalne financijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti s provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnoj razini;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvješća i kontrolama na licu mjesta s težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje inzistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - nastaviti sustavno praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji,
 - uspostavljati i širiti suradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
 - unapređivati suradnju s Udrugom banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organiziranje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati suradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i

potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih osoba, s dnevnom ažurnošću podataka.

- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sustav koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ulagati napore za ubrzanje okončanja preostale privremene uprave i postupaka likvidacije na temelju zaključka Upravnog odbora.

Također je potrebno i dalje snažnije angažiranje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritorij F BiH u prosincu 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na razini države;
- kreiranju i dogradnji regulative za financijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, mikrokreditnih organizacija, društava koja se bave leasingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao razini ostvarenoj u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremanju za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i financijski sustav polazeći i od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za gospodarstvo;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju propisa o zaštiti povjeritelja i žiranata, te potpune odgovornosti dužnika;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najvažniji dio sustava, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrirati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te odbrani od utjecaja krize koja je u sadašnjim uvjetima najveća opasnost za banke i za realni sektor gospodarstva i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje razine solventnosti razmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a sukladno zakonu i podzakonskim aktima;
- jačanje sustava internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obveza i uloge;
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.-50-2/13
Sarajevo, 2. travnja 2013.

PRILOZI

- PRILOG 1..... Osnovni podaci o bankama u F BiH**
- PRILOG 2..... Zakonski okviri za rad Agencije za bankarstvo F BiH i banaka u F BiH**
- PRILOG 3..... Bilanca stanja banaka u F BiH po shemi FBA**
- PRILOG 4..... Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH**
- PRILOG 5..... Štednja stanovništva u bankama u F BiH**
- PRILOG 6..... Izvješće o klasifikaciji aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki u bankama u F BiH**
- PRILOG 7..... Račun dobiti i gubitka banaka u F BiH po shemi FBA**
- PRILOG 8..... Izvješće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH**
- PRILOG 9..... Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH**

PRILOG 1

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.12.2012.

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
2	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/663-500, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, fax:444-235	ALEXANDER PICKER
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/720-070, fax:720-100	MIRZA HUREM
8	NLB BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
9	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Put zivota 2.	033/564-000, fax: 564-050	Privr.upravitelj - Čamil Klepo - 14.08.2010.
10	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	AZEMINA GOLO
11	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
12	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
13	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/277-900, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
14	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
15	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ
16	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	BERISLAV KUTLE
17	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	SENAD REDŽIĆ
18	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
19	VOLKSBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:295-603	EDIN KARABEG

PRILOG 2

**PRAVNI OKVIR ZA RAD AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BIH,
BANAKA, MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA I LEASING DRUŠTAVA U
FEDERACIJI BIH**

I. PROPISI VEZANI ZA USTROJ AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BIH

Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12),

- Statut Agencije za bankarstvo Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 42/04),
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Agencije za bankarstvo Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, br. 46/09, 32/10 i 65/12).

II. PROPISI VEZANI ZA NADLEŽNOST POSLOVANJA AGENCIJE

Zakoni

1. Zakon o bankama (“Službene novine F BiH”, br. 39/98, 32/00, 48/01, 27/02, 41/02, 58/02, 13/03, 19/03 i 28/03),
2. Zakon o mikrokreditnim organizacijama (“Službene novine FBiH”, broj: 59/06),
3. Zakon o leasingu („Službene novine FBiH”, br. 85/08 i 39/09),
4. Zakon o Razvojnoj banci Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 37/08),
5. Zakon o osiguranju depozita u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 20/02, 18/05, 100/08 i 75/09),
6. Zakon o deviznom poslovanju (“Službene novine FBiH”, broj: 47/10),
7. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (“Službeni glasnik BiH“, broj: 53/09).

Odluke Agencije za bankarstvo vezano za rad banaka

1. Odluka o minimalnim standardima upravljanja informacijskim sustavima u bankama BiH („Službene novine FBiH“, broj:1/12),
2. Odluka o minimalnim standardima upravljanja eksternalizacijom („Službene novine FBiH“, broj: 1/12),
3. Odluka o obliku izvješća koje banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH (Službene novine FBiH, broj: 110/12),
4. Uputa za licenciranje i druge suglasnosti Agencije za bankarstvo FBiH (“Službene novine FBiH”, br. 46/11 –Prečišćeni tekst i 48/12),
5. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12-prečišćeni tekst),
6. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka (“Službene novine F BiH”, broj: 48/12-prečišćeni tekst),
7. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12-prečišćeni tekst),
8. Odluka o minimumu opsega, oblika i sadržaja programa i izvješća o ekonomsko-financijskoj reviziji banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12-prečišćeni tekst),
9. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12-prečišćeni tekst),
10. Odluka o utvrđivanju tarife naknada Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 48/12-prečišćeni tekst),

11. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12),
12. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka (“Službene novine FBiH”, br. 48/12-prečišćeni tekst i 110/12),
13. Odluka o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine FBiH“, br. 85/11-prečišćeni tekst i 33/12-ispravka),
14. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke po prigovoru klijenta („Službene novine FBiH“, broj: 32/10),
15. Odluka o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obveza fizičkih i pravnih osoba u bankama („Službene novine FBiH“, broj: 2/10, 86/10, 1/12 i 111/12),
16. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje operativnim rizikom u bankama („Službene novine FBiH“, br. 6/08 i 40/09),
17. Kriteriji za interno rangiranje banaka od strane Agencije za bankarstvo FBiH (“Službene novine FBiH”, br. 3/03 i 6/03 ispr.),
18. Odluka o izvješćivanju o nesolidnim komitentima koji se smatraju specijalnim kreditnim rizikom banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
19. Odluka o uvjetima kada se banka smatra nesolventnom (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
20. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
21. Odluka o minimalnim standardima za poslovanje sa licima povezanim sa bankom (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
22. Odluka o superviziji banaka i postupcima Agencije za bankarstvo Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
23. Odluka o minimalnim standardima interne i eksterne revizije u bankama (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
24. Odluka o postupku za utvrđivanje potraživanja i raspodjele aktive i pasive prilikom likvidacije banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
25. Odluka o minimalnim standardima sustava interne kontrole u bankama (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
26. Odluka o obračunu kamata i naknada za neaktivne račune (“Službene novine FBiH”, broj: 7/03),
27. Odluka o visini i uvjetima dodjele kredita zaposlenicima banke (“Službene novine FBiH”, br. 7/03 i 83/08),
28. Odluka o izvaji o imovinskom stanju (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
29. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje tržišnim rizicima u bankama („Službene novine FBiH“, br. 55/07, 81/07, 6/08, 52/08 i 79/09).

Odluke Agencije za bankarstvo vezano za rad mikrokreditnih organizacija

1. Odluka o uvjetima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih suglasnosti mikrokreditnim organizacijama („Službene novine FBiH“, br. 27/07 i 46/11),
2. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad i suglasnosti za stjecanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije („Službene novine FBiH“, broj: 27/07),
3. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije („Službene novine FBiH“, broj: 27/07),
4. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija („Službene novine

- FBiH“, broj: 27/07),
5. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvješćivanja („Službene novine FBiH“, br. 27/07 i 110/12),
 6. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
 7. Odluka o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine FBiH“, broj: 27/07),
 8. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine FBiH“, broj: 27/07, 46/09 i 46/11),
 9. Odluka o uvjetima i načinu postupanja mikrokreditne organizacije po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/10),
 10. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj: 46/11),
 11. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti mikrokreditnih organizacija na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službene novine FBiH“, broj: 48/12),

Odluke Agencije za bankarstvo vezano za rad leasing društava

1. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koja leasing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvješćivanja („Službene novine FBiH“, br. 46/09, 48/12 i 110/12),
2. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova leasinga („Službene novine FBiH“, broj: 46/09),
3. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje suglasnosti leasing društvu („Službene novine FBiH“, br. 46/09 i 46/11),
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovor o financijskom leasingu („Službene novine FBiH“, broj: 46/09),
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanja leasing naknade po ugovoru o operativnom leasingu („Službene novine FBiH“, br. 46/09 i 48/12),
6. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima leasing društva („Službene novine FBiH“, broj: 46/09),
7. Odluka o nadzoru leasing društva („Službene novine FBiH“, broj: 46/09),
8. Odluka o naknadama koje leasing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine FBiH“, br. 46/09 i 46/11),
9. Odluka o uslovima i načinu postupanja leasing društva po prigovoru korisnika leasing usluga („Službene novine FBiH“, broj: 48/12),
10. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službene novine FBiH“, broj: 48/12).

Ostali propisi:

Razvojna Banka FBiH

1. Uredba o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, („Službene novine FBiH“, br. 57/08, 77/08 i 62/10),
2. Odluka o utvrđivanju visine naknada za obavljanje nadzora nad radom Razvojne banke FBiH, („Službene novine FBiH“, broj: 65/09).

Devizno poslovanje

1. Pravilnik o postupku otvaranja i vođenja deviznih računa i deviznih štednih uloga rezidenata u banci (“Službene novine FBiH”, broj: 56/10),
2. Pravilnik o uvjetima i načinu otvaranja, vođenja i zatvaranja računa nerezidenata u banci (“Službene novine FBiH”, broj:56/10),
3. Pravilnik o načinu, rokovima i obrascima izvješćivanja o kreditnim poslovima s inozemstvom (“Službene novine FBiH”, broj:79/10),
4. Odluka o iznošenju strane gotovine i čekova (“Službene novine FBiH”, broj: 58/10),
5. Odluka o uvjetima i načinu obavljanja mjenjačkih poslova (“Službene novine FBiH”, br. 58/10 i 49/11),
6. Odluka o uvjetima za izdavanje odobrenja za otvaranje deviznog računa u inozemstvu (“Službene novine F BiH”, broj: 58/10),
7. Odluka o plaćanju, naplati i prijenosu u devizama i stranoj gotovini (“Službene novine FBiH”, broj: 58/10),
8. Odluka o načinu i uvjetima pod kojima rezidenti u poslovanju s nerezidentima mogu primiti naplatu ili izvršiti plaćanje u stranoj gotovini i gotovini u konvertibilnim markama (“Službene novine FBiH”, broj: 58/10),
9. Instrukcija o strukturi i upotrebi Međunarodnog broja bankovnog računa (IBAN) (“Službene novine FBiH”, broj: 4//07).

Sprječavanje pranja novca

1. Pravilnik o procjeni rizika, podacima, informacijama, dokumentaciji, metodama identifikacije i ostalim minimalnim pokazateljima neophodnim za efikasnu provedbu odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH“, broj: 93/09),
2. Uputa o načinu popune obrazaca i elektronskog unosa podataka za prijavu novčanih transakcija od strane obveznika („Službeni glasnik BiH“, broj: 22/11).

III. OSTALI ZAKONI I PROPISI FBiH

1. Zakon o obveznim odnosima (“Službene list RBiH” br. 2/92, 13/93 i 13/94, „Službene novine FBiH“, br. 29/03 i 42/11),
2. Zakon o platnim transakcijama (“Službene novine FBiH”, br. 32/00 i 28/03),
 - 2.1. Uputa o načinu na koji je banka obvezna izvješćivati komitente-trezore i izvanproračunske fondove (“Službene novine FBiH”, br. 55/00 i 2/01),
 - 2.2. Uputa o formi i sadržaju naloga za plaćanje i procedurama za izvršavanje platnih transakcija (“Službene novine FBiH”, br. 55/00, 2/01, 45/02, 7/04 i 11/04),
 - 2.3. Uputa o otvaranju i zatvaranju računa za obavljanje platnih transakcija i vođenje evidencije (“Službene novine FBiH”, br. 55/00, 61/05 i 62/11),
 - 2.4. Uputa o obvezi banke prilikom otvaranja bankovnog računa za obavljanje unutarnjih platnih transakcija (“Službene novine FBiH”, br.56/00, 9/01, 28/01 i 46/03),
 - 2.5. Uputa o uspostavljanju Jedinственог регистра imatelja računa u komercijalnim bankama, te sadržaja i načinu vođenja registra računa u Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 14/01),
 - 2.6. Instrukcija o strukturi računa za obavljanje platnih transakcija (“Službene novine FBiH”, broj: 52/00),
 - 2.7. Instrukcija o načinu plaćanja na i sa blokiranih računa, koji se vode u Zavodu za platni promet FBiH (“Službene novine FBiH”, br. 2/01 i 46/03),

3. Zakon o prestanku važenja Zakona o unutarnjem platnom prometu („Službene novine FBiH“, broj: 56/04),
4. Zakon o čeku („Službene novine FBiH“, broj: 32/00),
5. Zakon o mjenici („Službene novine FBiH“, br. 32/00 i 28/03),
6. Zakon o visini stope zatezne kamate („Službene novine FBiH“, br. 27/98 i 51/01),
7. Zakon o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja („Službene novine FBiH“, br. 56/04, 68/04, 29/05 i 48/11),
8. Zakon o visini stope zatezne kamate na javne prihode („Službene novine FBiH“, br. 48/01, 52/01 i 42/06),
9. Zakon o gospodarskim društvima („Službene novine FBiH“ br. 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08, 88/8-ispr., 7/09-ispr. i 63/10),
10. Zakon o preuzimanju dioničkih društava („Službene novine FBiH“, broj: 7/06),
11. Zakon o registraciji poslovnih subjekata u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 27/05, 68/05 i 43/09),
12. Zakon o javnim poduzećima („Službene novine FBiH“, br. 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12),
13. Zakon o likvidacijskom postupku („Službene novine FBiH“, broj: 29/03),
14. Zakon o stečajnom postupku („Sl. novine FBiH“, br. 29/03, 32/04 i 42/06),
15. Zakon o dugu, zaduživanju i garancijama u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 86/07, 24/09 i 44/10),
 - 15.1. Pravilnik o evidenciji vanjskog duga u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 14/08),
 - 15.2. Pravilnik o potrebnoj dokumentaciji za izdavanje prethodnog odobrenja kantonu, općini ili gradu za zaduživanje i izdavanje garancije po osnovi unutarnjeg duga („Službene novine FBiH“, broj: 14/08),
 - 15.3. Pravilnik o pratećoj dokumentaciji i informacijama neophodnim u proceduri donošenja odluke o izdavanju garancije FBiH i postotku premije i provizije za izdavanje garancija („Službene novine FBiH“, broj: 14/08),
 - 15.4. Pravilnik o evidenciji garancija u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 14/08),
 - 15.5. Odluka o uvjetima i procedurama emisije obveznica FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 31/12),
 - 15.6. Odluka o uvjetima i procedurama emisije trezorskih zapisa FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 88/12),
16. Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 83/09),
17. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 64/07 i 80/11),
18. Zakon o klasifikaciji zanimanja u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 111/12),
 - 18.1. Odluka o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 40/04, 26/09 i 40/09),
19. Zakon o tržištu vrijednosnih papira („Službene novine FBiH“, br. 85/08 i 109/12),
20. Zakon o registru vrijednosnih papira („Službene novine FBiH“, br. 39/98, 36/99 i 33/04),
21. Zakon o komisiji za vrijednosne papire („Službene novine FBiH“ br. 39/98, 36/99 i 33/04),
22. Zakon o radu („Službene novine FBiH“, br. 43/99, 32/00 i 29/03),
23. Zakon o vijeću zaposlenika („Službene novine FBiH“, broj: 38/04),
24. Zakon o zapošljavanju stranaca („Službene novine FBiH“, broj: 111/12),
25. Zakon o investicijskim fondovima („Službene novine FBiH“, broj: 85/08),
26. Zakon o društvima za upravljanje fondovima i investicijskim fondovima („Službene novine FBiH“, br. 41/98, 36/99, 36/00, 27/02, 44/02, 50/03 i 70/04),
27. Zakon o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju („Službene novine FBiH“,

- broj: 24/05 i 36/10),
28. Zakon o posredovanju u privatnom osiguranju ("Službene novine FBiH", broj: 22/05 i 8/10,
 29. Zakon o Poreznoj upravi Federacije BiH ("Službene novine FBiH", br. 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 29/11 i 27/12),
 30. Zakon o porezu na dobit ("Službene novine FBiH", br. 97/07, 14/08-ispr. i 39/09),
 31. Zakon o porezu na dohodak ("Službene novine FBiH", br. 10/08, 9/10 i 44/11),
 32. Zakon o doprinosima ("Službene novine FBiH", br. 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06 i 14/08),
 33. Zakon o naplati i djelomičnom otpisu dospjelih, a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje ("Službene novine FBiH", br. 25/06 i 57/09),
 34. Zakon o Jedinstvenom sustavu registracije kontrole i naplate doprinosa ("Službene novine FBiH", br. 42/09 i 109/12),
 35. Zakon o početnoj bilanci stanja poduzeća i banaka ("Službene novine FBiH", br. 12/98, 40/99, 47/06, 38/08 i 65/09),
 36. Zakon o reviziji privatizacije državnog kapitala u gospodarskim društvima i bankama ("Službene novine FBiH", broj: 55/12),
 37. Zakon o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine FBiH", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 7/01, 32/01, 27/02, 57/03, 44/04, 79/07, 65/09, 48/11 i 111/12),
 38. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjih obveza FBiH ("Službene novine FBiH", br. 66/04, 49/05, 5/06, 35/06, 31/08, 32/09, 65/09 i 42/11),
 39. Zakon o izmirenju obveza na osnovi računa stare devizne štednje u FBiH ("Službene novine FBiH", br. 62/09 i 42/11),
 40. Zakon o udrugama i fondacijama ("Službene novine FBiH", broj: 45/02),
 41. Zakon o obrtu i srodnim djelatnostima ("Službene novine FBiH", br. 35/09 i 42/11),
 42. Zakon o eksproprijaciji ("Službene novine FBiH", br.70/07, 36/10 i 25/12),
 43. Zakon o prestanku važenja Zakona o građenju ("Službene novine FBiH", broj: 55/02),
 44. Zakon o građevinskom zemljištu u FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 67/05),
 45. Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom FBiH ("Službene novine FBiH", br. 20/05, 17/06, 62/06, 40/07, 70/07, 94/07 i 41/08),
 46. Zakon o slobodi pristupa informacijama u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 32/01 i 48/11),
 47. Zakon o prekršajima FBiH ("Službene novine F BiH", br. 31/06 i 37/10-ispr.),
 48. Zakon o notarima ("Službene novine FBiH", broj: 45/02),
 49. Zakon o vještacima ("Službene novine FBiH", br. 49/05 i 38/08),
 50. Zakon o vlasničko-pravnim odnosima ("Službene novine FBiH", br. 06/9 i 29/03),
 51. Zakon o agencijama i unutarnjim službama za zaštitu ljudi i imovine ("Službene novine FBiH", broj: 78/08),
 52. Zakon o zemljišnim knjigama FBiH ("Službene novine FBiH", br. 58/02, 19/03 i 54/04),
 53. Zakon o stranim ulaganjima ("Službene novine FBiH", br. 61/01 i 50/03),
 54. Zakon o postupku medijacije ("Službene novine FBiH", broj: 49/07),
 55. Zakon o riznici FBiH ("Službene novine FBiH", br. 58/02, 19/03 i 79/07),
 56. Zakon o Vladi FBiH („Službene novine FBiH“, br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06),
 57. Zakon o federalnom tužiteljstvu FBiH ("Službene novine FBiH", br. 42/02 i 19/03),
 58. Zakonu o sudovima u FBiH ("Službene novine FBiH", br. 38/05, 22/06, 63/10 i 72/10-ispr.),
 59. Zakon o izvršnom postupku ("Sl. novine FBiH", br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06-ispr, 39/09, 74/11 i 35/12),

60. Zakon o privremenom odlaganju od izvršenje potraživanja na temelju izvršnih odluka na teret proračuna FBiH ("Sl. novine FBiH", br. 9/04 i 30/04),
61. Zakon o upravnom postupku ("Službene novine FBiH", br. 2/98 i 48/99),
62. Zakon o upravnim sporovima ("Službene novine FBiH", broj: 9/05),
63. Zakon o parničnom postupku ("Sl. novine FBiH", br. 53/03, 73/05 i 19/06),
64. Zakon o izvanparničnom postupku („Sl. novine FBiH“, br. 2/98, 39/04 i 73/05),
65. Kazneni zakon FBiH („Službene novine FBiH“, br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10 i 42/11),
66. Zakon o kaznenom postupku FBiH ("Službene novine FBiH", br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09 i 12/10),
67. Zakon o izvršenju kaznenih sankcija u FBiH ("Službene novine FBiH", br. 44/98, 42/99, 12/09 i 42/11),
68. Zakon o sukobu interesa u organima vlasti u FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 70/08),
69. Zakon o finansijsko-informatičkoj agenciji ("Službene novine FBiH", broj: 80/11),
70. Zakon o fiskalnim sustavima ("Službene novine FBiH", broj: 81/09),
71. Zakon o privatizaciji banaka ("Službene novine FBiH", br. 12/98, 29/00, 37/01 i 33/02),
72. Zakon o arhivskoj građi Federacije BiH ("Službene novine FBiH", broj: 45/02),
 - 72.1. Uredba o organizaciji i načinu vršenja arhivskih poslova u pravnim osobama u Federaciji BiH ("Službene novine FBiH", broj: 12/03),
73. Zakon o priznavanju javnih isprava na teritoriju FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 4/98),
74. Zakon o štrajku ("Službene novine F BiH", broj: 14/00),
75. Kolektivni ugovor za granu financija ("Službene novine FBiH", broj: 48/00).

IV. OSTALI ZAKONI I PROPISI BiH

1. Zakon o Centralnoj banci BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07),
2. Zakon o zaštiti potrošača u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 25/06),
3. Zakon o nadzoru nad tržištem u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 45/04, 44/07 i 102/09),
4. Zakon o konkurenciji („Službene glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09),
5. Zakon o politici direktnih stranih ulaganja u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 4/98, 17/98, 13/03, i 48/10),
6. Zakon o zaštiti osobnih podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 49/06, 76/11 i 89/11-ispr.),
7. Zakon o zaštiti tajnih podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 54/05 i 12/09),
8. Zakon o elektroničkom potpisu („Službeni glasnik BiH“, broj: 91/06),
 - a. Odluka o osnovama upotrebe elektroničkog potpisa i pružanja usluga ovjeravanja („Službeni glasnik BiH“, broj: 21/09),
9. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 76/06, 100/08 i 32/10),
10. Zakon o zaduživanju, dugu i garancijama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 52/05 i 103/09),
 - a. Odluka kojom se odobrava izdavanje državne garancije („Službeni glasnik BiH“, broj: 85/10),
11. Zakon o izmirenju obveza po osnovu računa stare devizne štednje („Službeni glasnik BiH“, br. 28/06, 76/06, 72/07 i 97/11),
12. Zakon o računovodstvu i reviziji BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 42/04),
13. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 44/04),

14. Okvirni zakon o zalozima ("Službeni glasnik BiH", br. 28/04 i 54/04),
15. Zakon o porezu na dodanu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 9/05, 35/05 i 100/08),
16. Zakon o javnim nabavama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 49/04, 19/05, 52/05, 94/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09 i 60/10),
17. Zakon o carinskoj tarifi ("Službeni glasnik BiH", broj: 58/12),
18. Zakon o carinskim prekršajima BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 88/05),
19. Zakon o patentu ("Službeni glasnik BiH", broj: 53/10),
20. Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 28/00, 45/06, 102/09 i 62/11),
21. Zakon o jedinstvenom matičnom broju ("Službeni glasnik BiH", br. 32/01, 63/08 i 103/11),
22. Zakon o udrugama i fondacijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 32/01, 42/03, 63/08 i 76/11),
23. Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07 i 58/08),
24. Zakon o upotrebi i zaštiti naziva BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/04, 50/08 i 76/11),
25. Zakon o fiskalnom vijeću u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 63/08),
26. Zakon o riznici institucija BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 27/00 i 50/08),
27. Zakon o postupku medijacije ("Službeni glasnik BiH", broj: 37/04),
28. Zakon o prijenosu poslovanja medijacije na udruženje medijatora ("Službeni glasnik BiH", broj: 52/05),
29. W Zakon o postupku prisilne naplate neizravnih poreza ("Službeni glasnik BiH", br. 89/05 i 62/11),
30. Zakon o prekršajima ("Službeni glasnik BiH", br. 41/07 i 18/12),
31. Zakon o sudu BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09-prečišćeni tekst, 74/09-ispr. i 97/09),
32. Zakon o visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 35/02, 39/03, 42/03, 10/04, 25/04, 93/05, 32/07 i 48/07),
33. Zakon o tužiteljstvu BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09-prečišćeni tekst i 97/09),
34. Zakon o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09),
35. Zakon o upravnim sporovima BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 88/07, 83/08 i 74/10),
36. Zakon o parničnom postupku pred Sudom BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 36/04 i 84/07),
37. Zakon o izvršnom postupku pred sudom BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 18/03),
38. Zakon o privremenom odgađanju od izvršenja potraživanja po osnovi izvršnih odluka na teret proračuna institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 43/03 i 43/04),
39. Kazneni Zakon BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07 i 8/10),
40. Zakon o kaznenom postupku BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09 i 93/09),
41. Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 13/02, 16/02, 14/03, 12/04, 63/08 i 18/12),
42. Zakon o arhivskoj građi i arhivu BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 16/01).

PRILOG 3

**BILANCA STANJA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA
AKTIVNA PODBILANCA**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.443.614	4.378.076	3.962.581
1a	Gotov novac i nekamatonsni računi depozita	452.188	528.721	625.188
1b	Kamatonsni računi depozita	3.991.426	3.849.355	3.337.393
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	233.178	300.228	375.032
3.	Plasmani drugim bankama	145.007	79.940	78.522
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	9.981.911	10.487.671	10.666.124
4a	Kreditni	9.414.597	9.524.844	9.597.034
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	132	120	54
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	567.182	962.707	1.069.036
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeca	142.074	158.237	173.435
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	521.625	503.802	491.907
7.	Ostale nekretnine	31.139	36.947	30.132
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	44.753	42.186	24.756
9.	Ostala aktiva	193.609	281.891	254.710
10.	MINUS:Ispravke vrijednosti*	661.213	1.005.659	1.066.140
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive*	635.792	931.946	1.007.196
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4. *	25.421	73.713	58.944
11.	UKUPNA AKTIVA	15.075.697	15.263.319	14.991.050
	O B V E Z E			
12.	Depoziti	11.232.830	11.124.675	10.961.001
12a	Kamatonsni depoziti	10.134.101	10.128.147	9.281.938
12b	Nekamatonsni depoziti	1.098.729	996.528	1.679.063
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	1.723	1.762	1.752
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza	0		
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje izanbilančnih obveza	1.723	1.762	1.752
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	7.000	2.000	2.000
15.	Obveze prema vladi	0		
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.403.451	1.319.299	1.141.561
16a	s preostalim rokom dospijeca do jedne godine	381.305	387.585	244.160
16b	s preostalim rokom dospijeca preko jedne godine	1.022.146	931.714	897.401
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	226.847	206.159	186.675
18.	Ostale obveze	507.221	529.359	479.373
19.	UKUPNE OBVEZE	13.379.072	13.183.254	12.772.363
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	25.028	26.059	26.059
21.	Obične dionice	1.148.269	1.167.513	1.175.547
22.	Emisioni ažio	136.485	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	8.420
22b	na obične dionice	128.065	128.065	128.065
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	489.557	376.102	453.269
24.	Tečajne razlike	0		
25.	Ostali kapital	-102.714	81.681	111.594
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti		292.225	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	1.696.625	2.080.065	2.218.688
28.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.075.697	15.263.319	14.991.050
	PASIVNA I NEUTRALNA PODBILANCA	659.059	671.241	661.321
	UKUPNA BILANČNA SUMA BANAKA	15.734.756	15.934.560	15.652.371

*U 2010.godini: rezerve za kreditne gubitke

PRILOG 4

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANCIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 31.12.2012.**

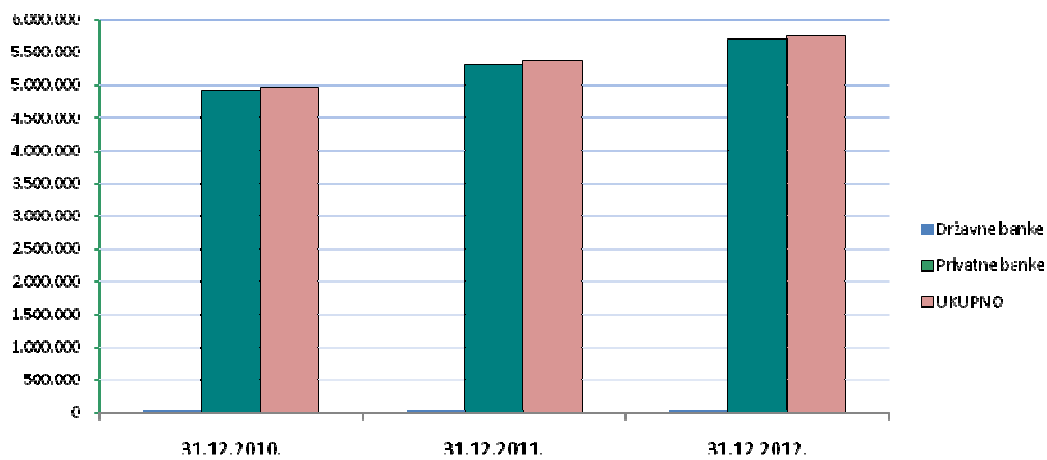
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Financijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	265.878	1,77%	209.071	1,96%	143.610	1,31%	2.523
2	BBI BANKA dd SARAJEVO	428.762	2,86%	278.438	2,61%	315.372	2,88%	2.624
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd MOSTAR	1.411.588	9,42%	988.305	9,27%	961.340	8,77%	-11.084
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	1.329.113	8,87%	1.117.798	10,48%	885.647	8,08%	15.584
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	189.240	1,26%	93.333	0,88%	136.398	1,24%	1.992
6	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	65.101	0,43%	36.880	0,35%	40.513	0,37%	1.141
7	MOJA BANKA dd SARAJEVO	159.158	1,06%	115.059	1,08%	133.686	1,22%	-1.671
8	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	797.320	5,32%	618.627	5,80%	610.665	5,57%	4.830
9	POŠTANSKA BANKA doo SARAJEVO	50.378	0,34%	25.902	0,24%	38.179	0,35%	-993
10	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	210.027	1,40%	152.474	1,43%	160.905	1,47%	-2.756
11	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	333.832	2,23%	283.292	2,66%	242.049	2,21%	843
12	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	3.714.336	24,78%	2.423.230	22,72%	2.754.807	25,13%	36.528
13	SPARKASSE BANK d.d. SARAJEVO	901.197	6,01%	769.215	7,21%	776.718	7,09%	7.010
14	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	229.087	1,53%	152.179	1,43%	115.749	1,06%	665
15	UNION BANKA dd SARAJEVO	209.971	1,40%	100.085	0,94%	151.973	1,39%	613
16	UNI CREDIT BANKA BH dd SARAJEVO	3.761.804	25,09%	2.541.516	23,83%	2.788.592	25,44%	53.450
17	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	254.255	1,70%	181.243	1,70%	192.318	1,75%	207
18	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	680.033	4,54%	579.477	5,43%	512.480	4,68%	163
	UKUPNO	14.991.050	100%	10.666.124	100%	10.961.001	100%	111.669

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
Državne banke	47.148	50.259	58.050
Privatne banke	4.926.361	5.311.178	5.698.300
UKUPNO	4.973.509	5.361.437	5.756.350

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH
STAVKI
na dan 31.12.2012.**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANCE -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANSE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.196.726	260.207	10.661	3.588	1.389	2.472.571
2.	Dugoročni krediti	5.964.292	647.459	254.533	159.744	10.525	7.036.553
3.	Ostali plasmani	168.620	2.404	5	110	1.340	172.479
4.	Obračunata kamata i naknada	38.955	8.169	3.990	7.999	27.537	86.650
5.	Dospjela potraživanja	48.520	54.116	57.146	267.254	617.640	1.044.676
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	72	98	319	625	23.246	24.360
7.	Ostala bilančna aktiva koja se klasificira	259.523	4.822	3.512	1.178	22.868	291.903
8.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA KOJA SE KLASIFICIRA (zbroj pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	8.676.708	977.275	330.166	440.498	704.545	11.129.192
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	170.405	92.357	86.844	251.214	704.543	1.305.363
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANČNE AKTIVE	101.890	81.280	84.286	180.469	618.215	1.066.140
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	102.449	53.537	31.743	94.758	86.355	368.842
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	84.769	41.339	25.629	79.400	48.018	279.155
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI						105.220
14.	BILANČNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFICIRA (bruto knjigovod. vrijednost)						4.927.998
15.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						16.057.190

PREGLED AKTIVE BILANCE KOJA SE NE KLASIFICIRA I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i riznici i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	2.543.889
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka s utvrđenim investicijskim rejtingom	1.366.591
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	514.719
14.d	Stečena financijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja tijekom godinu dana od dana stjecanja	5.910
14.e	Vlastite (riznične) dionice	75
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obveze	13.917
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	157.549
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBIH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirani od strane Vlade BiH, Vlade FBIH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuvjetnim garancijama plativim na prvi poziv	325.348
	UKUPNO pozicija 14	4.927.998
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	156.539

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH
STAVKI
na dan 31.12.2012.**

- KLASIFIKACIJA IZVANBILANČNIH STAVKI -

u 000 KM

Red br.	IZVANBILANČNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	352.948	46.900	1.489	26		401.363
2.	Činidbene garancije	466.002	119.988	410	1.025	173	587.598
3.	Nepokriveni akreditivi	46.758	12.006				58.764
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.219.208	70.306	2.400	1.594	877	1.294.385
5.	Ostale potencijalne obveze banke	12.339	714		118	4.499	17.670
6.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE KLASIFICIRAJU (zbroj pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	2.097.255	249.914	4.299	2.763	5.549	2.359.780
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	41.020	15.933	1.073	1.417	5.536	64.979
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA IZVANBILANČNE STAVKE	16.986	2.730	748	627	5.020	26.111
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	25.982	13.872	715	895	516	41.980
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA	22.130	12.216	728	1.364	141	36.579
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA						6.848
12.	IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFICIRAJU						449.617
13.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE						2.809.397
6a.	Iznos potencijalnih obveza osiguranih novčanim depozitom						46.294

RAČUN DOBITI I GUBITKA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	14.388	23.545	3.991
2)	Plasmani drugim bankama	4.920	5.529	3.436
3)	Kredit i poslovi leasinga	778.690	769.774	729.602
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeca	4.311	5.663	6.564
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	26	909	186
6)	Potraživanja po plaćenim izvanbilančnim obvezama	0		0
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	54.193	61.264	65.645
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	856.528	866.684	809.424
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	266.893	230.224	218.614
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	16	4	149
3)	Uzete pozajmice - dospjele obveze	0	0	0
4)	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	43.536	47.831	36.520
5)	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	11.821	12.086	10.997
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	3.507	4.412	3.362
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	325.773	294.557	269.642
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	530.755	572.127	539.782
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja s devizama	37.784	48.198	45.081
b)	Naknade po kreditima	5.361	6.918	7.674
c)	Naknade po izvanbilančnim poslovima	25.682	24.933	24.781
d)	Naknade za izvršene usluge	173.130	178.944	184.256
e)	Prihod iz poslova trgovanja	585	368	1.139
f)	Ostali operativni prihodi	86.031	55.681	46.326
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	328.573	315.042	309.257
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i izravni rashodi			
1)	Trošk.ispr.vrijed. riz. aktive, rezerviranja za potenc. obveze i ost.vrijed.usklad*	386.102	190.499	144.761
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	70.185	76.209	76.171
3)	UKUPNI POSLOVNI I IZRAVNI RASHODI 1) + 2)	456.287	266.708	220.932
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plaća i doprinosa	242.690	250.783	243.133
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	152.737	166.075	158.933
3)	Ostali operativni troškovi	101.833	106.998	97.508
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	497.260	523.856	499.574
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	953.547	790.564	720.506
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	64.209	142.117	145.003
5.	GUBITAK	158.428	45.512	16.470
6.	POREZI	9.252	15.872	16.736
7.	DOBIT PO OSNOVI POVEĆANJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	495	607	60
8.	GUBITAK PO OSNOVU SMANJENJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	0	98	188
9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	54.957	126.754	128.173
10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	-157.933	-45.512	16.504
11.	FINANCIJSKI REZULTAT	-102.976	81.242	111.669

*Po staroj metodologiji (do 2011.godine) pozicija: Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke

PRILOG 8

IZVJEŠĆE O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH AKTIVNA BILANCA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
1	TEMELJNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit. nekumulat. dionice -novčane uplate	1.157.918	1.177.932	1.185.966
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit. nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	136.485	136.485
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	183.807	192.752	101.836
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvalitete aktive	228.867	262.501	309.179
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	165.532	225.861	167.825
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.885.159	2.008.081	1.913.841
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	92.058	251.187	120.740
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	157.933	45.512	16.505
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	81	81	156
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	63.249	57.180	52.590
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	313.321	353.960	189.991
1.	IZNOS TEMELJNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.571.838	1.654.121	1.723.850
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit. kumulat. dionice -novčane uplate	2.829	3.090	3.090
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit. kumulat. dionice -uložene stvari i prava	0		
2.3.	Opće rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	209.612	212.248	211.425
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	52.090	62.564	67.243
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	
2.6.	Iznos subordiniranih dugova najviše 50% iznosa Temeljnog kapitala	159.056	139.754	120.264
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Temeljnog kapitala	0	0	
2.8.	Iznos stavki-obveza trajnog karaktera bez obveze za vraćanje	66.399	49.312	65.070
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	489.986	466.968	467.092
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precijenjena vrij.	0	0	0
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih osoba koji prelaze 5% visine Temeljnog kapitala banke	15.938	18.408	3.043
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas. pravom - odobrena suprotno propisima	0	0	85
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez suglasnosti FBA	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu		19.386	95.529
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	15.938	37.794	98.657
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.045.886	2.083.295	2.092.285
B.	RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.713.116	11.286.997	11.078.930
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	942.707	965.932	974.201
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPNI PONDERIRANI RIZICI B+C+D	12.655.823	12.252.929	12.053.131
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	16,2%	17,00%	17,36%

PRILOG 9

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	54	57	62
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	207	235	247
3	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	75	72	
4	HYPOTHEKALNA BANKA dd MOSTAR	568	647	579
5	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	519	525	537
6	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	178	173	166
7	KOMERCIJALNO INVESTICIJNA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	67	71	71
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	143	171	151
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	474	471	456
10	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	91	90	85
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	211	191	179
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	501	427	344
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.630	1.576	1.552
14	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	426	432	452
15	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	150	158	171
16	UNION BANKA dd SARAJEVO	180	177	183
17	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	1.362	1.338	1.305
18	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	222	229	230
19	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	330	329	360
	UKUPNO	7.388	7.369	7.130